

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים רַאשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עַרְשׂוֹת ט' תְּמוּזַת תַּשְׁע"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת חקת התורה... דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב בתחילת הפרשה "זאת חקת התורה", מפרש רש"י: "זאת חקת התורה" - לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר: מה המצוה הזאת (פרה אדומה)? ומה טעם יש בה? - לפיכך כתב בה חקה (=קבע ה' מצוה זו כחקה): גזירה היא מלפני, ואין לדך רשות להרהר אחריה" (=זהו חק שקבע ה' יתברך, ואין לנו רשות להרהר אחר חק זה).

וכתב ה"נעם אלימלך": "באדם יש רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כנגד רמ"ח מצות ועשה ושס"ה מצות 'לא תעשה', ובכל איבר או גיד תלויה מצוה אחת... והאומות מקטרגים תמיד על ישראל, לראות אם הם שלמים במצותיהם. אך, במצוה זו של פרה אדומה, הם אינם יודעים מה ענינה, כי הם מונים את האיברים והגידים של ישראל, ואינם מוצאים מצוה זו במנינם, ולכן הם שואלים, מה טעם יש בה?"

ביאור דבריו הוא על-פי מה שהאריך הרה"ק רבי חיים ויטאל זצ"ל ב"שערי קדושה" (שער א', ח"א), בשם רבו האריז"ל, שהקב"ה נתן לנו תרי"ג מצות דאורייתא, שפולטים מ-רמ"ח מצות "עשה" ו-שס"ה מצות "לא תעשה", כדי לקדש בהם את האדם. שכן, על-ידי קיום רמ"ח מצות 'עשה' מקדשים את רמ"ח האיברים. ועל-ידי שמירת שס"ה מצות 'לא תעשה' מקדשים את שס"ה הגידים. נמצא, שכל מצות 'עשה' מכוונת כנגד איבר אחד באדם, וכל מצות 'לא תעשה' מכוונת כנגד גיד אחד באדם.

לפי זה, אומר ה"נעם אלימלך", השטן ואומות העולם מונין את ישראל - מונין/סופרים את האיברים של ישראל, ואינם יכולים למצוא את האיבר המכוון כנגד מצות פרה אדומה, ולכן כתיב בה "חוקה". וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע לא מוצאים השטן ואומות העולם את האיבר המכוון כנגד מצות פרה אדומה?

נקדים להביא את דברי הבעש"ט הקדוש זיע"א, האומר כי בכל יהודי ויהודי בעולם, בכל מצב שבו הוא יהיה, ואפילו אם הרבה לפשוע - עדין ישנה נקודה אחת בתוכו, בפנימיות הלב, **והיא הניצוץ האלקי** ושרש נשמתו, ולשם לא מגיע הפגם של העונות והפשעים, והיא (=אותה נקודה בפנימיות הלב) נשארת נקיה, זכה וטהורה.

ועל זה נאמר בתורה (ויקרא טז, טז): "השכן אתם בתוך טמאתם" - בתוך תוכם של טומאות ועונות האדם, נמצאת אותה **נקודה פנימית**. והיא חלק אלוך ממעל, שלא נפגמה כלל - ובה הקב"ה שורה, כיון שלאותו מקום, כאמור, אין הטומאה מגיעה כלל. ולכך גם התפנונו חז"ל, באומרים (סנהדרין צ'): "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר: ויעמד כלם צדיקים".

ותמהו המפרשים: וכי כלם צדיקים? אלא, שהפונה היא על **הנקודה הפנימית** שיש בכל איש ישראל, שאליה לא מגיע הפגם, ולכן מצד זה "כלם צדיקים".

וכמו שאמר הרבי ברוך ממעזביו, על הפסוק בתהילים (לז, י'): "ועוד מעט ואין רשע, והתבוננת על מקומו ואיננו". כלומר, אפילו רשע גדול, עדין נשארה לו **הנקודה הפנימית** אשר שם "ואין רשע". וכאשר "והתבוננת על מקומו", על **הנקודה הפנימית** שבו, "ואיננו" - תראה שאינו רשע כלל.

ועוד מוסיפים חכמי ישראל: **נקודה פנימית** זאת, היא זו שעוררה את קלי הדעת ופושעי ישראל. ואפילו שחטאו הם כל ימיהם, ולא עמדו בתאות העולם הזה, למרות זאת, אותה **נקודה פנימית** נתנה להם את הכח למסור את נפשם בשעת גזירות-השמד (=כשרצו להעבירם על דתם), ולקדש את השם הנכבד והנורא במסירות-נפש ובקבלת ייסורים נוראיים, באש ובמים.

והנה, כדי שיוכל כל איש ישראל לעשות תשובה בשלמות, **והיצר הרע** לא יוכל לבלבל את דעתו, העצה היעוצה היא, שיעורר האדם את **הנקודה הפנימית** שלו, ששם כאמור אין **ליצר הרע** שום נגיעה. ועל-ידי התעוררות **נקודה טהורה** ומאירה זו, תתפשט **ההארה** בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, ועל-ידי כך יוכל לעשות תשובה בשלמות, בלי שום מניעה מצד היצר הרע. וזהו שכתוב בתהילים (קל'): "שיר המעלות ממעמקים קראתיה ה'": דוד המלך אומר אל ה' - "ממעמקים קראתיה" - אני קורא לך, ריבוננו של עולם, "ממעמקים" - ממעמקי הלב, **מהנקודה הפנימית** שבלבי, שאליה החטא והפגם אינם מגיעים כלל, ועל כן "שמעה בקולי תהינה אזניך קשבות לקול תחנוני".

ענין זה מתאים עם מה שכתב ה"ישמח ישראל" (נח), כי **נקודה פנימית** זו מעוררת את האדם לתשובה.

ועל-כך פתוב: "ולבבו יבין ושב ורפא לו". דהינו, שרש התשובה הוא שיתבונן האדם **החוטא** עמוק **בנקודה הפנימית** שבלבו, ששם טמון **הניצוץ האלקי**, שהוא כאמור ניצוץ אש שלהבת-יה, שלא כבה לעולם. ועל-גדי כך יזכה ויוכל **להדליק** את הבעירה הזאת שבלב, ולהמשיך קדושה וטהרה על כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. וזהו "ולבבו יבין" - דהינו, אם יבין היטב את כוחה של **הנקודה הפנימית** שבלבו, אז "ושב ורפא לו" - יוכל לרפא את תחלואי גופו.

ועל-כך אומר דוד המלך (תהילים מד, כא): "אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר": דהינו, אם שכחנו את ה' יתברך, והלכנו אחרי "אל זר", הוא היצר הרע - "הלא אלהים יחקר זאת כי הוא ידע תעלמות לב" - ה' יתברך "ידע תעלמות לב", יודע ש**בנקודה הפנימית** שבלב שלנו לא הגיע הפגם של החטא. והראיה לדבר היא (המשך הפסוק): "כי עליך הרגנו כל היום, נחשבנו כצאן טבחה" - הלא אתה ה', יודע שאפילו פושעים וקלי-דעת מוכנים לההרג ולמסור את נפשם על קדושת ה' "כצאן טבחה" - כצאן ההולך להשחט.

והנה, על חטא העגל שהשתחוו לעבודה זרה, לכאורה היה צריך הפגם להגיע עד **לנקודה הפנימית** שבלב ישראל. אולם, באמת גם חטא העגל לא היה, אלא רק בחיצוניות מחמת הערב רב שעלה עם ישראל ממצרים. וכפי שאמר שלמה המלך (שה"ש א, ו): "אל תראוני שאני שחרחרת, ששזפתני השמש בני אמי נחרו בי שמני נטרה את הכרמים פרמי שלי לא נטרתי".

ופרש רש"י, שהפונה בזה היא על מה שחטאו ישראל בעגל. ועל-כך אומרת כנסת ישראל: "אל תראוני שאני שחרחרת" בחטא העגל. שכן, אין השחרות שלי היא בדרך הטבע או מלידה, אלא רק "ששזפתני השמש" - רק בדרך מקרה כמו שיזוף השמש. שכן, "בני אמי", הם הערב רב שיצאו ממצרים, "נחרו בי" - הם פתו אותי לדבר עבירה. "שמני נטרה את הכרמים" - הם גרמו לי לעשות את העגל, אך אני לא בחרתי לעשות כן - "פרמי שלי לא נטרתי".

נמצא, כאמור, שגם חטא העגל היה בדרך מקרה בחיצוניות, כמו שישראל השתחוו לצלמו של נבוכדנצר, שהיה הכל בחיצוניות, ולא משום שהאמינו בכך בפנימיות הלב, ולכן גם על חטא העגל, למרות שהיה עבודה זרה, לא הגיע **לנקודה הפנימית** שבלב.

עתה, יתבאר היטב גם להבין, מדוע פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל. שכן, מצות פרה אדומה היא כנגד **הנקודה הפנימית** שבלב כל ישראל, שאין הפגם מגיע לשם. וזהו שכתוב: "ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום". פלומר, שהיא כנגד **הנקודה הפנימית** שבלב - שאין בה **מום** מצד העבירה. ולכן "השטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר: מה המצוה הזאת (פרה אדומה)? ומה טעם יש בה?". פלומר, הם "מונין את ישראל" - מונין/סופרים את האיברים של ישראל - ואינם יכולים למצוא את האיבר המכון כנגד מצות פרה אדומה. ומדוע?

אלא, שפאמור, מצות פרה אדומה אין היא כנגד איבר או גיד באדם, אלא היא כנגד **הנקודה הפנימית** שבלב כל ישראל, ואין לאומות שום השגה ובינה בנקודה קדושה וטהורה זו.

"ותמת שם מרים ותקבר שם"

הגאון רבי עבדאללה (עובדיה) סומך נספה במחלת דבר, שהשתוללה סביב בגדאד. אנשי הקהילה בקשו לטמון אותו בבית הקברות העתיק שבעיר, אך המושל אסר על קבורתו שם, משום שראה סכנה בקבורת מתי-המגפה בעיר. אולם מפני כבודו של הצדיק הגאון, הרשה המושל לקבור אותו בסמוך לקבר יהושע הכהן הגדול, בחצר שהיתה מקודשת ליהודים, ולהבדיל גם למוסלמים.

לאחר קבורתו קמה התנגדות עזה מצד המוסלמים לקבורתו של הצדיק רבי עבדאללה סומך במקום שהיה מקודש גם להם. לאחר דין ודברים ומריבות קשות שנמשכו כשלושה חדשים, החליט המושל להוציא את גופתו הקדושה של רבי עבדאללה מקברו, השנוי במחלוקת, ולהעבירו לבית העלמין היהודי העתיק. מחסר ברירה ב-יג' בכסלו, כשלושה חדשים לאחר פטירתו וקבורתו של הצדיק רבי עבדאללה סומך, התקבצו כל יהודי בגדאד ובאו לחלוק כבוד לרפס, בפעם השנייה.

השלטונות, שידעו כי באדמה הלחה של בגדאד אין גופה שלא תרקב לאחר שלשה חדשים, נקטו בכל צעדי הבטיחות המתאימים: הביאו רופאים ואמצעי חיטוי רבים וחרפים, ואף המושל בא בעצמו כדי לפקח על העברת הגופה. הגולל הוסט והגופה נחשפה, ורבי עבדאללה סומך התגלה לעיני הרופאים שלם, כאילו זה עתה נקבר. אפילו בתכריכו לא נדבק שמץ מן הבוץ הסמיך שהיה סביבו, והתכריכים היו נקיים ובוהקים. למראה הפלא הזה של הצדיק, שלא הרקיע והרימה לא שלטה בו, ירד המושל המוסלמי מסוסו ופקד על כל מלוויו לעשות כן. "להלוינו של איש קדוש כזה - הסביר - חייבים ללכת ברגל". וכך פסעו הוא וכל מלוויו ברגליהם עד לבית הקברות שברובע היהודי. דבר הפלא הזה היה לשיחה בפי כל, ורבים מן השוטרים הערביים שהיו עדים לו, התגירו. אחד מהם התגיר עם כל בני משפחתו, ועלה לירושלים להתגורר בה, וזקני ירושלים זכו לשמוע מפיו פעמים אין ספור את הסיפור המובא כאן. **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

בס"ד "לִכְנָן כֹּה אָמַר ה' שְׁבַתִּי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתָן לָכֶם רַחֲמִים "רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשְּׁבַת: 19:21**

עַרְשׂוֹת ט' תְּמוּזַת תַּשְׁע"ח (22.6.18) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבַת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים"

מִסְפָּר הָרַב שֶׁךְ זַצ"ל: בְּצַעֲרֵירוֹתַי, שׁוֹחַח עָמִי זָקֵן אֶחָד עַל אֹדוֹת אֶחָד מְגִדוּלֵי הָרַבָּנִים שְׁבַדוֹר, שֶׁהָיָה פּוֹסֵק נוֹדֵעַ לַתְּהִלָּה, וְאָמַר לִי: "יִחְדְּדוּ לְמַדְנֵנוּ כְּשֶׁהָיִינוּ צַעֲרִים בִּישִׁיבְתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי הִירֵשׁ שֶׁלְעוֹ זַצ"ל בְּעִיר קְרָאסוֹן שְׁבָקִיב. וְשֵׁם הָיָה עֲמָנוּ נֶעַר אֶחָד, שֶׁנִּפְשׁוּ חֲשָׁקָה בַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. אוּלָם, מוֹחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נֶעַר הָיָה אָטוּם כְּסֵלַע, וַתְּפִיסְתוּ הֵיטֵה אִיטִית לְהַחְרִיד. וְהָיָה הַנֶּעַר מְיַגֵּעַ אֶת כָּל בְּנֵי הַיִּשִּׁיבָה, וּמְבַקֵּשׁ שִׁסְבִּירוּ לוֹ כָּל פֶּשֶׁט בְּכָל סוּגְיָה, בְּכָל שְׂאֵלָה וּבְכָל תְּשׁוּבָה, עַד שֶׁכֻּלְּמוֹ נִלְאוּ (=הִתְיַאֲשׁוּ) מִמֶּנּוּ וּרְנֵנוּ שֶׁ"מֵהַסֵּלַע הַזֶּה לֹא יֵצְאוּ מִיָּם (=תּוֹרָה)".

רַק אֲנִי רַחֲמֵי עָלָיו, וְהִיטֵי מְשִׁיב לְשִׂאלוֹתָיו. אוּלָם, סִבַּל טְרַחְתּוֹ הָיָה לְלֹא נְשׂוּא, שְׁכֵן, בְּשִׂאלוֹתָיו לֹא הָיָה מְנִיחַ לִי לְלַמּוֹד.

יוֹם אֶחָד פָּקְעָה סִבְלָנוֹתַי, וּבִקְשָׁתִי שִׁנִּיחַ לִי לְנַפְשִׁי. רֵאִיתִי אֵיךְ אוֹתוֹ נֶעַר הוֹלֵךְ מִמְּנֵי בְּפַחֲי-נַפְשׁ, וְעַל-כֵּן יִסְרוּנֵי כְּלִיּוֹתֵי מָאֵד. אוּלָם, רְצִיטִי לְרֵאוֹת מָה יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ נֶעַר, וְאֵל מִי יִגַּשׁ. וְאוּלָם, כָּלֵם דְּחוּהוּ מִלְּפָנֵיהֶם. לְאַחַר-מִכֵּן רֵאִיתִי יוֹשֵׁב בְּפִינַת בֵּית הַמְּדַרְשׁ, כְּפוּף עַל סֵפֶר אֶחָד. לֹא יְכוּלְתִי לְהַתְאַפֵּק, וְקָרַבְתִּי אֵלָיו בְּשִׁקֵּט, כְּדִי לְרֵאוֹת מָה הוּא לּוֹמֵד. וְאֲכֹן, רֵאִיתִי שִׁסְדוּרוֹ פְּתוּחַ בְּבִרְכַת "אֶהְבֶּה רַבָּה", בְּפִתּוֹב: "וְתָן בְּלִבְנוּ בִינָה לְהִבִּין וְלִהְשָׁכִיל...". וְשִׁמְעֵתִי מִתְיַפֵּחַ בְּאוֹמְרוֹ מַלִּים אֵלוֹ, וְהִבְנַתִּי שֶׁהוּא מִתְחַנֵּן לְפָנָי בּוֹרֵא עוֹלָם, שִׁיפְקַח אֶת עֵינָיו בְּאוֹר הַתּוֹרָה, וְלֹא יִצְטַרֵּף הוּא לְבְרִיּוֹת. נִכְמְרוּ רַחֲמֵי עָלָיו, וְהוֹשְׁבֵתִי לְצַדִּי, שִׁישְׂאֵל כָּל חִפְצוֹ. וְסִיִּם אוֹתוֹ הַזֶּקֶן:

"אוֹתוֹ נֶעַר הוּא אוֹתוֹ רַב גָּאוֹן, שֶׁפּוֹסֵק הַלְכוֹת! אֵיפֶה הוּא וְאֵיפֶה אָנִי! (מוֹבָא בַסֵּפֶר "לוּלֵי תוֹרַתךְ")."

עַל הַכְּתוּב בַּפְּרָשָׁה, "וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים", שׁוֹאֲלִים חוֹז"ל, אֵיךְ יִתְכַן שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, אֲשֶׁר הַקַּב"ה הֵעִיד עָלָיו "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא" – הִנֵּה כָּאֵן, הוּא מְכַה אֶת הַסֵּלַע, וְלֹא מְדַבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׂצוּהָ אוֹתוֹ הַקַּב"ה?

תְּחִלָּה, נִקְדֵּים לְהִבְיָא מָה שְׁפִתּוֹב בַּגְּמָרָא (מְגִלָּה יח'): "מְלָה – בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי" (=מְלָה/דִּיבּוּר שׁוּה סֵלַע, אַךְ שְׁתִּיקָה שׁוּה שְׁתִּים). כְּלוּמַר, אִם הַדִּיבּוּר שׁוּה סֵלַע (=מְטַבֵּעַ כְּסָף), אֲזִי הַשְּׁתִּיקָה שׁוּה כְּפָלִים (=שְׁנֵי סֵלַעִים). (רש"י). וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁכָאֵן רְמִזָּה הַגְּמָרָא עַל אֲלָדָד וּמִיָּדָד, שֶׁהַתְּנַבְּאוֹ בְּמַחְנָה: "מֹשֶׁה מַת, וַיהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָא".

וְכַל-כֵּן לְמָה? בְּגִלְל שְׁמֹשֶׁה הִכָּה אֶת הַסֵּלַע, וְלֹא דִבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׂצוּהָ עָלָיו הַקַּב"ה. לָכֵן, אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: "יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לָכֵן לֹא תִבְיָאוּ אֶת הַקֶּהֶל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם". עַל-כֵּן רְמִזָּה הַגְּמָרָא: "מְלָה – בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי". דְּהִינּוּ, אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע (וְזָהוּ "מְלָה בְּסֵלַע") – אֲזִי הָיָה "שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי" (=שְׁתִּיקָה בְּשָׁנִים) – הָיוּ שׁוֹתְקִים שְׁנֵי אֱלֹהִים (=אֲלָדָד וּמִיָּדָד), וְלֹא הָיוּ מִתְנַבְּאִים שְׁמֹשֶׁה מַת, וַיהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָא.

וְצִרִיף לְדַעַת, שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ יָדַע שֶׁהוּא עֲתִיד לְהֵיעָנֵשׁ עַל שֶׁלֹּא קִיַּם אֶת צִוּוֵי הַקַּב"ה. אוּלָם, כְּוָנְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הֵיטֵה לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל. שְׁכֵן, אִם הָיָה מֹשֶׁה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע, וְהַסֵּלַע הָיָה מוֹצִיא מִיָּמָיו – הָיָה מִתְעוֹרֵר קְטְרוּג עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשָׁמִים: הִנֵּה, כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל הָיוּ חוֹטְאִים, וְלֹא שׁוֹמְעִים בְּקוֹל ה', הָיָה מִתְעוֹרֵר הַמְּקַטְרָג בְּשָׁמִים (=הַס"מ), וְטוֹעֵן עַל יִשְׂרָאֵל: אֵיךְ סֵלַע, שֶׁלֹּא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר, עוֹשֶׂה מִיָּד אֶת רְצוֹן ה', וַיִּשְׂרָאֵל שִׁישׁ לָהֶם דַּעַת וּנְשָׁמָה, שֶׁהִיא חֶלֶק אֱלוֹךְ מִמַּעַל, כִּיִּצַּד אֵינְ הֵם שׁוֹמְעִים בְּקוֹל ה' יִתְבָּרֵךְ...!

וְלָכֵן, מֹשֶׁה רַבְּנוּ, הִרְעָה הַנְּאָמָן, שִׁיָּדַע בְּרוּחַ קוֹדְשׁוֹ שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים לְחַטּוֹא, מְסַר אֶת נַפְשׁוֹ, וְהִכָּה אֶת הַסֵּלַע, בְּמִקּוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל לְאַחַר מִכֵּן: "וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם..". – כָּל מָה שֶׁעֲשִׂיתִי הָיָה רַק לְמַעַנְכֶם, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר עָלֵיכֶם קְטְרוּג, חֲלִילָה, שֶׁהַסֵּלַע הַזֶּה, שֶׁהוּא אֲבָן דּוּמָמַת, שׁוֹמֵעַ וּמְקִיַם אֶת צִוּוֵי ה', וְאֵילוֹ אַתֶּם, בְּנֵי שֶׁל הַקַּב"ה, אֵינְכֶם שׁוֹמְעִים לְתוֹרָתוֹ.

4 (ויכפי שרומזו הכתוב (במדבר טו, כו): "ונסלח לכל עדת בני ישראל...פי לכל העם בשגגה". הנה, "ונסלח לכל עדת" בקפיצות של 3 אותיות מתקבלת המלה "סלע". וזאת, כדי לרמוז לנו, שכל מטרת משה רבנו בהפקאה על הסלע היתה "ונסלח לכל עדת בני ישראל" – שהקב"ה יסלח לישראל – שכן, כל חטאיהם הם בשגגה). ראוי להוסיף, שגם בחטא העגל מסר משה את נפשו והציל את ישראל מכליה, ומיד כאשר אמר לו הקב"ה, "ועתה הניחה לי, ויחר אפי בהם ואכלם (=את ישראל), ואעשה אותך לגוי גדול", אמר משה לה' (שמות לב, לב): "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". דהינו, אם אין אתה סולח להם, אז "מחני נא" – מוסר אני נפשי עליהם כפרה. (את דבריו אלו אמר משה בפרק לב, ובפסוק לב' – לרמוז לנו, שלב לבו של משה הם בני ישראל. ("אשרי העם שככה לו") זהו מנהיג אמיתי, רועה נאמן, שטובת ה"צאן" (=ישראל) היא מעל כל שיקול. לכן אומרים חז"ל (במדבר רבה יט, יג), שלעתיד לבוא, משה רבנו הוא שיגאל אותנו (בגאולה העתידה, בקרוב). וזאת, כפי שרמז שלמה המלך (קהלת א, ט): "מה שיהיה הוא שיהיה" – ראשי תיבות "משה". כלומר, מה שיהיה בגאולה הראשונה במצרים, שמשה רבנו גאל את ישראל, והוציאם ממצרים – כך יהיה גם בגאולה האחרונה, שגם בה משה רבנו יהיה הגואל שיגאל את ישראל מן הגויים, במהרה בימינו, אמן.

"אל תירא אתו, כי בידיך נתתי אתו...ועשית לו כאשר עשית לסיחן מלך האמרי..." (כא, לד')

פרשת "חקת" מסתיימת בתאור ניצחונותיהם של בני ישראל על שני המלכים בעבר הירדן המזרחי: סיחון מלך האמורי, ועוג מלך הבשן.

והנה תמוה הדבר, שלאחר הניצחון המכריע על סיחון, חושש משה רבנו מן המערכה הצפויה לו עם עוג מלך הבשן, עד שהקדוש ברוך הוא צריך לעודדו ולחזקו בדברים הבאים: "אל תירא אתו, כי בידיך נתתי אתו...ועשית לו כאשר עשית לסיחן מלך האמרי..."

תמיהה זו מובאת במסכת נידה (סא, ע"א), בנוסח הבא: "מאי שנא מעוג דקמסתפי, ומאי שנא מסיחון דלא קמסתפי?" (=מדוע ירא משה מפניו של עוג, ואינו ירא מפני סיחון?). ועל-כך משיבה הגמרא: משה חשש שמא תעמוד לעוג זכותו של אברהם אבינו, כמו שנאמר: "ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי..." (בראשית יד, יג). ואמר רבי יוחנן: (אותו הפליט) זה עוג, שפלט (=ניצל) מדור המבול.

על דברי הגמרא כאן העיר רבי יעקב משה חרל"פ מירושלים: לעוג מלך הבשן היתה כונה זדונית, בשעה שהופיע בבית אברהם ובשר לו על שבת לוט בן אחיו, כפי שהטעימו חז"ל: נתכונן (עוג) שיהרג אברהם במלחמה, והוא יקח את שרה אשתו, שהיתה יפה מאד. ובכל זאת, כיון שבשורתו של עוג הביאה טובה לאברהם, נחשב הדבר לעוג לזכות גדולה. ומשה רבנו היה ירא, שמא תעמוד לעוג זכות זו, מימי אברהם, במלחמתו של עוג עם ישראל. נמצאנו למדים מכאן – סיים הרב חרל"פ – מה רבה זכותו של העושה מעשה חסד, גם אם לא נתלוצתה למעשהו כונה טובה ורצויה...
"זאת חקת התורה..." (יט' ב')

אמר הקדוש ברוך הוא: חקה חקתי וגזירה גזרתי, אי (=אין) אתה רשאי לעבור על גזירתי (במדבר רבה יט, א'). מעשה הנה ברבן יוחנן בן זכאי, שגוי אחד אמר לו: אותם הדברים שאתם עושים בפרה אדומה נראים כמעשה כשפים: אתם לוקחים פרה אדומה, שורפים אותה, לוקחים את אפרה ומשליכים אותו לתוך המים, ואתם מזים על מי שנטמא במת שתיים ושלש פעמים, ובה אתם אומרים לו שהוא טהור. והרי דברים אלו אי-אפשר להבינם, אלא כמעשה כישוף.

אמר לו רבן יוחנן בן זכאי: האם נכנסה פעם רוח רעה בגופך? – אמר לו: לא. – האם ראית אדם שנכנסה בו רוח רעה? – אמר לו: כן. – אמר לו: ומה הרפואה שעשו לו? – אמר לו (הגוי): היו מביאים שרש ומקטירים אותו תחת האיש הזה, ומזים עליו מים, ואז היתה בורחת אותה רוח רעה. אמר לו החכם הזה: ישמעו אנניך מה שפיד מדבר. אותו הדבר היא הפרה האדומה – הטומאה היא רוח רעה, השורה על האדם שנטמא במת, כמו שנאמר (זכריה יג, ב): "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ".

וכך עושים אנו במי אפר הפרה האדומה כדי לטהר את האדם הנטמא. תשובה זו מצאה חן בעיני הגוי, והלך לדרך. משהלך, אמרו לו תלמידיו, לרבן יוחנן בן זכאי: לאותו הגוי דחית בקנה (=בתרוץ דחוק), מה תשיב לנו? – אמר להם: זה שנאמר בפרשה זו "זאת חקת התורה", שאותה המצוה היא סוד גדול, ואל תהרהרו בה למצוא את טעמה. שהרי אמר הקב"ה: חקה חקתי, וגזירה גזרתי, ואין אתה רשאי לעבור על גזירתי.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֶקֶת אֵל שְׂדֵי יִתּוֹן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּז תשע"ח (22.6.18) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

על הכתוב, "זאת התורה, אדם כי ימות באהל", שנינו בגמרא (בבבבב סג'): "אמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: 'זאת התורה, אדם כי ימות באהל'". והנה, ידוע ומפורסם בספרים הקדושים, שיש קשר נפלא בין בעל המאמר לבין תכן המאמר, כפי שאומר גם חידושי הר"ם ("לך לך"): "כי השמועה והחידוש הוא שיך לשרש נשמתו של בעל השמועה (=המאמר)..."

אם כן, הבה נתבונן בקשר הנפלא שבין האמורא הקדוש ריש לקיש לבין מאמרו, "שאלו דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה".

הנה, כאשר אנו מעינים היטב בכתוב בגמרא, רואים אנו, שאכן ריש לקיש קים בפועל מה שקתב במאמרו, והמית עצמו על התורה, כאשר שנה את תיו מקצה לקצה. וממנהיגם של שודדי דרכים, שרצחו והרגו אנשים לשם שוד, הפך לאחד מגדולי חכמי התורה שבעל-פה. וכמו שמסופר בגמרא (בבבבב מציעא פד', מתורגם, בתוספת ביאור): "יום אחד שחה רבי יוחנן בנהר הירדן. ראה אותו ריש לקיש, שהיה לסטים (=שודד), וקפץ לנהר הירדן אחריו.

ראה רבי יוחנן את קפיצתו הגדולה. ואמר לו "חילך לאוריתא". כלומר, ראוי שתנצל כח זה ללימוד התורה. ענה ריש לקיש לרבי יוחנן (שהיה יפה תאר) "שופרך לנשי". כלומר, יופיך ראוי לנשים. השיב לו רבי יוחנן: אם תחזור בתשובה, אתן לך את אחותי לאשה, שהיא יפה ממני. קבל ריש לקיש את ההצעה, והסכים לחזור בתשובה.

והנה, כאשר בקש לקפוץ חזרה מן המים אל הגדה, כדי להביא את בגדיו, כבר לא היה יכול. שכן, משקבל עליו על תורה - תש(=נחלש) כוחו. ואכן, ריש לקיש נשא לאשה את אחותו של רבי יוחנן, והחל ללמוד עם רבי יוחנן מקרא ומשנה, עד שעשאו רבי יוחנן לאדם גדול.

מכל זה נמצאנו למדים, שריש לקיש חולל מהפך גדול בחייו, וממנהיגם של שודדי דרכים, חזר בתשובה, ונתעלה לגדול בתורה, עד שהיה רבם של ישראל.

ויש לומר, שריש לקיש המית את עצמו ואת עברו, ושנה את מהותו, עד שזכה לכתרה של תורה, כפי שדרש, "שאלו דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר: 'זאת התורה, אדם כי ימות באהל' - בבחינת נאה דורש, נאה מקים.

ויש להוסיף בזה, שלא רק בתחילת דרכו המית את עצמו ואת עברו, כדי לעסוק בתורה, אלא גם בסוף דרכו, יצא הוא מן העולם הזה לחיי העולם הבא, בבחינת "אדם כי ימות באהל", כפי שמסופר בהמשך הגמרא (שם, מתורגם, בתוספת ביאור): יום אחד נחלקו בבית המדרש בשאלה: "חסין, והספין, והפגיון, והרמח, ומגל יד, ומגל קציר, מאימתי מקבלין טמאה? (ועונה הגמרא): משעת גמר מלאכתן (של אותם כלים). ומאימתי גמר מלאכתן? רבי יוחנן אמר: משצרכן בכבשון (=לאחר שיצאו מהאש). ריש לקיש אמר: משיצחצחון במים" (=לאחר קירורם במים). אמר לו רבי יוחנן לריש לקיש: "לסטאה בליסטיותיה ידע". כלומר, מאחר והיית "לסטאה" (=שודד), אתה בקי באותם כלים - סין, ספין, פגיון וכו' - ולכן, לפי שיטתך, אותם כלים מקבלין טמאה "משיצחצחון במים". (נפגע ריש לקיש מזה שהזכיר לו רבי יוחנן את עברו), ואמר לרבי יוחנן: במה עזרת לי שהחזרתני בתשובה? הלא כאשר (הייתי) שודד, הייתי "רבי" (=ראש לשודדים), וגם עכשיו אני רבי. אמר לו רבי יוחנן: עזרתי לך בכך שקרבתי אותך תחת כנפי השכינה. ואולם, היתה לו (=לרבי יוחנן) תרעומת, על שאמר לו ריש לקיש "במה עזרת לי"? והקפיד על ריש לקיש. ומשהקפיד עליו רבו, חלה ריש לקיש ונפל למשכב.

באה אחותו של רבי יוחנן, כדי לבקש ממנו שיתפלל על בעלה, ריש לקיש, שיהלים... אמרה לו: עשה בשביל "אלמנותי" (=שלא אשאר אלמנה). לא הסכים רבי יוחנן למחול לו, ועל-כן נפטר ריש לקיש מן העולם.

לאחר מכן, הצטער רבי יוחנן על שהמית את ריש לקיש, בין שלא מצא תלמיד חכם כמוהו. אמרו חכמים: מי ילך ללמוד עם רבי יוחנן כדי שתנוח דעתו? החליטו לשלוח את אליעזר בן פדות, שהיה חד וחריף. הלך רבי אליעזר בן פדות, וישב אצל רבי יוחנן ללמוד עמו תורה. והנה, כל מה שאמר רבי יוחנן,

בס"ד "לכן פה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **פניסת השבת: 19:21**

ערש"ק ט' תמוז תשע"ח (22.6.18) **rnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יציאת השבת: 20:35**

הפטרה: ויפתח הגלעדי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"רבון העולמים, יהי רצון שיהא זה מחלצי"

על מצות פרה אדומה כתוב במדרש תנחומא (חקת ח'): "בשעה שעלה משה למרום, שמע (את) קולו של הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בפרשת פרה אדמה, (ואומר) הלכה בשם אומרה: 'רבי אליעזר בני אמר: עגלה בת שנתה, ופרה בת שתים'. אמר משה לפניו: רבוננו של עולם, העליונים ותחתונים שלך הן, ואתה אומר הלכה בשמו של בשור ודם. אמר לו: צדיק אחד עתיד לעמוד בעולמי, ועתיד לפתח בפרשת פרה אדמה תחלה – רבי אליעזר (בן הורקנוס) אומר, עגלה בת שנתה, ופרה בת שתים'. אמר לפניו: רבון העולמים, יהי רצון שיהא מחלצי. אמר לו: חייך, שהוא מחלציך, הדא הוא דכתיב: 'ושם האחד אליעזר... (שמות יח, ד) – ושם אותו המיוחד, אליעזר'."

וצריך להבין ענין זה. שכן, מה היה כל-כך מיוחד בדמותו של התנא הקדוש רבי אליעזר בן הורקנוס, שהקב"ה אמר הלכה משמו, וכתוצאה מכך השתוקק משה רבנו והתפלל לה' יתברך, ש"יהי רצון שיהא מחלצי"? זאת ועוד, ראוי להתבונן בשם המיוחד "אליעזר", שנזכר בכל התורה רק פעמים: פעם אחת, אליעזר, עבדו הנאמן של אברהם אבינו, כאשר התפלל אברהם לפני הקב"ה לורע, כפי שכתוב (בראשית טו, ב'): "ויאמר אברהם אדני ה' מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר". ופעם שניה אצל בנו של משה רבנו (שמות יח, ד): "ושם האחד אליעזר, כי אלהי אבי בעזרי, ויצלני מחרב פרעה".

כדי להבין כל זאת, נקדים תחילה הקדמה יקרה ממשנתו הטהורה של הגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א, על הכתוב בפרשת "לך לך", כאשר יצא אברהם להילחם עם ארבעת המלכים, כדי להציל את לוט בן אחיו, כפי שכתוב (בראשית יד, יד): "וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות וירדה עד דן", פרש רש"י: "רבותינו אמרו (נדרים לב): אליעזר לבדו היה, והוא מנין גמטריה של שמו (318)". כלומר, רש"י מבאר שאליעזר לבדו יצא עם אברהם למלחמה כנגד ארבעת המלכים (כשיצא להציל את לוט בן אחיו). וזה שכתוב: "חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות" – זהו הגמטריה של אליעזר, שמנין שמו עולה ל-318.

והנה, גם אם נפרש בדרך הפשט, שאכן אברהם לקח עמו 318 ילידי ביתו, או אם נפרש בדרך הרמז, שאברהם לקח עמו את אליעזר, שעולה לגמטריה 318, צריכים אנו ביאור להבין ענין זה. שכן, מה ראה אברהם אבינו לקחת עמו דוקא מנין של 318 ילידי ביתו, וגם לקחת את אליעזר עבדו, שעולה לגמטריה 318? ובאר הגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א, בספרו "דברי סופרים" (אות טז), שכל עצם מהותו של אברהם אבינו היתה, שבכל מצב בו היה נמצא, ויהיה המצב קשה ככל שיהיה, לא נפל אף פעם ברוחו, ולעולם לא נפל בפרשת קליפת היאוש שטמן לו יצר הרע. וזאת, כיון שהאמין באמונה שלימה שהוא יתברך יושיע אותו ויצילהו תמיד, בכל מצב שיהיה.

ענין זה מתגלה בבהירות בבנין היסוד של כלל ישראל. שכן, אפילו כשכבר אברהם אבינו היה זקן בן תשעים שנה, וחדל להיות לשרה אורח פנשים, הנה, לא התיאש אברהם מאמונתו שה' יתברך יקים את הבטחתו, שהוא ושרה אשתו יולידו בן, שימשיך את שרשרת הקדושה של כלל ישראל עד סוף כל הדורות. ומזה צריכים אנו להשכיל ולהבין, כי יסוד כל היהדות כלה הוא, להיות חזק כסלע איתן באמונה בה' יתברך, ושאסור אף פעם ליפול, חלילה, בפרשת היאוש. כפי שהורו לנו חז"ל (ברכות י), ש"אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם – אל ימנע עצמו מן הרחמים!".

והנה, כאשר נתבונן, נראה, שהמלה "יאוש" היא בגמטריה 317. נמצא מכאן, שהגמטריה של 318 הוא אחד יותר מהמלה "יאוש", שזה רומז על התגברות על היאוש. וזהו הענין שאברהם לקח עמו דוקא 318 ילידי ביתו, וכל שכן כשלקח רק את אליעזר עבדו, שעולה לגמטריה 318 – כדי לרמוז לנו, שאף שאברהם אבינו היה במיעוט לעומת ארבעת המלכים, שהיו רבים וחזקים, למרות זאת התגבר על קליפת היאוש, והאמין באמונה

שְׁלִימָה בַּהֲקַב"ה, שִׁידוֹ תִהְיֶה עַל הָעֲלִינָה בְּמַלְחַמַת הַחֹרְמָה שְׁנִלְחַם עִם אוֹתָם הַמְּלָכִים.

וְזֶה גַם הָעֲנִין שֶׁמִּשָּׁה רִבְנוּ קָרָא אֶת שֵׁם בְּנוֹ אֱלִיעֶזֶר, וּמִפְרָשׁ הַכְּתוּב אֵת הַטַּעַם לְכָךְ: "וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר, כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי, וַיְצַלֵּנִי מִחֶרֶב פְּרַעָה". וּפְרָשׁ רַש"י וְצ"ל, בְּשֵׁם הַמְּכִילֵתָא: "וַיְצַלֵּנִי מִחֶרֶב פְּרַעָה" – כְּשֶׁגִּלּוֹ דָּתָן וְאַבְיָרָם עַל דְּבַר הַמְצָרִי (שֶׁהֲרִגוּ מֹשֶׁה), בִּקְשׁ (פְּרַעָה) לְהַרְוֵג אֶת מֹשֶׁה, (וַיִּנְעֲשֶׂה צִוְּאוֹ (שֶׁל מֹשֶׁה) כְּעֲמוּד שֶׁל שֵׁשׁ". הִנֵּה, הָרִי הַחֶרֶב שֶׁל פְּרַעָה כָּבֵד הִיָּתָה מוֹנַחַת עַל צִוְּאוֹ מֹשֶׁה, וּבְכָל זֹאת לֹא הִתְיַאֵשׁ מֹשֶׁה מִן הַרְחָמִים, וּזְכָה לְהִינָצֵל. וְלָכֵן קָרָא אֶת שֵׁם בְּנוֹ אֱלִיעֶזֶר, שְׁעוּלָה בְּגַמְטְרִיָּה מְסַפֵּר אֶחָד יוֹתֵר מִ"יְאוּשׁ".

וְהִנֵּה, עַל רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס מְסַפְרִים חו"ל, שֶׁהִתְחִיל לְלַמּוֹד תּוֹרָה אֲצֵל רַבֵּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי, בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ נִפְלְאוֹה, וּכְפִי שְׁכָתוּב בְּפָרְקֵי דְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר (פָּרָק א'): "מַעֲשֶׂה בְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, שֶׁהָיָה חוֹרֵשׁ אֶת שְׂדוּתָיו שֶׁל אָבִיו. וְהִנֵּה, בְּאַחַד הַיָּמִים רָאָהוּ אָבִיו יוֹשֵׁב וּבוֹכָה. אָמַר לוֹ אָבִיו: לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? הַשֵּׁיב לוֹ בְּנוֹ: אֵינִי בּוֹכָה, אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂאֵנִי רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ: וְהָרִי אַתָּה בֶּן 28 שָׁנָה, וְאַתָּה רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה? קַח לָךְ אִשָּׁה, תוֹלִיד בָּנִים, וְתוֹלִיד אוֹתָם לְבֵית הַסֵּפֶר לְלַמּוֹד תּוֹרָה.

עָבְרוּ שְׁבוּעִים, וְאֱלִיעֶזֶר לֹא טַעַם כְּלוּם, עַד שֶׁנִּגְלָה אֵלָיו אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב, וְאָמַר לוֹ: בֶּן הוֹרְקָנוֹס, מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ: אִם אַתָּה רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה, עֲלֶה לָךְ לִירוּשָׁלַיִם, וְלָךְ אֲצֵל רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי.

עָמַד וְעָלָה לִירוּשָׁלַיִם, וְהִלָּךְ אֲצֵל רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי. כְּשֶׁהֲגִיעַ אֵלָיו, יָשַׁב לְפָנָיו וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הֶרֶב: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי מְבַקֵּשׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה! אָמַר לוֹ: בֶּן מִי אַתָּה? וְלֹא רָצָה אֱלִיעֶזֶר לְהַגִּיד לוֹ. אָמַר לוֹ הֶרֶב: הָאֵם לְמַדְתָּ קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ תְפִילָה, אוֹ בְרַכַּת הַמְּזוּזָה? אָמַר לוֹ אֱלִיעֶזֶר: לֹא!

עָמַד רַבֵּי יוֹחָנָן, וְלַמְדוֹ שְׁלוֹשֶׁת (קְרִיאַת שְׁמַע, תְּפִילָה, וּבְרַכַּת הַמְּזוּזָה). לְאַחַר שֶׁלָּמַד בְּרַכּוֹת וְתְפִילָה, יָשַׁב לוֹ אֱלִיעֶזֶר, וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הֶרֶב: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי מְבַקֵּשׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה. עָמַד וְלַמְדוֹ תּוֹרָה, וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ שְׁתֵּי הַלְכוֹת כָּל יְמוֹת הַשְּׁבוּעָה, וּבִשְׁבַת הָיָה חוֹזֵר עֲלֵיהֶן וּמְדַבֵּקֵן. עָבְרוּ שְׁמוֹנֶה יָמִים, וְאֱלִיעֶזֶר לֹא טַעַם כְּלוּם, עַד שֶׁעָלָה רֵיחַ רָע מִפִּיו. רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי הֶעֱמִידוֹ מִלְּפָנָיו, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לְסַבּוֹל אֶת הָרֵיחַ. יָשַׁב לוֹ אֱלִיעֶזֶר, וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הֶרֶב: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהֶעֱמִידְתָּנִי לְפָנֶיךָ כְּאָדָם שֶׁהוּא מַעֲמִיד מִלְּפָנָיו מוֹכָה שְׁחִין. אָמַר לוֹ: בְּנִי, כְּשֵׁם שֶׁעָלָה רֵיחַ פִּיךָ מִלְּפָנָי, כִּךָ יַעֲלֶה רֵיחַ חוֹקֵי תּוֹרָה מִפִּיךָ לְשָׁמַיִם".

הִנֵּה, נִמְצָאוּ לְמִדִּים, שֶׁעַד שֶׁהָיָה רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן כ"ח (=28) שָׁנִים, לֹא יָדַע אֲפִילוֹ לְקְרוֹא קְרִיאַת שְׁמַע וְלַהֲתַפְּלֵל! וּבְדֶרֶךְ הַטַּבַּע הָיָה לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ, מִפִּיּוֹן שֶׁכָּבֵר לֹא יוֹכֵל לְהַסְפִּיק לְלַמּוֹד. (כְּפִי שֶׁתָּמָה אָבִיו וְאָמַר לוֹ: "הָרִי אַתָּה בֶּן 28 שָׁנָה, וְאַתָּה רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה?").

וְהִנֵּה, עִם כָּל זֹאת, לֹא הִתְיַאֵשׁ רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר. לָכֵן סוֹבְבוּ מִן הַשָּׁמַיִם, שִׁיקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל "אֱלִיעֶזֶר", שְׁעוּלָה לְמַנִּין שִׁי"ח – אֶחָד יוֹתֵר מִהַגְמְטְרִיָּה שֶׁל "יְאוּשׁ". וְזֹאת, כְּדִי לְרַמּוֹז שְׁזָכָה לְהִתְגַּבֵּר עַל קְלִיפַת הַיְאוּשׁ.

וְהִנֵּה, לְפִי דְבַרֵּי הַחֶתֶם סוֹפֵר" בְּדַרְשׁוֹתָיו (חֶלֶק א', דף ר"ח), רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס סוֹבֵר, שְׁכָל עֲנִין חֲטָא הָעֲגָל הָיָה גְזִירַת הַמֶּלֶךְ, כְּדִי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (עֲבוּדָה זָרָה ד'): "אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֲגָל – אֲלֵא (כְּדִי) לְתַת פְּתַחוֹן–פֶּה לְבַעֲלֵי תְשׁוּבָה" (=שְׂאֲפִילוֹ עַל חֲטָא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה ה' יִתְבַּרֵךְ סוֹלַח). וּפְרָשׁ רַש"י: "כְּלוּמַר, גְּבוּרִים וְשְׁלִיטִים בְּיִצְרָם הָיוּ (יִשְׂרָאֵל)... אֲלֵא גְזִירַת הַמֶּלֶךְ (הַקַּב"ה) הִיָּתָה לְשִׁלוֹט בָּהֶם, כְּדִי לִיתֵן פְּתַחוֹן–פֶּה (=אֲפִשְׁרוֹת) לְבַעֲלֵי תְשׁוּבָה (לְחוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה). שְׂאֵם יֹאמֵר הַחֲטָא: לֹא אֲשׁוּב, שֶׁלֹּא יִקְבְּלֵנִי (=פִּיּוֹן שֶׁבִטַח לֹא יִקְבְּלֵנִי ה') – (אֲזִי) אוֹמְרִים לוֹ: צֵא וְלַמַּד מִמַּעֲשֶׂה הָעֲגָל – שֶׁכִּפְרוּ (יִשְׂרָאֵל) בְּה' (בְּחֲטָא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה), (וּבְכָל זֹאת) וְנִתְקַבְּלוּ בְּתְשׁוּבָה".

(רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר סוֹבֵר, שְׂמָה שְׁצוּהָ הַקַּב"ה לְהַבִּיא "פָּרָה בַת שְׁתַּיִם", שְׂאִינָה רְאוּיָה לְהוֹלִיד, כְּדִי שְׁנַשְׁפִּיל לְהַבִּין, שֶׁחֲטָא הָעֲגָל לֹא הָיָה מִצַּד יִצְרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שְׁכֵן, פָּרָה בַת שְׁנַתַּיִם אֵינָה רְאוּיָה לְהוֹלִיד, וּמִמִּילָא הַטַּעַם שֶׁל רַבֵּי מֹשֶׁה הַדְרָשָׁן "מִשָּׁל לְבָן שֶׁפָּחָה, שֶׁטַּנָּף פְּלִטִין (=שֶׁלְכָלְךָ אֲרָמוֹן) שֶׁל מֶלֶךְ. אָמַרְוּ: תְּבוּא אָמוֹ, וְתִקְנַח אֶת הַצִּוְּאוֹה (=וְתִנְקָה אֶת הַלְכָלוֹךְ). כִּךָ תְּבוּא הַפָּרָה (=מִצּוֹת פָּרָה אֲדוּמָה), וְתִכְפֹּר עַל הָעֲגָל (=עַל חֲטָא הָעֲגָל שֶׁל יִשְׂרָאֵל)". לֹא שִׁיךְ, שֶׁהָרִי פָּרָה בַת שְׁנַתַּיִם אֵינָה יְכוּלָה לְהִיּוֹת אִם).

נִמְצָא, לְפִי שִׁיטְנוֹ שֶׁל רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר, כִּי תְכִלִּית פָּרָה אֲדוּמָה בַת שְׁנַתַּיִם, הִיא כְּדִי לְהַזְכִּיר לָנוּ שֶׁחֲטָא הָעֲגָל הָיָה גְזִירַת הַמֶּלֶךְ, כְּדִי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים, וְהָרִי זֶה מִתְקַשֵּׁר עִם פְּרוּשׁ הַמִּצְוָה: "וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה

9
 אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל, שְׁמָרְמִזוּ עַל הַתְּשׁוּבָה, כִּי הָאָדָם הוּא בְּבָחֵינִת "אָדָם" מֵאָדָם עֲוֹנוֹתָיו.
 וְעַל-יַדֵּי הַתְּשׁוּבָה הוּא מֵתַעֲלָה לְהִיּוֹת בְּבָחֵינִת "תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל" שֶׁל הַחַטָּאִים
 וְהַפְּשָׁעִים, שְׂכָן הַתְּשׁוּבָה מוֹחֶקֶת אֶת כָּל הָעֲוֹנוֹת.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְבַּוֵּן, נִרְאֶה כִּי עֲנִין זֶה מֵתֵאִים לְהַפְּלִיא עִם שָׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁנִּקְרָא "אֱלִיעֶזֶר"
 (בְּגִמְטְרִיָּה "ש"ח), לְרִמּוֹ שׁוֹכָה לְהִתְגַּבֵּר עַל קְלִיפַת יַא"ש. שְׁהָרִי, בִּכְחַ הַתְּגַבְרוּת זֶה הַתְּחִיל לְלַמּוֹד תּוֹרָה כְּשֶׁהָיָה
 בֶּן כ"ח שָׁנִים. וּמִטְעָם זֶה הוּא סוֹבֵר, שֶׁפָּרָה אָדוּמָה לֹא בִּאָה לְכַפֵּר עַל חַטָּא הַעֲגָל (שֶׁהָיָה גְזִירַת הַמֶּלֶךְ), אֶלֶּא
 לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים. וְהָרִי, כָּל הַשָּׂרָשׁ שֶׁל הַתְּשׁוּבָה הוּא, שֶׁלֹּא יְפוֹל הָאָדָם בְּרִשְׁת׃ הַיֵּצֵר, הַמְפִּיל אֶת הָאָדָם
 לְתִהוֹם הַיֵּאוּשׁ, בְּטֻעֶנָה שֶׁכְּבֹר חַטָּא וּפְשָׁע הַרְבֵּה כִּנְגַד ה' יִתְבַּרֵךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּיקוֹן בְּתְשׁוּבָה.

וְכָל זֹאת עוֹשֶׂה הַיֵּצֵר, כְּדִי לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּכָל הָעֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ: "ה' מָה רַבּוֹ צְרִי רַבִּים קָמִים
 עָלַי אֲמַרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בְּאַלְהִים סֵלָה" – שֵׁאֵין לוֹ שׁוּם יְשׁוּעָה אֲפִילוֹ "בְּאַלְהִים סֵלָה".
 וְלִכֵּן צָרִיד הָאָדָם לְדַעַת נֶאֱמָנָה, שֶׁהַקַּב"ה מְקַבֵּל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּתְשׁוּבָה, וְאֲפִילוֹ עַל עֲבוּדָה זָרָה הוּא יִתְבַּרֵךְ
 מוֹחֵל, כְּאֲשֶׁר הַחוּטָא עוֹשֶׂה תְשׁוּבָה.

וּמֵעֵתָה יֵאָרוּ עֵינֵינוּ לְהַבִּין, מִדּוֹעַ כְּשֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהַקַּב"ה אוֹמֵר הֵלְכָה בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַתְּפִלָּל לְהַקַּב"ה:
 "רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹן שְׁיֵהָא זֶה מִחֻלְצֵי?"

וַיֵּשׁ לִוְמֵר, שֶׁהָרִי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַעִיא מִהֵמָּנָא, הֶרְעָה הַנְּאֻמָּן, מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בְּחַטָּא הַעֲגָל, לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל
 מִכְּלָיָה, בְּאוֹמְרוֹ לְהַקַּב"ה: "וְעַתָּה אִם תִּשְׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מִחְנֵי נֶא מִסְפַּרְךָ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ."

עַל-כֵּן, כְּאֲשֶׁר שָׁמַע שֶׁהַקַּב"ה מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּמֵאֲמָרוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר ("פָּרָה בַת שִׁתִּים") – שְׁמוֹנָה מוֹכַח שֶׁלֹּא הִיוּ
 יִשְׂרָאֵל רֵאוּיִים לְחַטָּא הַעֲגָל, כִּי אִם לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים – הַשְּׂתוּקָק גַּם הוּא שְׂיַצָּא מִחֻלְצֵי, לְטוֹבַתְּם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, שְׂיֵשׁ לָהֶם תְּשׁוּבָה אֲפִילוֹ עַל עֲוֹנוֹת חֲמוּרִים שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה. (ע"פ "אוֹרֶה שֶׁל תּוֹרָה" לְהָרַח"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)
 וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תַּתַּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיָדֵינוּ"

עַל הַפִּתּוּב: "וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תַּתַּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיָדֵינוּ" פֶּרֶשׁ רַש"י: "עֲמַלְק יוֹשֵׁב בְּאַרְצָה הַנֶּגֶב, וְשָׁנָה אֶת לְשׁוֹנוֹ לְדַבֵּר
 בְּלָשׁוֹן כְּנָעַן, כְּדִי שְׁיֵהִיּוּ יִשְׂרָאֵל מֵתְפַלְּלִים לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת כְּנָעֲנִים בְּיָדָם וְהִם אֵינָם כְּנָעֲנִים. רָאוּ יִשְׂרָאֵל
 לְבוֹשֵׁיהֶם כְּלְבוּשֵׁי עֲמַלְקִים וְלִשְׁוֹנָם לְשׁוֹן כְּנָעַן, אָמְרוּ וְנִתְפַלֵּל סִתָּם, שְׁנֵאָמַר: "אִם נָתַן תַּתַּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיָדֵינוּ."
 וְצָרִיד לְהַבִּין עֲנִין זֶה. הָרִי הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת בְּנֵי אָדָם וְבוֹחוֹן כְּלִיּוֹת וְלָב, וְכִי אֵלוּ הִיוּ טוֹעִים יִשְׂרָאֵל
 וּמִתְפַלְּלִים לִפְנֵינוּ שְׁיִתְּנוּ אֶת הַכְּנָעֲנִים בְּיָדָם לֹא הִיָּה מוֹשִׁיעַם מִהַעֲמַלְקִים? אֶלֶּא, מָכַאן לְמַד הַגָּאוּן רַבִּי אֶהְרֹן בְּקִשְׁט
 הַי"ד (בַּעַל "לֵב אֶהְרֹן") יְסוּד גְּדוֹל עַל כְּחוֹן שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַיּוֹצֵאֹת מִפִּינוּ בְּפֶרֶט בַּעְבוּדַת הַתְּפִלָּה: אִם אֵין הַתְּפִלָּה עוֹלָה
 בְּקִנְיָה אֶחָד עִם הָאֱמֻתָּה הַמְּחַלְטָת, עֲלוּלָה הִיא שֶׁלֹּא לְהִתְקַבֵּל! דָּבָר זֶה נֶרְמָז גַּם בַּפְּסוּק בַּתְּהִלִּים (קַמְהַ יח) "קָרוֹב ה' לְכָל
 קִרְאוֹ לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בְּאֵמֶת" כְּכֹל שֶׁהַתְּפִלָּה קָרוֹבָה יוֹתֵר לְמַדַּת הָאֱמֻתָּה, כִּדְ קָרוֹב ה' לַעֲנוּת לָהּ וּלְקַבְּלָהּ לְרְצוֹן.
 אֲפִילוֹ חָרַב חֲדָה מוֹנַחַת עַל צְוֹאוֹ אֵל יִמַנְעַ מִן הַרְחַמִּים'

בְּמַלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, כְּשֶׁבְּרָחוּ מֶרֶן הַרְבַּ מִבְּרִיסק זִיע"א וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ מִפּוֹלִין לוֹיִלְנָא (שְׁשֵׁם בְּאוֹתָהּ עַת לֹא
 הֵיָתֵה סָכְנָה מִפְּנֵי הַנֶּאֱצִים ימ"ש), עָצְרוּ כְּמָה מֵאוֹת מִטְרִים מִהַגְּבוּל הַפּוֹלְנֵי-רוּסִי, וְשָׁם יָרְדוּ מִהַעֲגָלָה. מֵעֵתָה, הִיָּה
 עָלֵיהֶם לְעֻדוֹ בְּרָגַל לְעֵבֶר תַּחְנַת הַגְּבוּל. אִם יַעֲלֶה בְּיָדָם לְעֻבּוֹר אוֹתוֹ, יוּכָלוּ לְדַעַת לְבִטָּח כִּי לַעַת עֵתָה יֵצְאוּ מִכְּלָל
 סְכִנָּה. שְׂכּוֹ, כְּאֲשֶׁר הִם יִהְיוּ בְּתַחוּם הַפִּיבּוֹשׁ הַרוּסִי, הִם יִפְטְרוּ מֵאִימַת הַחֵיּוֹת הַנֶּאֱצִיוֹת.

הַדְּרָךְ אֵל אוֹתוֹ גְּבוּל אֶמְנָם לֹא הֵיָתֵה רְחוּקָה, אוֹלָם בְּמִצְבָּם נִדְמוּ בְּעֵינֵיהֶם הַרְגַעִים הַסְפּוּרִים הַלָּלוּ כְּנַצְחָ. וְהִנֵּה,
 בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, צָצָה לְפָתַע קְבוּצַת חִילִים גְּרַמְנִים, שְׂמֹשׁוּם מַה נְטְפֵלוּ דוּקָא לְרַב מִבְּרִיסק בְּעֻצְמוֹ, וּבִקְרָתוֹת רוֹבִיָּה
 הִדְפוּ אוֹתוֹ בְּגִסוֹת, תוֹךְ שֶׁהֵם מִרְעִימִים עָלָיו בְּקוֹלָם: "הֵיכָן הַנֶּשֶׁק וְהַפְּסָף שֶׁאֲתָה מִחֲבֵיא...!?!". בְּבִאוּרַח פְּלֶא, הַגִּיחַ
 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, מֵאֵי שָׁם, קָצִין גְּרַמְנִי, וּבְצַעַד לֹא מוּבָן הוֹרָה לְחִילִים לְעֻזּוֹב אֶת הַאִישׁ לְנַפְשׁוֹ... וְכַד, כְּשֶׁלְּבוּ מֵלֹא תוֹדָה
 לְה' עַל הַהַצֵּלָה הַמוּפְלָאָה, יְכוֹל הִיָּה מֶרֶן הַרְבַּ מִבְּרִיסק זִיע"א לְהַמְשִׁיךְ בְּדְרַכּוֹ יְחַד עִם יֵתֵר הַנוֹסָעִים, לְנִקּוּדַת
 הַגְּבוּל. לְיָמִים, הַתְּיַחֵס הַרְבַּ מִבְּרִיסק לְאוֹתוֹן שְׁעוֹת שֶׁל חֲרָדָה, וְלַהַצֵּלָתוֹ בְּאוֹרַח פְּלֶא מִיַּד אוֹתָם חִילִים גְּרַמְנִים, וְכַד
 סִפְּר: "בְּמִשְׁךְ כָּל אוֹתָהּ דְרָךְ הִרְת׃ הַגּוֹרֵל וּמֵלֵאֵת הַסְכָּנוֹת שְׂמוֹרְשָׁה וְעַד בִּיאָלִיסְטוֹק, בְּדְרַכֵּי לוֹיִלְנָא, דְּבוּק הַיִּיֵתִי
 בְּמַחְשָׁבַתִּי בְּכָל כּוֹחִי בְּאֵמוּנָה מוֹחֻלְטוֹת בְּבוֹרֵא הָעוֹלָם, הַכֹּל יְכוֹל, כְּמוֹבָא בְּיָנֶפֶשׁ חַיִּים", שְׂמַחְשָׁבָה זוֹ - סְגוּלָה
 מוּפְלָאָה הִיא לְהַנְצִיל מִכָּל פְּגַע רָע. אוֹלָם, כְּאֲשֶׁר קָרְבָנוּ אֵל הַגְּבוּל, הַרְפִּיתִי קַמְעָא מִהַרִּיכוֹז הַמוּחְלָט בְּמַחְשָׁבָה זוֹ, לְנוֹכַח
 הָעוֹבֵדָה כִּי, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, עֵיקַר הַסְכָּנָה כְּבָר מֵאַחוֹרֵינוּ. וְהִנֵּה, אֲנִי כְּבָר זוֹכִים לְעֻבּוֹר אֶת הַגְּבוּל וְלַהַמְלִט
 מֵאִימַת הַצּוֹרֵר. כְּנִרְאֶה שָׁרוּחַ לִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וּבְאוֹפֶן טְבָעִי נִתְקַתִּי מִהַמְאָמֶץ לְשַׁקוּעַ בְּעַנְיָן הַסְגוּלָה הַמוּפְלָאָה.
 בְּדִיוֹק בְּאוֹתוֹ רָגַע צְצו חַיִּלִּים הַגְּרַמְנִים, כְּאֲשֶׁר אֶחָד מֵהֶם נָגַשׁ אֵלַי בְּצַעַד מְאִים, וּכְשֶׁהוּא מִרְעִים עָלַי בְּקוֹלוֹ, וְאָמַר
 לְהַתְנַכֵּל אֵלַי...! תִּיכַף וּמִיָּד שְׂקַעְתִּי שׁוֹב בְּמַחְשָׁבַתִּי בְּבִטָּחוֹן מוֹחֻלְט, כִּי אֵין עוֹד מִלְבְּדוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְשׁוּם כַּח בְּעוֹלָם לֹא
 יְכוֹל לְהָרַע לִי לוֹלֵא רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ. וְאֵז, בְּדְרָךְ נֶס, הוֹפִיעַ אוֹתוֹ קָצִין, שְׂפָנָה אֵל חֲבָרִיו, וּפְקַד כִּי יִנְחוּ לִי בְּדְרַכֵּינוּ...!!"

בס"ד "לכן פה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה ביה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתּוֹ לָכֵם רַחֲמִים "ראשי תיבות **"ישראל"** **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עַרְשׂוֹק ט' תְּמוּז תַּשַּׁע"ח (22.6.18) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן יַעֲזֹב לֹא הָאֲמִנְתֶּם בִּי... לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקְּהָל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ... (כ' יט')

על הכתוב "וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן יַעֲזֹב לֹא הָאֲמִנְתֶּם בִּי... שׂוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים, אִיךְ יִתְכַּן שְׂמֹשֶׁה רַבְּנוּ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, אֲשֶׁר הַקַּב"ה הֵעִיד עָלָיו (במדבר יב' ז): "לֹא כֵן עַבְדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ... – הִנֵּה כָּאֵן, בְּפִרְשַׁת מִי-מְרִיבָה (לְאַחַר שֶׁהִכָּה עַל הַסְּלַע, וְלֹא דִבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שִׁצּוֹה אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ), מֹשֶׁה רַבְּנוּ מִגִּיעַ לְיָדֵי כֹּף שֶׁהַקַּב"ה מְעַנִּישׁוֹ עַל שֶׁלֹּא שָׁמַע בְּקוֹלוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יַעֲזֹב לֹא הָאֲמִנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקְּהָל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם"...!

נִרְאֶה לְבָאָר עֲנָנָן זֶה עַל-פִּי דְבָרָיו שֶׁל הַרְה"ק מוּוֹאוּרְקֵעַ זִיע"א, הַשׂוֹאֵל, מְדוּעַ בְּתַפִּילַת הַגָּשָׁם (בְּפִסְחָ) אָנוּ מְזַכְּרִים אֶת זְכוּת אוֹתָהּ הַכָּאָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ עַל הַסְּלַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "זָכַר מְשׁוּי... עַל הַסְּלַע הַזֶּה (=הַכָּה) וַיִּצְאוּ מִיָּם" ("מְשׁוּי" הוּא מֹשֶׁה רַבְּנוּ, שֶׁנִּמְשָׁה מִן הַמַּיִם).

וְכִי אִיזוֹ זְכוּת יֵשׁ כָּאֵן לְהַתְּפַלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מֵהַקַּב"ה שִׁיּוּרִיד לָנוּ אֶת הַגָּשָׁם, בְּזְכוּת מֹשֶׁה, שֶׁהִכָּה עַל הַסְּלַע וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם? הֲלֹא, לְכַאוּרָה, מֹשֶׁה חָטָא בְּכַף, וְאִף נִעְנַשׁ עַל-כֵּךְ...!

וּבָאָר הַרְה"ק מוּוֹאוּרְקֵעַ בְּדִבְרֵי קוּדְשׁוֹ, כִּי כּוֹנֵן מֹשֶׁה רַבְּנוּ כְּשֶׁהִכָּה עַל הַסְּלַע הִיָּתָה לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל. שֶׁכֵּן, אִם הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסְּלַע, כְּפִי שִׁצּוֹה עַל-יְדֵי הַקַּב"ה, וְזֶה הָיָה מוּצִיא אֶת מִיָּמָיו, הִנֵּה, כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל הָיוּ **חוֹטְאִים**, וְלֹא שׂוֹמְעִים בְּקוֹל ה', הָיָה מֵתְעוֹרֵר בְּשָׁמַיִם קְטְרוּג גְּדוֹל עַל יִשְׂרָאֵל, עַל שֶׁלֹּא לְמַדּוּ "קָל וָחֹמֶר" מֵהַסְּלַע – דְּהִינּוּ, מֶה סְלַע זֶה, שֶׁלֹּא שׂוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר, עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן ה'. יִשְׂרָאֵל, שִׁישׁ לָהֶם דַּעַת וּנְשָׁמָה, שֶׁהִיא חֶלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל, אֵינָם שׂוֹמְעִים חֲלִילָה בְּקוֹל ה' יִתְבָּרֵךְ...?

וְלָכֵן, מֹשֶׁה רַבְּנוּ, הִרְעִיחַ הַנְּאֻמָּן, שִׁידַע בְּרוּחַ קוּדְשׁוֹ שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים לְחַטּוֹא, מִסַּר אֶת נַפְשׁוֹ לְמַעַן יִשְׂרָאֵל, וְהִכָּה עַל הַסְּלַע בְּמָקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו – כְּפִי שֶׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל לְאַחַר מִכֵּן "וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם... – כָּל מֶה שֶׁעֲשִׂיתִי הָיָה רַק לְמַעַנְכֶם – כְּדֵי שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר חֲלִילָה **קְטְרוּג** עֲלֵיכֶם, שֶׁהַסְּלַע הַזֶּה, שֶׁהוּא אֲבָן דּוֹמָמַת, כְּשֶׁמְדַבְּרִים אֵלָיו בְּשֵׁם ה' – הוּא שׂוֹמֵעַ וּמְקִיִּם אֶת הַדְּבָרִים שֶׁמְצִוִּים עָלָיו, וְאִילוּ אֲתֶם, אֵינְכֶם נִשְׁמָעִים לְדִבְרֵי הָאֵל.

וְלָכֵן, כְּדֵי לְמַנּוּעַ קְטְרוּג זֶה כְּלַפִּיכֶם, נִטְלַתִּי עָלַי אַחֲרֵיכֶם כְּבֹדָה שֶׁלֹּא לְדַבֵּר אֶל הַסְּלַע, אֲלֹא לְהַכּוֹתוֹ – כְּדֵי לְהִרְאוֹת, קָבַל עִם וְעָדָה, שֶׁהַסְּלַע אֵינּוּ מְמוּשָׁמֵעַ יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל.

וְעַל-כֵּךְ אָנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת הַגָּשָׁם: "זָכַר מְשׁוּי (=מֹשֶׁה רַבְּנוּ)... עַל הַסְּלַע הַזֶּה (=הַכָּה) וַיִּצְאוּ מִיָּם" – כִּיּוֹן שֶׁאָנוּ מְזַכְּרִים כָּאֵן אֶת זְכוּת מֹשֶׁה רַבְּנוּ, שֶׁבְּהַכּוֹתוֹ עַל הַסְּלַע, הִתְכַּוֵּן לְהַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִקְטְרוּג גְּדוֹל.

רַעִיּוֹן זֶה מוּבָא גַם בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשׁ "אוֹר מְלֹא" לַהַרְה"ק מִקַּאסְאֲנִי זצ"ל, בְּשֵׁם הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ מִקַּאֲלִיב, בְּפִרוּשׁוֹ עַל הַפְּסוּק: "וְאַתְחַנֵּן אֶל ה' בַּעַת הַיָּהּ לְאֵמֶר". וְכֵךְ אוֹמֵר הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ מִקַּאֲלִיב: רַש"י הַקְּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ, שֶׁתַּפִּילָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה "בַּעַת הַיָּהּ" הִיָּתָה לְאַחַר נִצְחוֹן יִשְׂרָאֵל עַל סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֲמּוֹרִי וְעוּג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן. אִם כֵּךְ, שׂוֹאֵל הַרְבֵּי מִקַּאֲלִיב, מְדוּעַ דּוֹקָא עֲכָשְׁיוֹ, לְאַחַר הַנִּצְחוֹן עַל סִיחוֹן וְעוּג, מִתְחַנֵּן מֹשֶׁה רַבְּנוּ בְּתַפִּילוֹת לְפָנָיו ה' יִתְבָּרֵךְ שִׁכְנִיס אוֹתוֹ לְאָרֶץ?

וּמְשִׁיב הַרְבֵּי מִקַּאֲלִיב, שֶׁהִנֵּה, יְדוּעַ לָנוּ שְׂמֹשֶׁה רַבְּנוּ נִעְנַשׁ וְלֹא נִכְנַס לְאָרֶץ, מְשׁוּם שֶׁחָטָא בְּכַף שֶׁהִכָּה עַל הַסְּלַע בְּמָקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו. וְאוּלָּם, אוֹמֵר הַרְבֵּי מִקַּאֲלִיב, כִּי כּוֹנֵן מֹשֶׁה הִיָּתָה טוֹבָה, וּמִחֲשַׁבְתּוֹ הִיָּתָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּדֵי לְמַנּוּעַ **קְטְרוּג** עַל יִשְׂרָאֵל, אֲפִילוּ שֶׁהִמְעֵשָׂה שֶׁעָשָׂה לֹא הָיָה כְּרָאוּי.

וְהִנֵּה, מֹשֶׁה רַבְּנוּ, בְּמִלְחַמָּתוֹ בְּעוּג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן הָיָה יָרָא שֶׁמָּא תַּעֲמוּד לְעוּג הַזְכוּת, שֶׁהוּא זֶה שֶׁהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם עַל נְפִילַת לוֹט בְּשָׁבִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיָּבֵא הַפְּלִיט וַיִּגַּד לְאַבְרָם הָעֵבְרִי", וּפְרָשׁוֹ חו"ל, שֶׁעוּג הָיָה אוֹתוֹ פְּלִיט. עַל-כֵּךְ אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: "אֵל תִּירָא אוֹתוֹ (=אֶת עוּג)" – כִּיּוֹן שֶׁכּוֹנֵנָתוֹ לֹא הִיָּתָה לְשֵׁם שָׁמַיִם (שֶׁכֵּן, אָמְרוּ חו"ל, שֶׁעוּג מֵהַר לְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ עַל נְפִילַת לוֹט בְּשָׁבִי, כְּדֵי שֶׁאַבְרָהָם יֵצֵא לְמִלְחָמָה נֶגְדַּ אוֹתָם מְלָכִים שֶׁשָּׁבוּ אֶת לוֹט.

ובמלחמה זו קנה עוג שאברהם ירג, והוא יקח את שרה, אשת אברהם, לו לאשה).

על-כך אמר לו הקב"ה: "אל תירא אותו...כי בידך נתתי אותו" – אמנם המעשה של עוג היה רצוי, אך כונתו לא היתה לשם שמים. וכך, מנצחוננו על עוג, נוכח משה רבנו לדעת, שפונת הלב חשובה יותר מהמעשה עצמו. ולכן, מיד לאחר הנצחון על עוג מלך הבשן, התפלל אל ה', שיבטל את עונשו שלא להיכנס לארץ – שהרי עונש זה נגזר על-כך שהוא הכה על הסלע, ואולם כונתו היתה לשם שמים(=להציל את עם ישראל מקטרוג) – ואם כך, ראוי הוא שתבטל הגזרה, ומשה יוכל להיכנס לארץ.

והנה, ה"אור החיים" כותב בספרו, כי מה שהעניש הקב"ה את משה "לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ...". היה זה רק לטובתם של ישראל. כדי שלא יכנס משה לארץ, ויבנה את בית המקדש. שכן, מעשי ידיו של משה רבנו קימים לעולם. ואם בית המקדש היה נבנה על-ידיו, לא היה נחרב בית מקדש זה לעולם. ואם כך, הקב"ה היה שופך, חלילה, את חמתו על ישראל, ולא על בית המקדש, כפי שפרשו חז"ל במדרש (איכה רבה ד' טו), את הכתוב (בתהלים ע"א א'): "מזמור לאסף, אלקים באו גוים בנחלתך, טמאו את היכל קדשך(=בית המקדש).

ותמהו שם המפרשים, ושאלו: איך אומר דוד המלך "מזמור לאסף", על שבאו גוים והחריבו את בית המקדש? צריך היה לכתוב: **בכי לאסף, או נהי לאסף, או קינה לאסף**, אבל לא "מזמור לאסף".

אלא, אומר דוד המלך "מזמור לאסף" – מזמור אני ששפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים, כשהחריב את בית המקדש, ולא כלה חלילה וחס את בני ישראל כשחטאו. ומעתה יתבאר עמק הכתוב: "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל...". באמת משה לא חטא בהכותו על הסלע (דבר שמוכח מעצם הזכרת זכות זו של משה בתפילת הגשם), ולכן גם אין פאן עונש! אין הקב"ה מעניש את משה, אלא להיפך – שכן הוא.

ועל-כך רומז הכתוב "ויאמר ה' אל משה" ("ויאמר" היא אמירה רכה, וכן שם "ה" הוא מידת הרחמים) – ה' יתברך אומר למשה בלשון רכה ובמידת הרחמים: בגלל שפונתך היתה לשם שמים(=להציל את עם ישראל מקטרוג), "לכן" – מאותה סיבה ממש(=כדי להציל את עם ישראל מעונש) "לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ" – כדי שלא יבנה משה את בית המקדש, וכשיחטאו ישראל לא ישפך הקב"ה את חמתו על ישראל, אלא על בית המקדש(=על העצים והאבנים). נמצא, שאין פאן עונש כלל, בכך שמשה לא נכנס לארץ, אלא להיפך – שכן מצוה הוא, על רצונו להציל את עם ישראל.

(על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כי כטי)

במות משה כתוב: "ויבכו בני ישראל את משה". לעומת זאת, על אהרן כתוב: "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל". ומפני מה לאהרן בכו כל ישראל, ובמשה לא בכו, אלא מקצתם? אלא, משה היה דין, שפידוע, אינו יכול לזכות את שני בעלי הדיו. לכן, החלק ה"חייב" בעם לא בכה על מות משה. אבל אהרן לא היה דין, אלא היה מטיל שלום בין אדם לחברו, ועליו נאמר: "בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעון" (מלאכי ב', ו).

כשהיה רואה אהרן שני בני אדם השונאים זה את זה, היה הולך לאחד מהם, ואומר לו: בני, ראה! חברך מטרף את לבו(=מתבלבל מרוב צער), ותולש שערותיו וצועק: 'אוי לי! איך אשא עיני אל חברי? מתביש אני ממנו, שאני הוא שחטאתי לו!' וכך היה יושב אצלו, עד שמסיר קנאה וסנאה מלבו. אחר היה הולך לחברו ומספר לו אותו הדבר שספר לראשון. וכשנפגשו שני שונאים אלה, היו מתחבקים ומנשקים זה לזה באהבה רבה. לפיכך נאמר: 'ויבכו את אהרן...כל בית ישראל'.

"זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (יט' יד')

הצדיק רבי יצחק איזיק מספרין(=שם של מקום), מוסד שולשלת אדמו"רי זידיצ'וב וקומרנה, היה גדול בתורה ובחסידות והופך על-ידי המוני היהודים בגליציה ובהונגריה כאחד מצדיקי הדור. עם זאת, חי רבי יצחק איזיק את רוב שנותיו בעוני ובדוחק, ובני משפחתו סבלו לעתים ממש מחרפת רעב.

פעם אחת נדמן לביתו אחד הרבנים החשובים שבמחוז, ומאחר ולרבי יצחק איזיק לא היה אפילו כסא אחד בבית כדי להושיב את האורח, מהרו הילדים והביאו שתי אבנים והניחו קרש על-גביהם, והושיבו עליו את הרב האורח. תמה האורח, שהיה רב חשוב במחוזו וחי ברוחה יחסית, על העוני המרוד שענינו ראות בביתו של גדול-תורה בישראל. וכאשר עמד להיפרד ממארחו, אמר לו: אני תמה על כבודו, ששמו יוצא לפניו בכל הסביבה כאחד מגדולי הדור, והנה אין בביתו לא מטה ראוי, ואפילו לא כסא אחד או שלחן המצויים בכל בית!

השיב רבי יצחק איזיק לאורחו, ואמר: במחלה מכבודו, ומדוע לך אין פאן במחוזנו כסא ושלחן? תמה האורח על רבי איזיק, ואמר לו: כלום יש פאן שאלה? הלא אני עובר אורח במקום זה, ואיני נמצא בביתי! אף אני - קרא רבי יצחק איזיק - איני אלא אורח במקום זה, היום אני פאן, ומחר - מי יודע היכן אהיה?... **שבת שלום לכל בית ישראל!**

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּז תשע"ח (22.6.18) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוּן" (כא' יא')

עַל הַפְּתוּב (כא', יד): "עַל-כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוּן", מִפְּרֵשׁ רש"י: "עַל-כֵּן יֹאמֶר" – עַל חֲנִיָּה זו וְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהּ, "יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה'" – כְּשֶׁמִּסְפְּרִים נִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ, יִסְפְּרוּ אֶת וְהַב... וְאִשְׁד הַנְּחָלִים... שֶׁנִּשְׁפָּךְ שָׁם דָּם הָאֲמֹרִיִּים, שֶׁהָיוּ נִחְבָּאִים שָׁם".

וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ עַל הַנֵּס שֶׁנַּעֲשָׂה לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחַל אֲרִנוּן (מִדְרָשׁ רַבָּה יט', כה'): "אֲזוּ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת: עָלִי בְּאֵר עֲנֹנוּ לָהּ. אָמְרוּ חז"ל: עַל מָה אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל שִׁירָה?"

כִּיּוֹן שְׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל לְנַחַל אֲרִנוּן בְּרוּחַ שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים, כְּנִיסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם בְּיָם-סוּף. וְאִילוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ שָׁם? נַחַל אֲרִנוּן עוֹבֵר בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּבוּהִים, הַסְּמוּכִים וְקְרוּבִים זֶה לָזֶה כָּל-כָּף, עַד שֶׁאָדָם הָעוֹמֵד עַל פְּסֻגַת הָהָר, יְכוּל לְדַבֵּר עִם חֵבְרוֹ (שֶׁעוֹמֵד עַל פְּסֻגַת הָהָר הַשְּׁנַי) בְּנִקְל. אֲבָל, כְּשֶׁאָדָם מִבְּקֵשׁ לְעֵבֹר מִשָּׁם, צָרִיךְ לְלַכֵּת מִהַלָּךְ שְׁבָעָה מִיַּלִּין בְּנַחַל, (כִּיּוֹן) שֶׁהַדְּרָךְ יוֹרֵדֵת לְתוֹךְ הַנַּחַל, וְעוֹלָה.

כִּיּוֹן שִׁידְעוּ הָאֲמֹרִיִּים, שִׁישְׂרָאֵל יַעֲבְרוּ בְּתוֹךְ הַנַּחַל, נִתְּכַנְסוּ כָּלֵם, מִסְּפָר עֲצוּם וְרַב. מִקְּצַתָּם הִסְתַּתְּרוּ בְּתוֹךְ צְמַחֵי הַנַּחַל, וּמִקְּצַתָּם בְּמַעְרוֹת שְׁבָהָר (הָהָר בְּמַעְלֵה הַנַּחַל הָיָה מִשְׁפַּע בְּמַעְרוֹת, וְאִילוּ הָהָר שֶׁכִּנְגְדוּ הָיָה עֲשׂוּי כָּלוּ סְלָעִים בּוֹלְטִים וְחָדִים), וְאָמְרוּ אוֹתָם רְשָׁעִים: 'כְּשִׁיּוֹרְדִים יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַנַּחַל, נִצָּא כָּלְנוּ (מִלְּפָנִים אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּמַעְרוֹת, וּמֵאֲחֹרֵי אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּצַמְחֵיהֶ) וְנִהְרָגִם בְּחֻצִּים וּבְאֲבָנֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת'.

וְהִנֵּה, כְּשֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְאוֹתוֹ מְקוֹם, רָמְזוּ הַקַּב"ה לְאוֹתוֹ הָרַב בְּעַל הַסְּלָעִים הַבּוֹלְטִים כְּמִין קַרְנֵים חֲדוֹת, שִׁיתְּקַרֵּב אֶל הָהָר שֶׁהָיוּ בּוֹ הַמַּעְרוֹת. וְנִכְנְסוּ אוֹתָן קַרְנֵים לְתוֹךְ אוֹתָן מַעְרוֹת, עַד שֶׁמַּעְכוּ וְהִרְגוּ אֶת אוֹתָם אֲמֹרִיִּים שֶׁהִסְתַּתְּרוּ שָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁלֹּא יִדְעוּ יִשְׂרָאֵל עַל-כָּף, אָמַר הַקַּב"ה: 'הֲרִינִי מוֹדִיעַ לְבְנֵי, כְּמָה אוֹכְלוֹסִים אֲבִדְתִּי מִפְּנֵיהֶם'. מָה עָשָׂה? רָמְזוּ לְבָאָר-מִים שֶׁתָּרַד, וְתִכְנַס לְמַעְרוֹת וְתִשְׁטָפֵן. יָרְדָה אוֹתָהּ בְּאֵר לְתוֹךְ הַמַּעְרוֹת, וְהוֹצִיאָה מִשָּׁם אֵיבְרֵי הָאֲמֹרִיִּים, גְּלָגוּלוֹת, זְרוּעוֹת וְרַגְלִים לְאֵין מִסְפָּר, לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה יִדְעוּ אֶת גּוֹדֵל הַנֵּס שֶׁעָשָׂה לָהֶם ה', וְאֶת הַנִּקְמָה שֶׁעָשָׂה בְּשׁוֹנְאֵיהֶם, וְעַל-כָּף אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: 'עָלִי בְּאֵר עֲנֹנוּ לָהּ'".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, אִיזוֹ זְכוּת עֲמֻדָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם נֵס כָּל-כָּף גְּדוֹל? שֶׁהָרִי אֵין הַקַּב"ה עוֹשֶׂה נִסִּים לְחִינָם!

פְּתַח דְּבָרֵינוּ יֹאִיר לְבָאָר מֵאֲמָר נִפְלָא בְּגִמְרָא (כְּתוּבוֹת קו'), עַל רַב הוֹנָא, שֶׁהָיָה רֵאשׁ יְשִׁיבָה בְּבִבְלָה, וְהָיוּ לוֹ שְׁמוֹנָה מֵאוֹת תְּלֻמִּידִים. וּמִחֲמַת רִיבּוּי הַתְּלֻמִּידִים, הָיָה מוֹסֵר אֶת הַשִּׁיעוּרִים שְׁלוֹ בְּאֲמָצְעוֹת שְׁלִשָּׁה-עָשָׂר מִתּוֹרַגְמָנִים, שֶׁהָיוּ מִתְּחַלְקִים וּמוֹסְרִים אֶת הַשִּׁיעוּר לְקְבוּצוֹת קְבוּצוֹת שֶׁל תְּלֻמִּידִים.

וּמִסְפְּרִים לָנוּ חז"ל דְּבַר פְּלָא: בְּשַׁעַת הַשִּׁיעוּר הָיוּ הַתְּלֻמִּידִים נוֹהֲגִים לְשַׁבֵּת עַל בְּגָדֵיהֶם שֶׁפָּרְשׂוּ עַל הָאָרֶץ. לְאַחַר הַשִּׁיעוּר שֶׁל רַב הוֹנָא, הָיוּ קָמִים הַתְּלֻמִּידִים וּמִנְעֲרִים אֶת בְּגָדֵיהֶם מִן הָאֲבָק שֶׁדָּבַק בָּם בְּשַׁעַת הַלִּימוּד. וּמִסְפַּרְתָּ הַגְּמְרָא, שְׁאוֹתוֹ אֲבָק עָלָה עַד לְשָׁמַיִם, וְכִסָּה אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְהָיָה נִיכָר דְּבַר זֶה לְמַרְחוּק, עַד שֶׁבְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיוּ אוֹמְרִים: "עֲתָה קָמוּ תְּלֻמִּידֵי שֶׁל רַב הוֹנָא בְּבִבְלָה מִתְּלֻמוֹדֵם...".

וְעַל-כָּף אָמַר ה'"בֵּן אִישׁ חַי", בְּפִירוּשׁוֹ "בֵּן יְהוּדָע" (שָׁם): "לְפִי זֶה מוֹכֵרָח לוֹמֵר, שֶׁהָיָה זֶה בְּדֶרֶךְ נֵס, לְכַבוֹד רַב הוֹנָא וְלְכַבוֹד הַצִּיּוֹר הַרְבִּים שֶׁנֶּאֱסָפִים בְּדֶרֶשׁה שְׁלוֹ, כִּי בְּדֶרֶךְ טְבַע אֵי-אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת דְּבַר זֶה, שְׁאוֹתוֹ אֲבָק יִרְאָה בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא רְחוֹקָה כְּמָה יָמִים מִבְּבִלָּה, אֶפִּילוּ אִם יְהִיוּ נֶאֱסָפִים אַרְבַּע מֵאוֹת רְבוּא (תְּלֻמִּידִים). אֲלֹא מוֹכֵרָח לוֹמֵר שֶׁהָיָה זֶה בְּדֶרֶךְ נֵס".

ב'"חִידוּשֵׁי אַגְדוֹת" לְמַהֲרַג לְמַפְרָאג (כְּתוּבוֹת, שָׁם), הוּא כּוֹתֵב כִּי מָה שֶׁאָמְרוּ חז"ל, שֶׁאֲבָק בְּגָדֵיהֶם עָלָה לְמַעְלָה,

וכסה את אור השמש, הכונה כאן שבזכות תורתם של בני בבל, תלמידי רב הונא, כאשר קמו ונערו את בגדיהם מן האבק שדבק בהם, נוצרו מאבק זה עננים בשמים, המסתירים את אור השמש. ועננים אלו נסעו לארץ ישראל, כדי להוריד שם גשמי ברכה.

(בענין זה מסופר בגמרא (תענית כה): "רבי חייא בר לוליאני שמע פעם אחת את העננים בארץ ישראל אומרים: 'נלך ונתן מים גם אצל עמון ומואב'. ומיד התפלל רבי חייא בר לוליאני לפני הקב"ה, ואמר: רבונו של עולם, כשנתת תורה לעמך ישראל, חזרת על כל אומות העולם, ולא קבלוה, ועכשיו אתה נותן להם מטרו? זרק את הגשמים בארץ ישראל! ואכן הגשמים נתנו את מימיהם בארץ").

כדרך של תורה, הנדרשת בשבעים פנים, הבה נתבונן על מעלתם של חכמי ארץ ישראל לעומת חכמי בבל, כפי שמובא בגמרא (פתיבות עה/ מתורגם): אביי, שהיה מחכמי בבל, אמר: חכם אחד מארץ ישראל חשוב כשנים מאתנו (=מחכמי בבל). דהינו, חכם בארץ ישראל כוחו כשני חכמי בבל. אולם, רבא אמר: אבל כאשר חכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו, ונחשב הוא כשנים מחכמי ארץ ישראל.

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע פח חכם בארץ ישראל הוא פי שנים מכח חכם מבבל? אולם, לאחר שחכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו פי שנים מכח בארץ ישראל. תחילה, נקדים להביא מה ששנינו בגמרא על מעלת ארץ ישראל, וכפי שפיתוב (כ"ב קנח): "אורא דארץ ישראל מחכים" (=האור של ארץ ישראל מוסיף חכמה). ויש להוסיף מה שפיתוב במדרש (בראשית רבה ב, יב): "וזהב הארץ ההוא טוב" – מלמד, שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חוכמה כחוכמת ארץ ישראל. ועוד שנינו בגמרא (סנהדרין כד): "ואקח לי שני מקלות, לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים". נעם – אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימין זה לזה בהלכה. "חבלים" – אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמחבלים זה לזה בהלכה.

ועוד יותר מכך דרשו שם בגמרא על חכמי בבל: "במחשכים הושיבני כמתי עולם", אמר רבי ירמיה: זה תלמודה של בבל". דהינו, התלמוד של חכמי בבל הוא בבחינת השך רוחני גדול. והנה, מפל זה משתמע לנו, כאילו חז"ל דברו בגנותם של תלמידי חכמי בבל, שהם "מחבלים זה לזה בהלכה", וכל תלמודם הוא בבחינת "במחשכים הושיבני כמתי עולם".

אולם, לעומת זאת מצינו כלל גדול בדברי הראשונים, שבכל מקום שנחלק התלמוד הבבלי על תלמוד ארץ ישראל (=הירושלמי), הלכה היא כתלמוד הבבלי. ולא עוד, אלא שהולכים אחרי התלמוד הבבלי כשהוא חולק על התלמוד הירושלמי אפילו לקולא.

וכן כתב הרמב"ם בהקדמת "היד החזקה": "מרב אשי עד משה רבנו, עליו השלום, ארבעים דורות... נמצא רבינא ורב אשי וחבריהם, סוף גדולי חכמי ישראל, המעתיקים תורה שבעל-פה, ושגזרו גזירות, והתקינו התקנות, והנהיגו מנהגים, ופשטה גזירתם ותקנתם ומנהגותם בכל ישראל, בכל מקומות מושבותיהם... ודברים הללו, בדינים, גזירות ותקנות ומנהגות, שנתחדשו אחר חיבור הגמרא. אבל, כל הדברים שבגמרא הבבלי, תיבין כל ישראל ללכת בהם, ופופין כל עיר ועיר, וכל מדינה ומדינה, לנהוג בכל המנהגות שנהגו חכמי הגמרא, ולגזור גזירותם, וללכת בתקנותם. הואיל וכל אותם הדברים שבגמרא, הסכימו עליהם כל ישראל. ואותם החכמים שהתקינו, או שגזרו, או שהנהיגו, או שדנו דין, ולמדו שהמשפט כן הוא, הם כל חכמי ישראל, או רובם, והם ששמעו הקבלה בעיקרי התורה כלה, דור אחר דור, עד משה רבנו, עליו השלום".

אם כן, מתעוררת כאן פליאה עצומה, איך מתישב כל זה, עם כל המעלות הגדולות שהבאנו על תורת ארץ ישראל "אורא דארץ ישראל מחכים", "וזהב הארץ ההוא טוב" – מלמד, שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חוכמה כחוכמת ארץ ישראל. איך מתישב כל זה עם מה שלמדנו, שההלכה בכל מקום היא כתלמוד הבבלי דוקא, ולא כתלמוד ארץ ישראל (=הירושלמי)...

וגם צריך ביאור, מדוע סבב מסובב כל הסיבות, הקב"ה, שהתלמוד הבבלי יתקבל בכל תפוצות ישראל יותר מהתלמוד הירושלמי?

ומתוך הרה"ק פינחס פרידמן, ואומר: נראה לבאר ענין זה, שהן אמת שחביבה תורת ארץ ישראל, שעוסקים בה

ישראל על אדמת הקדש, אשר שם בחר הקב"ה להשרות את שכנתו, כמו שכתוב (ישעיה ב, ג): "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם". אולם, דוקא משום כך יש חביבות גדולה ללימודי התורה בחוץ לארץ. שכן, מפאת חשכות ארץ העמים, צריכים חכמי חוץ לארץ לעמול ולהתיגע בתורה הרבה יותר מלומדי ארץ ישראל.

ומצינו סימוכין לרעיון נשגב זה בדברי הנצי"ב (העמק שאלה, אותיות ט, יג): "במחשכים הושיבני כמתי עולם", אמר רבי ירמיה: זה לימודה של בבל, ולא שגנו (=מלשון גנאי) ח"ו (את) התלמוד הבבלי, אלא... באשר בבל הוא מצולה חשכה, שאין בה אור תורה בעצם כלל. רק על-ידי אבוקה גדולה של הפלפול ד-ש"ס בבלי, יהיה מאור גם במחשכים להוציא אור הוראה... (ולכן למדנו) (סנהדרין כד): "מאי בבל? אמר רבי יוחנן: בלולה במקרא, בלולה במשנה, בלולה בגמרא. אלא, שהוצרכו להעמיק כל-כך ולהתהפך על כל חלקי התורה, עד שיצא המכון (=אמיתה של תורה)... וממילא זכו (חכמי בבל) להגדיל תורה ולעשות אבוקה גדולה מאור התורה".

הביאור הוא, שחכמי ארץ ישראל לא היו צריכים לריב ולהתופך כל-כך זה עם זה כדי לבאר את ההלכה לאמיתה של תורה. שכן, קדושת ואוירת ארץ ישראל סיעו להם לברר וללבן את ההלכה לאמיתה. אבל חכמי בבל, שהיו במקום שהוא בגדר "במחשכים הושיבני", לא היו יכולים לברר את ההלכה לאמיתה של תורה, אלא רק על-ידי שהיו מפלפלים ומחבלים זה לזה בהלכה, כמו ששינו בגמרא (סנהדרין כד): "ואקח לי שני מקלות, לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים... חבלים" – אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמחבלים זה לזה בהלכה". שכן, רק על-ידי כך יצאה האמת לאור, לבאר את ההלכה לאמיתה.

על-פי האמור יאיר לנו להבין מה שאמר אב"י, שהיה מחכמי בבל, שאחד מחכמי ארץ ישראל חשוב פשנים מאתנו (מחכמי בבל). ובא רבא ואמר: אולם, כאשר חכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו ונחשב הוא פשנים מחכמי ארץ ישראל.

ושאלנו, מדוע כח חכם בארץ ישראל הוא פי שנים מכח חכם מבבל? וכן, מדוע לאחר שחכם מבבל עולה לארץ ישראל, נחשב כוחו פי שנים מכח חכם מחכמי ארץ ישראל?

והביאור הוא, שחכם שגדל בתורת בבל, שהיא בבחינת "במחשכים הושיבני...", הוא צריך להתיגע שם ולפלפל בתורה כדי לגלות את אור התורה מתוך חשכות הגלות. אולם, כאשר עלה אותו חכם מבבל לארץ הקדש, שעליה נאמר כי "אוריא דארץ ישראל מחכים", הנה יש לו גם סיעתא דשמאי בלימודו מצד קדושת המקום, ויש לו גם את הפלפול שרכש בלימוד תורתו בבבל. הרי יש בידו כעת את שתי המעלות גם יחד, ועל-כך "טובים השנים מן האחד", ולכן כוחו הוא פי שנים מכח חכם בארץ ישראל.

מעתה יש לומר, שהאבק שנדבק בבגדיהם של תלמידיו של רב הונא, הוא רמז על השנאה שפרצה בין לומדי התורה שבבבל. שכן, למדנו בגמרא (על הפתוב בתהלים קכו, ה): "לא יבשו, כי ידברו את אויבים בשער". ושם שואלת הגמרא (קידושין ל'): "מאי (=מה פונת הפתוב) 'את אויבים בשער'? אמר רבי תיא בר אבא: אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער (=בפרק) אחד – נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם (האב ובנו, הרב ותלמידו) עד שנעשים אויבים זה את זה, שנאמר (במדבר כא): 'את והב בסופה' ('והב' רמז לאהבה). אל תקרי 'בסופה', אלא 'בסופה'".

ולכן, כשיש הבטחה כזאת על לומדי התורה, "שאינם זזים משם (האב ובנו, הרב ותלמידו) עד שנעשים אויבים זה את זה", הנה, בגמר לימודם "קמו" לומדי התורה שבבבל "ממקומם" – דהינו, שהתעלו מהשנאה שהיתה ביניהם (כדי לברר את ההלכה לאמיתה של תורה), ונערו את אבק השנאה הזה מבגדיהם, שדבק בהם בשעת לימודם, ועל-ידי כך נעשו אויבים זה את זה.

על-כך מגלים לנו חז"ל, כי אבק זה, שהיה דבוק בבגדיהם, היה חשוב כל-כך לפני הקב"ה, עד שנעשה נס שהאבק הזה יעלה ויכסה את בהירות אור השמש. ולא עוד, אלא שמאבק זה נעשו עננים שנסעו לארץ ישראל כדי להוריד שם גשמי ברכה.

בדרך זו נעלה במסילה לבאר את הנס הגדול של התחברות שני ההרים, שהיו הר אחד בצד מואב (ששם האמוריים התחברו במערות), והר אחד בצד ארץ ישראל, שעל-ידי התחברותם יחד נמחצו האמוריים שהתחבאו שם.

שכן, ארבעים שנה היו ישראל "בארץ מדבר ובתהו ילל ישמ" – מחוץ לארץ ישראל, מקום חשוך ושליטה של

הקליפות, ועל-כן היו צריכים לעמוד על התורה שם, ולהתיגע בה כדי לגרש את חשכות הקליפות במדבר. ולכן, כאשר הגיעו בני ישראל לערבות מואב, שהוא גבול ארץ ישראל, ועשו הכנה להיכנס לארץ, אשר שם יזכו לעסוק בתורה, ששם "אזירא מחכים", נתרגש ה' שבצד ארץ ישראל, ויצא לקראתם, ונתחבר עם ה' שבצד מואב. ובזכות זה נמחצו האמוריים שהתחבאו בהר כדי להרוג את ישראל. כן יאבדו כל אויבי ישראל... ויש לומר שכאשר עסקו ישראל בתורה במדבר, שהוא בחוץ לארץ, נעשו אויבים זה לזה, כדי לברר את ההלכה לאמיתה של תורה. אולם, כאשר הגיעו לגבול ישראל, כדי להיכנס לארץ – ששם יעסקו בתורה בבחינת "נעם", שמנעימים זה לזה בתורה – עשו שלום ביניהם, ונעשו אוהבים זה לזה, בבחינת "את והב בסופה", ובזכות זה יצא ה' של ארץ ישראל לקראתם, ונתחבר יחד עם ה' מואב בחוץ לארץ, לרמוז על התחברות שתי התורות – תורת ארץ ישראל עם תורת בבל. ועל-ידי כך נמחצו קליפות הטומאה/האמוריים בין שני ההרים. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה" (כ' א')

לדעת ה-"כלי יקר" (רבי שלמה אפרים), נעשו כן בני ישראל, על שלא הספידו כראוי את מרים הצדקת, במותה. שכן, במות אהרן נאמר: "ויבכו את אהרן שלשים יום". ובמות משה נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה... שלשים יום" (דברים לד', ח').

ואילו כן לא הוזכר כלל בכי והספד על מרים, אלא נאמר: "וישב העם בקדש, ותמת שם מרים ותקבר שם". היתה בכך התנהגות כפוית טובה מצד בני ישראל, שנהנו ארבעים שנה מבארה של מרים, ולא נתנו לכך ביטוי הולם במות מרים הצדקת. לכן, נסתלקה אותה שעה באר המים ממחנה ישראל - כדי שהכל יפירו וידעו שמתנה יקרה זו, נתנה להם בזכות מרים, וראוי היה להם לבכות ולהתאבל על מותה...

תבוא אמו, ותקנת את הצואה (=ותנקה את הלכלוך) (מילתא דבדיחותא)

מעשה באשה אחת, שבקשה מבעלה שיחליף לבנם הקטן, שטנף עצמו בצואה. סרב הבעל, ואמר: זה תפקיד האשה לקנות את צואת בנה.

זעמה עליו אשתו ואמרה: מנין לך? איפה זה פתוב?

השיב לה הבעל: למדנו במדרש, שכל הקורבנות הם זכרים, מלבד פרה אדומה, שחייבת להיות נקבה. ונשאלת השאלה, מדוע חייבת פרה אדומה להיות נקבה? אלא, למדנו ענין זה מרבי משה הדרשן, שהסיבה למצות **פרה אדומה** היתה כדי לכפר על עון חטא העגל, כמו שכתוב ב-רש"י: "משל לבן שפחה, שטנף פלטין (=שלכלוך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנת את הצואה (=ותנקה את הלכלוך)". מכאן למדנו – אמר לה בעלה – קנינו הבן הוא תפקיד של האמא...

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" ("בואו חשבון" – בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה...)

הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א מספר בספרו "מלכים אומניד", על מעשה באשה אחת, שהיתה מקשה ללדת, והיתה בסכנה גדולה. בעלה התייפח בבכי לפני ה"חפץ חיים" זצ"ל, ובקש שיעורר רחמים וחסד לפני פסא הפבוד. אמר ה"חפץ חיים" לרבנים שישבו לפניו: "רבתי, צריך שמישהו שיש לו זכות של שבת, שיאציל וישפיע מזכות זו לטובת הילדת". מיד אמר הבעל: "רבי, אני מקבל עלי לעשות מעתה גדולות ונצורות למען השבת". השיב לו הסבא קדישא (=ה"חפץ חיים"): "כעת לא מועיל לקבל קבלה לעתיד! כעת צריך זכות על מעשה שכבר נעשה".

נענה אחד הרבנים, ואמר: "השפעת פעם על בעל חנות, שייסגרנה בשבת, ובזכות זה תושע האשה, ותלד במהרה ובנקל". אמר לו ה"חפץ חיים": "אכן, זכות זו יכולה לעזור לילדת". וכך היה, והאשה ילדה בשלום. מסים הרב זלברשטיין ואומר, שההסבר לכך הוא, ש"מלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיעא (=מלכות הארץ היא כמו מלכות שמים). דהינו, כשהאדם חייב ממון למלכות, והשופטים שלחו שוטרים להוציא חיובו לפועל, לא יועיל לו כעת אם יאמר להם שהוא מתחייב לשלם. אלא, צריך הוא לתת להם כסף במזומן. וכך הדבר גם בעניננו: כדי להציל את אותה אשה, היה צריך "כסף מזומן" (=זכויות). אשרי האדם הצובר זכויות (שבת, גמילות חסדים וכו') – שכן, אלה יעמדו לזכותו בכל עת ובכל שעה, אמן.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבּוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עַרְשׂוֹת ט' תְּמוּזַת תַּשַּׁע"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים" (כ' יא')

עַל הַכְּתוּב, "וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים", אוֹמֵר תִּיקוּנֵי הַזֶּהָר, שְׁמָה שְׁאֵמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמָיו", מְלַבֵּד הַפִּירוּשׁ הַפְּשׁוּט לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל מִיָּם לְשִׁתּוֹת, נִתְּפֹן גַּם הַקַּב"ה בְּפֹעֵל דְּמִיּוֹנֵי לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע שֶׁל תּוֹרָה, שְׁנַמְשָׁלָה לְמִים, כְּמַבּוֹאֵר בְּגִמְרָא: "וַאֲיֵן מִים, אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמִים'."

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר הַנָּה לְמַדְנּוּ בְּמַדְרַשׁ (יְלֻקוּט שְׁמַעוֹנִי, חֻקַּת): "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע" – שְׁנָה(=לְמַד) עָלָיו פֶּרֶק אֶחָד, וְהוּא מוֹצִיא מִים מִן הַסֵּלַע. דְּהֵינּוּ, אִם הָיָה מֹשֶׁה שׁוֹנֶה/מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע פֶּרֶק אֶחָד מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הָיָה הַסֵּלַע מוֹצִיא מִים בְּשְׁפַע גָּדוֹל כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁהָיָה נִשְׁפָּע מִזֶּה הַשְּׁגוּת גְּדוּלוֹת בַּתּוֹרָה, הַנִּקְרָאת מִים". (כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ חו"ל (ב"ק ז'): "אֵינ מִים אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמִים'). וְלִכֵּן, אֵילּוּ לֹא הָיָה מֹשֶׁה מְכַה אֶת הַסֵּלַע, לֹא הָיָה מִתְעוֹרֶרֶת מַחְלֻקַּת בִּישְׂרָאֵל בְּדִינֵי אִיסוּר וְהִיתֵר וְכְדוּמָה. אֲבָל, כִּיּוֹן שְׁמַשָּׁה הַכָּה עַל הַסֵּלַע, וְלֹא יֵצְאוּ אֶלָּא טִיפִּין טִיפִּין שֶׁל מִים, עַל-כֵּן לֹא נִשְׁפָּע לְיִשְׂרָאֵל כָּל-כָּךְ שְׁפַע גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ נִתְּרָבוּ הַמַּחְלֻקוֹת וְהַסְּפָקוֹת בַּתּוֹרָה, וְעַל-כֵּךְ כְּתוּב: "הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל".

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת", כִּי יֵשׁ לּוֹמֵר שְׁלֹכֶךָ הַתְּפֹן הַנְּבִיא יִרְמְיָה (כג'): "הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי כְּאֵשׁ נְאֻם ה' וְכַפְטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע". דְּהֵינּוּ, כְּמוֹ שְׁמִתּוֹךְ הָאֵשׁ יוֹצֵאִים נִיצוּצוֹת רַבִּים, כֵּךְ בַּתּוֹרָה יֵשׁ הַרְבֵּה מַחְלֻקוֹת וְשִׁיטוֹת רַבּוֹת. וּמִי גָרַם לְכָל זֶה, שֶׁהַתּוֹרָה תִּהְיֶה כְּאֵשׁ, שֶׁ"נִיצוּצוֹת"(=מַחְלֻקוֹת) יִהְיוּ נִיתְּזִים מִמֶּנָּה לְכָל עֵבֶר? זֶה "כַּפְטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע" – הַפְּטִישׁ/הַמַּטָּה שֶׁהַכָּה בּוֹ מֹשֶׁה אֶת הַסֵּלַע ("פְּטִישׁ" בְּגִמְטְרִיָּה "מַטָּה מֹשֶׁה") הוּא שְׁגָרַם לְקִיּוּמָן שֶׁל מַחְלֻקוֹת וְשִׁיטוֹת רַבּוֹת בִּישְׂרָאֵל.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת": "בְּהַכְּאוֹת הַסֵּלַע גָּרַם מֹשֶׁה, שֶׁהַתּוֹרָה יוֹרֶדֶת טִיפִּין טִיפִּין, וּבֹא הַמַּחְלֻקַּת. וְזֶה סוּד הַפְּסוּק 'הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי כְּאֵשׁ נְאֻם ה'...'. (ו) מִי גָרַם (ש) הַנִּיצוּצִין מִתַּחֲלָקִין לְכַמָּה גּוֹבִינִים(=צְבָעִים)? זֶה בָּא לָנוּ מִן 'פְּטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע' – הַפְּטִישׁ שֶׁהַכָּה מֹשֶׁה בְּסֵלַע גָּרַם שְׁמִתְפּוּצְצִין וּרְבִין הַמַּחְלֻקוֹת בִּישְׂרָאֵל. (וְכֵן), פְּטִישׁ בְּגִמְטְרִיָּה מַטָּה מֹשֶׁה".

וְעַל זֶה אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, כְּאֲשֶׁר הִתְחַנֵּן לְהִיכָנֵס לְאַרְץ – "רַב לָךְ". דְּהֵינּוּ, אֶתְּהַ גּוֹרֵם שְׁנִתְרָבוּ הַמַּחְלֻקוֹת בַּתּוֹרָה, עַל שֶׁהַכִּית בְּסֵלַע בְּמָקוֹם לְלִמּוּד פֶּרֶק אֶחָד לְפָנָיו. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר לוֹ: "אֵל תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה" – לְהִיכָנֵס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף כְּאֵן פֶּרְפֶּרֶת נְאֻה, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּגִמְרָא (מְגִלָּה יח, א), "מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי"(=מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקָה בְּשָׁנִים), וּפִרְשׁ שֶׁם רַש"י: אִם תִּרְצֶה לְקַנּוֹת אֶת הַדִּיבּוּר בְּסֵלַע(=מְטַבֵּעַ כֶּסֶף), תִּקְנֶה אֶת הַשְּׁתִּיקָה בְּשָׁנֵי סֵלַעִים. וְכָל-כֵּךְ לְמָה? כִּיּוֹן שְׁמַשָּׁה אֶת הַכָּה הַסֵּלַע, וְלֹא דַבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׁצוּהָ עָלָיו הַקַּב"ה, כְּמוֹ שְׁכְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כ, יא-יב): "וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ...".

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁכָאֵן רְמוּזָה הַגְּמְרָא "מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי". דְּהֵינּוּ, "מִיֵּלָה בְּסֵלַע" – אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע וְלֹא מִפְּהוֹ – אִזּוֹ "שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי"(=שְׁתִּיקָה בְּשָׁנִים) – הָיָה מִשְׁתִּיק אֶת הַמַּחְלֻקַּת בֵּין שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֻכְמִים, שְׁזֶה מִתִּיר וְזֶה אוֹסֵר, זֶה פּוֹטֵר וְזֶה מְחַיֵּב, זֶה בּוֹנֶה וְזֶה סוֹתֵר.

וּמָה נִפְלְאִים הֵם דְּבָרֵי הַ"לֵּב אַרְיָה" (חֻקַּת, אוֹת יד), שְׁפָרַשׁ אֶת מָה שְׁלִמְדְנּוּ בְּמַדְרַשׁ (יְלֻקוּט שְׁמַעוֹנִי, חֻקַּת): "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע" – שְׁנָה(=לְמַד) עָלָיו פֶּרֶק אֶחָד, וְהוּא מוֹצִיא מִים מִן הַסֵּלַע. דְּהֵינּוּ, עַל-יְדֵי שְׁמַשָּׁה יִלְמַד אֶת הַסֵּלַע פֶּרֶק אֶחָד, יוֹצֵא הַסֵּלַע מִים. וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֹן, אֵיזֶה פֶּרֶק רְצָה הַקַּב"ה שֶׁיִּלְמַד מֹשֶׁה אֶת הַסֵּלַע? וּבֵאֵר הַ"לֵּב אַרְיָה" עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי מָה שְׁכָתָב הַ"בֵּית יוֹסֵף" (או"ח סימן נ), שֶׁהַטַּעַם שֶׁתִּקְנּוּ לָנוּ חו"ל לּוֹמֵר בְּתַפִּילַת שְׁחָרִית "אֵיזֶהוּ מְקוּמָן שֶׁל זְבָחִים" הוּא "לְפִי שְׁאִין בְּכָל אוֹתוֹ פֶּרֶק ("אֵיזֶהוּ מְקוּמָן") מַחְלֻקוֹת, וְהִיא מְשֻׁנָּה בְּרוּרָה

17
לְמֹשֶׁה מִסִּינַי... וְהֵנָּה, כְּבָר הֵבֵאנוּ מִדְּבַר תִּיקוּנֵי הַזֹּהָר, שְׂאֵם מֹשֶׁה לֹא הֵיָה מִכָּה אֶת הַסֵּלַע, הָיוּ זֹכֵרִים
לְרִיבּוּי שֶׁל שֹׁפַע מֵיִם/תּוֹרָה בְּדַבְרִים בְּרוּרִים שְׂאֵין בָּהֶם מַחְלוקוֹת. וְלָכֵן יֵשׁ לּוֹמֵר, שְׂמָה שְׂאֵמֵר הַקַּב"ה
לְמֹשֶׁה "וַיְדַבֵּר אֵל הַסֵּלַע" - שְׂנָה(=לְמַד) עָלָיו פָּרַק אֶחָד" - הַכּוֹנֵה הֵיא עַל הַפָּרַק שֶׁל "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹ..."
שְׂאֵין בּוֹ שׁוּם מַחְלוקוֹת שֶׁל תִּנְאִים. וְעַל-יְדֵי כֶּף שְׂמֹשֶׁה יִשְׁנֶה לְסֵלַע(=יְלַמֵּד אוֹתוֹ) פָּרַק זֶה, הוּא "מוֹצִיא
מֵיִם" - שֹׁפַע רַב טוֹב שֶׁל מֵימֵי תּוֹרָה זְכִים וְבוֹרוֹרִים, שְׂאֵין בָּהֶם שׁוּם מַחְלוקוֹת. וְלָכֵן, מְכִינּוֹן שְׂמֹשֶׁה לֹא
דָּבַר אֵל הַסֵּלַע, אֲלָא הִכָּה אוֹתוֹ, יָצְאוּ רַק טִיפּוֹת שֶׁל מֵיִם שִׁישׁ בָּהֶן מַחְלוקוֹת...
וְרֹאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן פֶּרֶפֶרֶת נֶאֱהָ, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּסִפֵּר "מִנְחָה בְלוּלָה" ("בְּחֻקֵּי"): "אֵם בְּחֻקֵּי תִלְכוּ..."
בַּמֶּלֶךְ "אֵם" נִרְמָזוּ כָּל הַגּוֹאֲלִים (בְּרֵאשִׁי תִיבוֹת). (הֵנָּה), בְּמִצְרַיִם אֶהְרֹן מֹשֶׁה, בִּימֵי הַמֶּן אֶסְתֵּר מְרַדְכִי,
לְעֵתִיד לְבוֹא אֱלֹהֵי מְשִׁיחַ."

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף גַּם מָה שֶׁהֵבִיא ה'"כָּל בּוֹ" בְּסוּף קִרְיַת שְׁמַע, עַל הַכְּתוּב: "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי
אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיוֹת לְכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", שֶׁהַפְּסוּק מִתְחִיל בְּאוֹת א' וּמְסֹתִים בְּאוֹת
מ'. וְזֹאת, כְּדִי לְרְמוֹז עַל הַגּוֹאֲלִים שֶׁהֵבֵאנוּ: אֶהְרֹן מֹשֶׁה, אֶסְתֵּר מְרַדְכִי, אֱלֹהֵי מְשִׁיחַ.
עַל-פִּי הָאָמּוֹר מִפְּרָשׁ ה'"נַעֲם מְגִדִים" ("שְׁלַח") מָה שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ב, ז'): "שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים
תִּקַּח לָךְ". דְּהֵינּוּ, רֹאוּי לְכָל יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֵי אֲבִיהֶם שְׁבַשְׂמִים "שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם" - ה'"אֵם" הֵם
הַגּוֹאֲלִים אֱלֹהֵי מְשִׁיחַ (וְכֵן ה'"אֵם" הֵיא הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, הֵיא אֵם הַבָּנִים שְׁבַגְלוֹת). "וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח
לָךְ" - אֶת בְּנֵיךְ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, תִּקַּח לָךְ וְתִגְאָל אוֹתָם לְעוֹלָמִים.
וְהֵנָּה, מְבוֹאָר בְּמִדְרָשׁ (נִלְקוּט שְׂמַעוֹנִי, חֻקֵּי, רַמְזוֹ תִשְׁס"ד): "אָמַר רַבִּי חֵמָא בְּרַ חֲנִינָא: 'לָכֵן לֹא תֵבִיאוּ אֶת הַקֶּהֱל
הַזֶּה', הַקֶּהֱל הַזֶּה אֵין אֶתְם מְכַנִּיסִין, אֲבָל לְכָל יִשְׂרָאֵל אֶתְם מְכַנִּיסִין, לְעֵתִיד לְבוֹא, שְׂנַאֲמֹר: 'וְעִנְתָה שְׂמָה
כִּימֵי נְעוּרֶיהָ וְכִיּוֹם עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם' - זֶה מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן. לְפִי זֶה יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁ"אֵם" רּוּמְזוֹ גַם עַל אֶהְרֹן
מֹשֶׁה (מְלַבֵּד אֱלֹהֵי מְשִׁיחַ), שֶׁיְכַנִּיסוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעֵתִיד לְבוֹא.
וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׂעַנְיָן זֶה שֶׁל הַגּוֹאֲלִים נִרְמָזוּ בְּמִשְׁנֶה שֶׁהֵבֵאנוּ, "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹן שֶׁל זָבָחִים...". הֵנָּה, "אֵיזֶהוּ
מְקוֹמוֹן" - רֵאשִׁי תִיבוֹת "אֵם" - אֶהְרֹן מֹשֶׁה - שְׁהֵם יָגּלוּ לָנוּ לְעֵתִיד לְבוֹא אֶת הַשְּׂאֵלָה "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹן שֶׁל
זָבָחִים"? (עַל-פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמוֹ)
"וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקִדְשׁ וּתְמַת שֵׁם מְרִים וּתִקְבֵר שֵׁם" (כ' א')

שׁוֹאֲלִים חו"ל: לְמָה נִסְמְכָה מֵיתַת מְרִים לְפֶרֶשׁת פְּרָה אֲדוּמָה? אֲלָא, לוֹמֵר לָךְ, מָה קוֹרְבָנוֹת מְכַפְרִים - אֵף מֵיתַת
צְדִיקִים מְכַפְרֵת (רש"י).

בְּשִׁנַּת תר"ח(=1848 לְמַנְיָנָם) פְּשֻטָה מְגִיפַת ה'"חולִירַע" בְּעִיר נְדְבוֹרְנָא (לֹא תְקוּם צְרָה פְּעַמִּים), וְהַרְבֵּה מִהֶעִיר
הִסְתַּלְקוּ לְבֵית עוֹלָמָם. בְּעִיר זוֹ שָׁכַן אָז כְּבוֹד הַרַב הַקְּדוּשׁ רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב מְנְדְבוֹרְנָא זִיע"א, שֶׁהָיָה צְדִיק וְקְדוֹשׁ.
וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר בָּאוּ לְבֵית הַרַבִּי כָּל הָעָם בְּכִי תַמְרוּרִים, שִׁיעוּרַר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים בְּשְׂמִים, בְּקִשׁ הַצְּדִיק לְרִתּוֹם אֶת
הַסּוֹסִים וַיֵּצֵא לְטִיֵל קֶצֶת בִּיעַר מַחוּץ לְעִיר. לְאַחַר כְּבָרַת דְּרָךְ צוּה לְעַצּוֹר אֶת הַמְּרַכְבָּה בְּאֵמְצַע הַדְּרָךְ, בְּצוּרָה
הַחוּסְמַת אֶת הַמַּעְבָּר, דְּהֵינּוּ לְרוֹחַב הַשְּׂבִיל. וְצוּה לְעַגְלוֹן וְלְאֵנָשִׁים שֶׁנָּסְעוּ עִמוֹ, "שְׂאֵם תִּגִיעַ לְכֵאֵן מְרַכְבָּה נוֹסְפַת,
וּבְתוֹכָהּ אִישׁ זֶקֶן וְנְכָד, אֲשֶׁר זֶקֶנוֹ אַרְוֵךְ, צַח וְלָבָן פְּשֻלְג, וַיִּבְקַשׁ לְפָנוֹת לוֹ אֶת הַדְּרָךְ כְּדִי שִׁיּוֹכַל לְעַבּוֹר - לֹא תִשְׁמַעוּ
וְלֹא תֵאבּוּ לוֹ!". וְסִים הַרַה"ק רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב זִיע"א: "וְאֵף אֵם יִצְעַק עֲלֵיכֶם, וְאֵף אֵם יֵאָם עֲלֵיכֶם בְּכֶמָה אִיוּמִים
שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים, לֹא תִפְחֲדוּ וְלֹא תִזוּזוּ מִמְקוֹמוֹכֶם, וּמוֹרָא לֹא יַעֲלֶה עַל לְבַבְכֶם כָּלֵל וְכָלֵל!".
וְאֲכֹן קִימּוּ הָאֵנָשִׁים אֶת מִצְוֹתוֹ, וְהִמְתִּינוּ בְּצַפְיָה דְרוּכָה לְבְאוֹת. וְהֵנָּה, לְאַחַר זָמַן רַב, אֲכֹן הִגִיעָה הַמְּרַכְבָּה שְׁעָלֶיהָ
דְּבַר הַצְּדִיק, וּבְתוֹכָהּ הָיָה אִישׁ זֶקֶן וְהַדּוֹר פְּנִים, אֲשֶׁר זֶקֶנוֹ אַרְוֵךְ וְצַח פְּשֻלְג. מִיָּד בְּקִשׁ אוֹתוֹ זֶקֶן, שִׁיּוֹאִילוֹ בְּטוֹבָם
לְהִזִיז אֶת הַעַגְלָה, וַיִּתְּנוּ לוֹ לְהִמְשִׁיף בְּנִסְיעָתוֹ. אֵךְ הָאֵנָשִׁים, בְּרֵאוֹתָם כִּי נִתְקִימוּ כָּל דְּבָרֵי רַבָּם, לֹא שְׂמַעוּ לְאוֹתוֹ זֶקֶן,
וְלֹא הִנִיחוּ לוֹ לְעַבּוֹר. כִּשְׂרָאָה הַזֶּקֶן כָּף, הַחַל לְגַעוֹר בָּהֶם קִשׁוֹת, וְלֵאָם עֲלֵיהֶם בְּאִיוּמִים חֲמוּרִים. אֵךְ הֵם בְּשַׁלְהֶם,
לֹא מִנִּיחִים לוֹ לְעַבּוֹר. כִּשְׂרָאָה שְׂאֵין דְּבָרֵי נִשְׂמַעִים, שְׁלַף אוֹתוֹ זֶקֶן חָרַב חֲזָה מִתַּעְרָה, וּבְמַבְט כּוֹעַס וּמֵאָם הִנִּיפָה
כְּנָגְדָם. אוֹלָם הָאֵנָשִׁים, אֲשֶׁר רֵאוּ אֶת גְּדַל קְדוּשַׁת רַבָּם שְׂצַפָּה כָּל זֹאת, נִשְׂאָרוּ אֵיתָנִים בְּדַעְתָּם, וְלֹא נִכְנַס לְלִבָּם שׁוּם
שְׂמִץ שֶׁל מוֹרָא וְפַחַד!

כִּשְׂרָאָה כָּף הַזֶּקֶן, הִלָּךְ וְהוֹצִיא מִמְרַכְבָּתוֹ פְּנָקֵס גְּדוֹל, וּנְגַשׁ לְהַרְאוֹתוֹ לְרַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב. עֵין רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב בְּפַנְקֵס, וְאָז
לְחַשׁ דְּבָרִים מוֹעֲטִים בְּאוֹזְנוֹ שֶׁל הַזֶּקֶן. לְאַחַר מִכּוֹן, צוּה עַל כָּלֵם לְעַלוֹת עַל הַמְּרַכְבָּה וְלַנְסוֹעַ חֲזָרָה אֵל הָעִיר. הַדְּרָךְ
חֲזָרָה הִיָּתָה מְלֹוּה בְּשִׁקֵט רּוֹעֵם. הַרַבִּי הָיָה שְׂקוּעַ בְּהַרְהוּרָיו. בְּהִגִיעֵם אֵל הָעִיר, פָּנָה הַרַבִּי לְמַלְוָיו וְאָמַר, "כִּי אוֹתוֹ
זֶקֶן הָיָה מְלֵאָךְ הַמּוֹת, בְּכַבּוּדוֹ וּבְעַצְמוֹ, וְרַצָּה הוּא לְבוֹא וְלְהִמְשִׁיף בְּמַסַּע הַהֶרֶג בְּעִיר. וַיְכַשֵּׁל אֶתְנִי לוֹ בְּשׁוּם פְּנִים
וְאוֹפֶן לְעַבּוֹר, הוּא הַרְאָה לִי אֶת הַפְּנָקֵס, שָׁבוּ כְּתוּב אֶת סַפְרֵי הַחַיִּים וְאֶת סַפְרֵי הַמְּתִים. וְלִדְאָבוּנִי רֵאִיתִי, כִּי מִיָּדַת
הַדִּין מִתּוֹחָה עֲדוּן עַל כְּמָה אֲלָפִים שֶׁל נְשָׁמוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְעֲלֵיהֶם לְהִסְתַּלַּק בְּמַגִּיפַת הַחוֹלִירַע. וְאֵז הַתְּבוּנָתִי וְרֵאִיתִי
שְׂאֵין לִי עֲצָה אַחֲרַת לְבִטֵּל אֶת הַגְּזִירָה הַנוֹרָאָה. וּבְקִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ לְעִשׂוֹת עִסְקַת חִלְפִין, שְׂאֵנִי אֶסְתַּלַּק בְּעֵד שְׂנִים-עֶשְׂרֵן
אֶלְף נְפִשׁוֹת. וְנִעְתְּרוּ מִן הַשְּׂמַיִם לְבִקְשְׁתִּי, שְׂאֵנִי אֶפְדֶּה אוֹתָם". "וְלָכֵן" - אָמַר הַרַבִּי לְבְנֵי בֵיתוֹ וּלְחֻסְיָדּוֹ - "הֵנְנִי נִפְרָד
מִכֶּם! כִּי אֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵית עוֹלָמִים...! וּבְכֶךְ תִּכּוּפְר וְתַעְצֵר הַמַּגִּיפָה!". וְכֶךְ אֲכֹן הָיָה. כְּתַב הַרַבִּי צוּאָה לְבְנֵי בֵיתוֹ, וּמִיָּד
עָצַם אֶת עֵינָיו, וְעָלָה בְּסַעְרָה הַשְּׂמַיְמָה. וְהַמַּגִּיפָה נְעַצְרָה...! זְכוּתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב מְנְדְבוֹרְנָא תָּגוּן עָלֵינוּ אָמוּן!
שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נֹא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לִכְנן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַת אֵל שְׁדֵי יִתּוֹ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 19:21**

עַרְשׁ"ק ט' תְּמוּז תשע"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבֵּל הָעֵלוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הוֹדְעָה לִּי **moshe45@bezeqint.net**) (הוֹמְנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זֹאת חֻקַת הַתּוֹרָה... דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה" (יט' ב')

עַל הַפְּתוּב בְּפִרְשָׁתְנוּ, "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה", מְבִיא רש"י בְּשֵׁם רַבִּי מֹשֶׁה הַדְּרָשׁוֹן, שֶׁהִסִּיבָה לְמִצְוֹת פְּרָה אֲדָמָה הִיְתָה כְּדֵי לְכַפֵּר עַל עוֹן חֲטָא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ-רש"י: "מִשָּׁל לְבָן שֶׁפָּחָה, שֶׁטְנָף פְּלִטִין(=שֶׁלְכֵלֶךְ אַרְמוֹן) שֶׁל מֶלֶךְ. אָמְרוּ: תְּבוּא אָמוּ, וַתִּקְנַח אֶת הַצּוּאָה(=וַתִּנְקָה אֶת הַלְכֵלֹף). כִּף תְּבוּא הַפְּרָה(=מִצְוֹת פְּרָה אֲדָמָה), וַתִּכְפֹּר עַל הָעֵגֶל(=עַל חֲטָא הָעֵגֶל שֶׁל יִשְׂרָאֵל).

שׂוֹאֵל עַל-כֵּן הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ, הֲרֵי פְּרָה אֲדָמָה תְּכִלִּיתָה לְטַהַר אֶת הָאָדָם מִטּוֹמְאֵת מֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְכָל אִשָּׁר יִגַּע...בְּמֵת אוֹ בְּעֵצִים אָדָם אוֹ בְּקִבְרֵי יִטְמָא...וְלִקְחוּ לְטִמְאָה מִעֵפֶר שְׂרֵפֶת הַחֲטָאִת...וְהִזָּה הִטָּהַר עַל הַטְּמָא...וְחִטָּאוּ".

וְאִם כֵּן, מָה הָעֵנִין וְהַקְּשֵׁר בֵּין כִּפְרָה עַל חֲטָא הָעֵגֶל, לְבֵין טַהֲרַת הָאָדָם מִטּוֹמְאֵת הַמֵּת? מִשִּׁיב עַל-כֵּן הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ בְּלִשׁוֹנוֹ הַטְּהוֹרָה וְאָמַר: "אֲמַנְם...וְהִמַּת נַחֵשׁ הַמְּבִיאָה מִיְתָה לְאָדָם, בְּהִיּוֹתָה כְּרוּכָה בּוּ...פְּסָקָה בְּהַר סִינִי. וְהָיָה לָנוּ חִירוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת, לוֹיֵלָא (חֲטָא) הָעֵגֶל, שֶׁהַחֲזִיר הַזֶּה מְקוֹמָה, וְהִסְב(=וְגָרַם) הַמִּיתָה וְהַטּוֹמְאָה".

מִבִּיאֹר דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ עוֹלָה, שֶׁכָּל עֵנִין הַמִּיתָה יָרַד לְעוֹלָם בְּגִלְלַת חֲטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן כְּאִשָּׁר אָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרַאשִׁית ב', יז): "וַיִּמְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". וּמְבוֹאֵר בְּדְבָרֵי הָאֲרִיז"ל, שֶׁהַטַּעַם שֶׁנִּגְזְרָה עַל הָאָדָם מִיְתָה הוּא בְּגִלְלַת שֶׁעַל-יְדֵי הַחֲטָא הַכְּנִיס הַנַּחֵשׁ וְהִמָּה בְּאָדָם וּבַחֲוָה וּבְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בְּתוֹכָם. וְלִכֵּן, צָרִיךְ שֶׁהָאָדָם יָמוּת, וַיִּתְעַכֵּל הַגּוֹף וַיִּחְזוֹר לְעֵפֶר, כְּדֵי שֶׁתִּחְזוֹר הַזֶּה לַנַּחֵשׁ, שֶׁהָרִי הָעֵפֶר הוּא לְחֵמוֹ שֶׁל הַנַּחֵשׁ (כְּמוֹ שֶׁאָמַר ה' לַנַּחֵשׁ: "עַל גַּחֲנֶךָ תֵּלֵךְ וְעֵפֶר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ").

וְהִנֵּה, אָמְרוּ חו"ל שֶׁבַע מֵתָן תּוֹרָה, כְּאִשָּׁר קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה עַל הַר סִינִי, לֹא שֶׁלַּט עֲלֵיהֶם מְלֶאךָ הַמּוֹת, וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ אֲמוּרִים לְחִיּוֹת לְנִצְחָת. אוֹלָם, לְאַחַר שֶׁחֲטָאוּ הָעַם בְּעֵגֶל חוֹר מְלֶאךָ הַמּוֹת לְמִקּוּמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּגִמְרָא (עֲבוּדָה זֶרָה ה'): "רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לֹא קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, אֲלֵא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְלֶאךָ הַמּוֹת שׂוֹלֵט בְּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פֶּב', ו'): 'אֲנִי אֲמַרְתִּי אֱלֹהִים אֲתֵם, וּבְנֵי עֲלִיּוֹן כְּלִכֶּם', (אֲבָל אֲתֵם) חִבְּלַתֶּם מֵעֲשִׂיכֶם(=נִכְשַׁלְתֶּם בְּחֲטָא הָעֵגֶל), (וְלִכֵּן) 'אֲכֵן כְּאָדָם תָּמוּתוּן'. מְבוֹאֵר מִכָּאן, שֶׁלוֹיֵלָא חֲטָא הָעֵגֶל, הִיְתָה מִתְּבַטְּלַת גְּזִירַת הַמִּיתָה עַל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמִלְאָכִים, שֶׁאֵין מְלֶאךָ הַמּוֹת שׂוֹלֵט בְּהֵם. אוֹלָם, בְּגִלְלַת שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵגֶל, חוֹר מְלֶאךָ הַמּוֹת לְמִקּוּמוֹ. וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף מָה שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרַשׁ שְׁמוֹת רַבָּה (לִב', א') (כְּאִשָּׁר יָרַד מֹשֶׁה עִם לוחוֹת הַבְּרִית): "'וְהִמְכַתֵּב מִכְּתָב אֱלֹקִים הוּא, חֲרוֹת עַל הַלְּחָת'. מָהוּ 'חֲרוֹת'?...ר' נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: חֲרוֹת(=חֶפֶשׁ) מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת".

אִם כֵּן, אוֹמֵר הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ: כָּל עֵנִין טּוֹמְאֵת הַמֵּת הוּא מְזוּהָמַת הַנַּחֵשׁ שֶׁהַכְּנִיס בְּאָדָם. לִכֵּן, כָּל עוֹד הָאָדָם בְּחַיִּים, וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, וְהִמָּה זֶה אֵינְנָה בָּאָה לְיַדִּי בִּיטוּי. אֵךְ כְּאִשָּׁר מֵת הָאָדָם וְשׂוֹב אֵינּוּ יָכוֹל לְעִסוֹק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, מְבַצְּבֵצַת וְעוֹלָה וְהִמָּה הַנַּחֵשׁ בִּיתָר שֶׁאֵת, וְגוֹרְמַת לְטִמְאָה כָּל מִי שֶׁנוֹגֵעַ בְּמֵת אוֹ מְאֵהִיל עֲלָיו.

מֵעֵתָה מְבוֹאֵר הַיֵּטֵב, אֵיךְ פְּרָה אֲדָמָה הִיא גַם כִּפְרָה עַל חֲטָא הָעֵגֶל, וְגַם מְטַהֲרַת אָדָם מִטּוֹמְאֵת מֵת. שְׁכֵן, שְׁנֵי הַדְּבָרִים הַלְלוּ תְלוּוִיִּים זֶה בְּזֶה: הִנֵּה, עַל-יְדֵי חֲטָא הָעֵגֶל חֲזָרָה וְהִמָּה הַנַּחֵשׁ לְמִקּוּמָה, וְגִרְמָה שֶׁתִּחְזוֹר גְּזִירַת הַמִּיתָה בְּעוֹלָם. וְכַתּוּבָא מִכָּד שִׁישׁ מִיְתָה בְּעוֹלָם, כָּל מִי שֶׁנוֹגֵעַ בְּמֵת, אוֹ מְאֵהִיל עֲלָיו, נְטָמָא. וְלִכֵּן דּוֹקָא פְּרָה אֲדָמָה, שֶׁמְכַפֵּר עַל חֲטָא הָעֵגֶל, הִיא שֶׁמְסוּגֶלֶת לְטַהַר אֶת הָאָדָם מִטּוֹמְאֵת הַמֵּת שֶׁנִּגְרְמָה לוֹ עַל-יְדֵי וְהִמָּה הַנַּחֵשׁ.

(וְרֵאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן בְּעֵנִין וְהִמָּה הַנַּחֵשׁ, שֶׁאֲמַנְם כְּאִשָּׁר הָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת אֵין וְהִמָּה הַנַּחֵשׁ בָּאָה לְיַדִּי בִּיטוּי. אֵךְ הָאֲרִיז"ל אוֹמֵר, שֶׁעַל-יְדֵי הַחֲטָאִים וְהָעוֹנוֹת מִתְּגַבְּרַת וְהִמָּה הַנַּחֵשׁ עַל הָאָדָם, וְהָאָדָם אֵינּוּ יָכוֹל לְנַקוֹת וְהִמָּה זֶה, אֲלֵא עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה).

אֲבָל - מוֹסִיף הָאֲרִיז"ל - אֶת הַזֶּה מְקוֹרִית שֶׁנִּמְשְׁכָה לְאָדָם רֵאוּשׁוֹן וְלְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בּוּ, כְּאִשָּׁר

אכל מעץ הדעת, אי-אפשר לנקות - אלא על-ידי המיתה, וכפי לשונו הקדוש (שער הגלגולים הקדמה כג'): "ובזה תבין ענין חבוט הקבר, וזה ענינו: והוא, כי אחר מיתת האדם ואחרי קבורתו בעפר הארץ, אז תיכף ומיד באים ד' מלאכים, ומשפילים קרקע הקבר, ומעמיקים אותו למטה, ונשארו חלל בקבר כשעור קומת האדם הנקבר שם, כנזכר במסכת פרק חבוט הקבר וע"ש. ואז מחזירים נפשו בגופו כמו בחייו, והטעם הוא, לפי שהקליפה (=זוהמת הנחש) היא דבוקה עדין וקשורה עם הנפש ועם הגוף ואיננה נפרדת מהם, ולכן צריך שיחזור נפשו בגופו ביחד. ואז המלאכים הנזכרים אווזים בו כל אחד מקצה, ומנערים אותו, וחובטים אותו במקלות של **אש**, כדרך שאווזים בטלית בשתי קצותיה, ומנערים אותה מן האבק הנדבק בה, עד שנפרדה מהם הקליפה (=הזוהמה) והיא לגמרי, ולכן נקרא חבוט הקבר, כאדם שחובט טליתו ומנערה. על-כן צריך להעמיק הקבר, כדי שיהיה מקום לחלל לנערו ולהחבוט בו.

ואמנם, לא כל האנשים שוים. כי הצדיקים, אשר בחייהם נתרחקו מן היצר הרע, והיו מכניעים עצמם וחובטים עצמם בייסורין הבאים עליהם, (וכן) גם על-ידי התורה והמצוות שמתישים כוחו של אדם, עד שנמצא (ש)כשהגיע זמנם להיפטר מן העולם, ולקבל חבוט הקבר, אין (הם) צריכים צער גדול. (וזאת), כי בחבטה כלשהי (=אחת) (של ד' המלאכים) מספיק להם להפרידה (=את זוהמת הנחש) מהם. מה שאין כן ברשעים, שאדרבא, על-ידי תענוגיהם בעולם הזה, הם מקשרים ומחזקים יותר את הקליפה בגופם ובנפשם. ונמצא כי זה סוד, למה אין אדם ניצול מחבוט הקבר, כנזכר בפרק חבוט הקבר. וכמו שבארנו לעיל, באותם שמתו בעטיו של נחש, שאין להם תקנה להפרידה, זולת על-ידי המיתה וחבוט הקבר, זולתי אותם הנזכר שם בפרק חבוט הקבר, על-ידי איזו מצוה הסגולית (=מיוחדת) לזה הדבר. אבל, כל שאר בני אדם, כלם צריכים חבוט הקבר, אלא שיש הפרש בין חבוט רב למעט, כנזכר, וכל אחד ואחד סובל עונשו, כפי מדריגת קליפתו, וכפי עצם דבקותה. ואמנם, אפילו אותם הנצולים מחבוט הקבר, כנזכר, הנה, אותן המצוות הסגוליות לזה... הן המפרידות את הקליפות מהם בלי צער אחר מיתתם, אבל, מוכרח הוא שימותו...

ושמעתי ממורי ז"ל (האר"י), כי כל הנקבר בערב שבת אחר חמש שעות ביום, ושעה חמשית בכלל (=כולל שעה חמשית), אינו רואה חבוט הקבר, כי קדושת (ה)שבת מפרידה (ה) ממנו (את) הקליפה (=הזוהמה) בלי צער חבוט הקבר. וזה סוד 'יום הששי', ב-'ה' יתרה, כי משעה חמשית של יום הששי ומעלה - כבר קדושת שבת מאירה אז". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקחו אליך פרה אדמה תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה עלי" (יט' ב')

העיר על-כך הצדיק רבי יעקב יצחק הורוביץ, הלא הוא ה"חווה מלובלין": לא על פרה אדמה בלבד מדבר כאן הכתוב, אלא גם על כל אדם ואדם, המדמה בנפשו ש"אין בה מום" - שהוא כליל השלמות ואין בו פגם וחסרון - סימן, ש"לא עלה עליה עלי" - שעל התורה והמצוות לא עלה עליו פראוי, ועדין לא הגיע למידת הענוה והצניעות, שהיא נאה ונאה לכל יהודי. וכבר הורו לנו חז"ל, ש"ענוה גדולה מכון" (=מידת הענוה חשובה מכל שאר המידות הטובות)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט' יד')

רבי אפרים זלמן מרגליות היה מגדולי התורה בברודי שבגאליציה. יחד עם זאת נהל עסקים רבים ומסועפים, ונודע בימיו כעשיר מופלג, שחברו בו "תורה וגדולה במקום אחד". רבי אפרים היה נוהג להסתגר מדי בקר בחדר תלמודו למשך כמה שעות, ועד שלא סיים את פרק יומו הקבוע בלימוד, לא היה מתפנה לשום עסק שבעולם.

יום אחד באו לביתו של רבי אפרים זלמן כמה סוחרים מעיר המחוז, בשעה שהלה ישב על תלמודו, כדרך בקדש. מהרה אשתו אליו והפצירה בו, שיאות להפסיק את תלמודו ולהיפגש עם הסוחרים לשעה קלה. שאם לא יעשה כן, הוא עלול להפסיד במחירי-יד ממון רב.

השיב רבי אפרים זלמן לאשתו, בלא שהסיר עיניו מן הספר שלפניו: בפרשת "פרה אדומה" נאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באהל". ומלשון הפתוב כאן אנו למדים, שבשעה שאדם יושב ועוסק בתורה, עליו לשים עצמו כמת, כלומר, "מת" הוא לגבי כל עניני העולם הזה...

בלית ברירה הלכו להם הסוחרים הנזעמים לדרךם, וכתוצאה מכך נתבטלה עסקה גדולה שבקשו להציע לרבי אפרים זלמן, והדבר גרם לו הפסד של אלפי זהובים. אך למרבה ההפתעה, הגיב על כך רבי אפרים זלמן בקריאת שמחה, ואמר: "ברוך השם, היום שלמתי כמה אלפי זהובים תמורת דף גמרא אחד!

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק ט' תמוז תשע"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יציאת השבת: 20:35**

הפטרה: ויפתח הגלעדי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים"

על הכתוב, "וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים", אומר תיקוני הזהר, שמה שאמר הקב"ה למשה, "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", מלבד הפירוש הפשוט להשפיע לישראל מים לשותות, נתפס גם הקב"ה בפועל דמיוני להשפיע לישראל שפע של תורה, שנמשלה למים, כמבואר בגמרא: "ואין מים, אלא תורה, שנאמר: 'הוי כל צמא לכו למים'".

ומבאר תיקוני הזהר, כי "סלע" – אותיות "על ס" (=60) – רומז על ס' (=60) מסכתות שבתורה שבעל-פה, שתכליתה לברר את כל הספקות שבתורה שבכתב. ולכן, כאשר אמר הקב"ה למשה, "והוצאת להם מים מן הסלע", התפסן שמה יוציא לישראל שפע רב של מים מהתורה שבעל-פה, שהיא בבחינת סלע (על ס'), כדי שיתבררו להם כל ההלכות והברורים שבתורה שבעל-פה.

ולכן אם משה היה מדבר אל הסלע, היה מוציא לישראל שפע רב של תורה בגילוי גדול, עד שלא היו שום ספקות ומחלוקות בתורה שבעל-פה, כפי שהתנבא הנביא, שפך יהיה לעתיד לבוא (ירמיה לא, לג): "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה' כי אסלה לעונם ולחטאתם לא אזכר עוד".

אולם, על-ידי שהכה משה על הסלע, גרם שיצאו רק מעט מים של תורה, וכתוצאה מכך נתבררו הספקות והמחלוקות של חכמי התורה שבעל-פה.

וכפי דברי תיקוני הזהר (תיקון כא, מד, מתורגם): "וזה הסלע נאמר בו שלא להוציא אלא טיפות טיפות של מי התורה... ומשום כך ויך את הסלע במטהו פעמים, שזה גרם שלא להוציא ממנו אלא טיפות טיפות (של דברי תורה), קצת שם וקצת שם, וקמה מחלוקות (בין חכמי התורה)... ומי גרם לכל זה? המורים (=אלו שהורו הלכה בפני רבם, משה), שהרי נאמר: 'כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה... ובגללם ויך את הסלע במטהו פעמים'. שאם לא הכה בו, לא היו טורחים ישראל ותנאים ואמוראים בתורה שבעל-פה, שהיא (בבחינת) סלע... והיה מתקנים בישראל, 'כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם', והיה מוציא מים (=שפע של תורה) ברוחים, בלי קושיה ומחלוקת... והיתה שורה בפיהם של ישראל תורה שבעל-פה, שהיא סלע – אותיות "על ס" (=60) – שהן ששים מסכתות".

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, צריכים אנו לבאר מדוע נמשלה התורה שבעל-פה לסלע שקשה להוציא ממנו מים?

תחילה, נקדים להביא מה שכתב הרה"ק מוה"ר חיים ויטאל זצ"ל, בספרו "שער המצות", דבר נפלא (פרשת ואתחנן): "...ראיתי למורי (האר"י הקדוש) זלה"ה, (שהיה) מתגבר פארי בכח, בעת שהיה עוסק בלימוד הלכה, עד שהיה נלאה ומזיע זיעה גדולה. ושאלתי את פיו, מדוע (הוא) טורח כל-כך? והשיב לי (האר"י): "...ראוי (לאדם) לטרוח ולהתיש כוחו בהיותו עוסק בהלכה... כי תכלית העיון היא לשבר את הקליפות (=כוחות הטומאה), שהם הקושיות...".

מבואר מכאן, שעיקר הקושיות בהלכות הוא רק מחמת הקליפות (=כוחות הטומאה), שמונעות מהאדם להשיג השגות בתורה, ולכן צריך האדם להתגבר כוחו בעיון גדול, כדי לשבר את הקליפות. וראוי לצין שרבי צדוק הכהן (מחשבות חרוץ" אות י'), כתב, שהגיעה בתורה כדי לישב את הקושיות, מסוגלת מאוד לשבר ולבטל את הקליפות. ומוסיף הוא עוד, שעל-ידי כך, מתגלים השגות חדשות בתורה. ויש לומר, שמטעם זה נקראים כוחות הטומאה בתואר "קליפות". שכן, כמו שאי אפשר לאכול פרי נחמד ונעים, אם לא שמסירים קודם את הקליפה הסובבת אותו, כך התורה הקדושה, שהיא "פרי הלולים", שכלו מחמדים, אין

אפשרות "לטעום" ממנה, אלא עד שיסיר האדם קודם את "הקליפה"/כוחות הטומאה, על-ידי יגיעתו בתורה.²¹
 מעתה נשכיל להבין מדוע התורה שבעל-פה נמשלה ל"סלע" שקשה להוציא ממנו מים בדרך הטבע. שכן, זהו
 רמז ל**קליפות**, שהן קשות כסלע, ומונעות מאיש ישראל להוציא את מימי התורה מהסלע שהיא התורה
 שבעל-פה. ולכן צריך יגיעה גדולה בתורה כדי לשבור את **הקליפות** ולישב את הקושיות בתורה, דהינו להוציא
 "מים מן הסלע".

נמצא לפי זה, שמה שצוה הקב"ה על משה לדבר אל הסלע "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", היתה כדי
 להכניע את כח **הקליפה**, שהיא בבחינת "סלע", כדי שעל-ידי כך אפשר יהיה להוציא מים רבים מהתורה
 שבעל-פה, כמו שהיה לעתיד לבוא, כשיתבטלו כל הקליפות, שאז "כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם
 ה'".

אולם, על-ידי שמושה הכה את הסלע, גרם הוא בכך שלא נכנעה **הקליפה** לגמרי, ולכן יצאו רק מים מעטים,
 טיפות טיפות, וזה גרם שעדיין יש ספיקות וקושיות בתורה, אלו הן המחלוקות בין חכמים על הכתוב בתורה.
 וראוי להוסיף את דבריו הקדושים של ה"מגלה עמוקות": "מש"ה קבל תורה מסיני, ראשי תיבות מחלוקת **שמאי**
הלל, **הכל** **שמעו** **מסיני**... (ו)אילו נכנס משה לארץ ישראל – לא היה מחלוקת בעולם. אבל, משהכה משה בסלע
 רבו המחלוקת בישראל, והוא סוד (הביטוי) 'סלע המחלוקת' – רוצה לומר, מן הסלע בא המחלוקת בישראל, וזה
 סוד (גם מה שכתוב) 'המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל'". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
 "ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה" (כ' א')

לדעת ה-"כלי יקר" (רבי שלמה אפרים), נענשו כאן בני ישראל, על שלא הספידו כראוי את מרים הצדקת,
 במותה. שכן, במות אהרן נאמר: "ויבכו את אהרן שלשים יום". ובמות משה נאמר: "ויבכו בני ישראל את
 משה... שלשים יום" (דברים לד', ח').

ואילו כאן לא הוזכר כלל בכי והספד על מרים, אלא נאמר: "וישב העם בקדש, ותמת שם מרים ותקבר שם".
 היתה בכך התנהגות כפוית טובה מצד בני ישראל, שנהנו ארבעים שנה מבארה של מרים, ולא נתנו לכך ביטוי
 הולם במות מרים הצדקת. לכן, נסתלקה אותה שעה באר המים ממחנה ישראל – כדי שהכל יפירו וידעו שמתנה
 יקרה זו, נתנה להם בזכות מרים, וראוי היה להם לבכות ולהתאבל על מותה...

בזכות שבת המלכה

מסופר על הרידב"ז, בעת שכהן כרבה של סלוצק, והיה כבר בגיל זקנה ושיבה, חלה לפתע במחלה קשה.
 בעודו על מטתו סובל מחוליו, עלתה נשמתו לבית דין של מעלה, שם המתינו לו הדנינים. "והדין היה
 ברור לחלוטין" – ספר הרידב"ז – "נגזר עלי למות ולהחזיר את נשמתו לעליונים. אלא שאפשרו לי לסגור
 על עצמי, ואמרתי לדנינים: בימים אלה אני שוקד על כתיבת פרוש לש"ס הירושלמי. וכידוע לכבוד
 מעלתכם, לש"ס הירושלמי אין הרבה פרושים. וזו תרומה חשובה מאין כמותה לעולם התורה...".
 מיד הסו(=השתיקו) אותו הדנינים ואמרו לו: "נו, נו, יש מספיק תלמידי חכמים שיוכלו לסיים את
 מלאכתך על הירושלמי, עם כל נחיצותה. לא זו סיבה מספיק טובה להאריך את חייך...!". "ואז נסיתי –
 מספר הרידב"ז – "סגוריה מכיוון אחר. אני מוסר נפשי לעזור לאלקנות וליתומים. והחסד מעלתו
 עצומה...".

והדנינים בשמי מרומים גלו קצר-רוח. "גם זו לא סיבה מספקת לתת לך אריכות ימים, תמיד נוכל למצוא
 גבאי צדקה מסורים ויקרים לפחות כמוך, שייעשו גדולות ונצורות למען יתומים ואלמנות. גבאים טובים
 לא חסרים...". הרידב"ז חש באותן שניות, שנדמו לנצח, חוסר אונים. הוא רצה לחיות, הוא ידע שיש
 לו עוד מה לתרום בעולם העשייה, אך לא מצא לעצמו כף זכות שתטה את המאזניים.

לפתע הוא נזכר... "רבותי הדנינים, לפני חיתום גזר דיני למיתה, אני רוצה לספר לכם, שרעייתי ואנכי
 מקבלים את פני שבת המלכה כבר בליל ששי(=מיום חמישי בערב). אצלנו הבית מבריק ומצוחצח בליל
 ששי, המפה פרושה על השלחן, הפמוטים מוכספים נצבים להם על גבי מגש הכסף, מלאים בשמן זית
 זך, התבשילים עשויים היטב, ניחוח השבת מתנוסס באויר הבית. בערב שבת, ביום ששי, אני נושא ונותן
 בדעתי, מה אוכל להוסיף עוד לכבודה של שבת... ודומני, שאין בעולם עוד יהודי שמרחיב את תוספת
 השבת כמוני...". הדנינים נאלמו דום. זו היתה טענה ניצחת, וסגוריה חותכת דין. בית הדין שבעליונים
 פסק לרידב"ז עוד 20 שנות חיים, במהלכן הוא הספיק לסיים את פרושו על הירושלמי, לעלות לארץ
 ישראל, להתגורר בצפת, ולהקים ישיבה מפוארת ובה 150 תלמידים.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רְחֻמִּים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּז תִּשְׁע"ח (22.6.18) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " (יט' ב') (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פיניחס פרידמן)

הגאון הקדוש החיד"א זצ"ל, בספרו "נחל קדומים", אומר, כי בפסוק זה – "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " – יש רמז למשה שאמר חז"ל (תגיגה ט'): "...אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו(=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". שכן, אומר החיד"א הקדוש, "צוה" הוא בגימטריה 101, וכונת התורה היא לרמוז לנו ש"חקת התורה" היא: "אשר צוה ה' לאמר" – כלומר, ללמוד/לאמר את התורה הקדושה בפה 101 פעמים, כמנין "צוה".

ב"חמרא טבא" להרה"ק רבי אברהם שמוחה מבארניב זיע"א, הוא מוסיף על-כך רמז נאה: "זאת חקת התורה" – "זאת" נוטריקון זכור אל תשכח, פדי לזכור ולבטל שכחת התורה – העצה היא "אשר צוה ה' לאמר" – לשנות/לאמר פרקו 101 פעמים, כמספר "צוה" (=101).

והגה, ידוע שבגלל חטא העגל שבר משה רבנו את הלווחות, כפי שכתוב (שמות לב, יט'): "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת, ויחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר אתם תחת ההר". ועל זה אמרו חז"ל, על-ידי שבירת הלווחות, ירדה שכחת התורה לעולם, כמו ששינינו (על-פי עירובין נד'): אלמלא לא נשתברו הלווחות הראשונים, לא הייתה משתכחת תורה מישראל.

נמצא, אפוא, שעל-ידי חטא העגל, גרמו ישראל לשכחת התורה. אם כך, צריכים ישראל לעשות פעולה כדי שלא תשתכח התורה מהם, ועל-כן אומרת התורה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " – כלומר, כדי לתקן ענין זה, שהתורה לא תשתכח מהם, הם צריכים ללמוד אותה מאה ואחד פעמים, כמנין צוה (=101). ומוסיף על-כך האר"י הקדוש, ואומר, כי מאה הוא בגימטריה ס"מ – שמו של הוצר הרע, שר השכחה. אבל מאה ואחד הוא בגימטריה "מיכאל", שמכניע את ה-ס"מ, ומבטל את שכחת התורה.

ענה מבואר היטב, מדוע דוקא כאן, במצות פרה אדומה, הוזהר הקב"ה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " – שכפי שאמרנו: "צוה" הוא בגימטריה מאה ואחד – שצריך ללמוד ולחזור על תלמוד התורה מאה ואחד פעמים, כיון שכאמור מצות פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, ובגלל חטא העגל שבר משה את הלווחות, וירדה שכחת התורה לעולם. אם כך, כמו שישראל צריכים כפרה על מעשה העגל, כך הם גם צריכים לעשות סגולה, וללמוד מאה ואחד פעמים את תלמודם, כדי לבטל את שכחת התורה, שירדה לעולם בגלל חטאם.

ונראה לבאר ענין זה ביתר שאת, על-פי מה שמובא בספר "הפרישות", לאחד מבדלי התוספות רבי שמשון מקינון (ימות עולם, דורות התנאים שער א, אות יא'), שעד ימי שמאי והלל היו שש מאות סדרי משנה, ולא ששה סדרי משנה כמו שיש לפנינו היום. אלא שעל-ידי הגלות נתמעטה התורה, ולא תקנו לנו, כי אם ששה סדרים. וכפי דבריו הקדושים: "ואתחיל לפרש זמן עמידת התנאים מהלל ומשמאי, שהם המקבילים (את התורה), והמקבילים מהם, עיקר אנשי המשנה. כי עד ימיהם היו שש מאות סדרי משנה, ומימיהם נתמעטה התורה מפני הגלות, ולא תקנו (לנו) כי אם ששה סדרים מהם". (ראוי לדעת, שהמקור לכך הוא בגמרא (תגיגה יד'): "ופליגי (=ונחלקו) בה רב פפא ורבנן. חד (=אחד) אמר: שש מאות סדרי משנה (היו). וחד (=ואחד) אמר: שבע מאות סדרי משנה". ופרש רש"י: "שש מאות סדרי משנה היו בימיהן").

ועתה, בא וראה מה שמצינו חידוש גדול ב"בין שמועה" להגה"ק רבי שלמה אלגזי, בפירושו על "הליכות עולם" (שער א, אות ב'), שפל הבריות שחבר רבי תיא הם מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה. ובלשון קודשו: "...הבריתא ברוב הפעמים, מלבד (מה) שמבאר (את) טעם המשנה, (הוא) גם כן שונה (=מבאר) מה שהשמיט מאותם ה-ת"ר (=600) סדרים. ולפיכך אמר בבריתא 'תנו רבנן' – לרמוז שכבר שנו (=למדו) אותו רבנן

וכן כתב עוד (שם): "הבריתא, אף על גב דהרבה פעמים בא לפרש המשנה, (בכל אופן) אינו מדעת מחבר הבריתא (=רבי חיא). אלא, מה שקצר רבי במשנה מאותם ת"ר (=600) סדרים שהיו קודם לו... ולפיכך הבריתא נקרא בלשון 'תנו רבנן', כלומר שאינו מסבירנו (=מדעתו), אלא מה ששנו אותם רבנן קדמאי (=קודם). (שכ"ן), דקודם רבי (=רבי יהודה הנשיא) היו ת"ר (=600) סדרים."

ויש לומר, שלכן פתח רבי חיא (מחבר הבריתות) את הבריתות בלשון "תנו רבנן", שהוא ראשי תיבות ת"ר – ללמדנו, שהבריתות שהוא מביא הן מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה, שהשמיטם רבנו הקדוש בששה סדרי משנה, כאשר ערך וסדר את המשנה.

והנה, עוד הוכחה מספר גלגולי נשמות למקובל האלקי הרמ"ע מפאנו (מערכת מ', אות ט'): "מתושלח הוא (גלגול) רבנו הקדוש, כי זה היה שונה ת"ר (=600) סדרי משנה, ורבי (=רבנו הקדוש) כתב ששה סדרי משנה, וכל סדר כלול מאה".

הרי לנו דברים ברורים, שרבנו הקדוש (רבי יהודה הנשיא), בגודל חוכמתו, גנו וכלל בתוך ששת סדרי המשנה שכתב, את כל ת"ר (=600) סדרי המשנה שקדמו לו, ומכאן שכל סדר שיש לפנינו כלול ממאה סדרים. על-פי האמור יאיר לנו להבין מעט מזעיר מה שבחר הקב"ה לקרוא לחוכמתו שמסר לישראל במעמד הר סיני בתואר "תורה". שהנה, מבואר בזהר הקדוש (ויקרא ד') על הכתוב (שיר השירים ב', יב'): "וקול התור נשמע בארצנו. 'קול התור', דא (=זה) תורה שבעל-פה. (שכ"ן) דתורה שבכתב אקרי (=נקראת) תורה סתם. (אבל), תורה שבעל-פה אקרי (=נקראת) 'תור'".

ויש לומר, ש"תור" הם אותיות תר ו. דהינו, מה שהיו תחילה ת"ר (=600) סדרי משנה, הצטמצם לבסוף לתוך ו' סדרי משנה. על-כן קרא הקב"ה לחוכמתו "תורה": "תור" הוא על התורה שבעל-פה, שהצטמצמה מת"ר ל-ו', והאות ה' של ה"תורה" רומזת על התורה שבכתב, הכלולה מ-ה (=חמשה) חומשי תורה.

מכל זה נמצנו למדים, שהקב"ה קרא לחוכמתו בשם "תורה". לרמוז לנו שיבוא זמן שיצטרכו לצמצם ת"ר סדרי משנה של התורה שבעל פה בתוך ו' סדרים.

מעשה יאיר לנו להבין ביאור חדש, לגבי מה שרמזו חז"ל: "אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו (=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". שכ"ן, לפי האמור נמצא, שצריך איש ישראל להתיגע בתורה שבעל-פה (הכלולה כאמור מששה סדרי משנה) מאה פעמים. שהרי, מוטלת עליו החובה לגלות את כל ת"ר (=600) סדרי המשנה, הכלולים בתוך ו' סדרי המשנה. על-כן צריך הוא לשנות (=ללמוד) את "פרקו מאה ואחד פעמים" – מאה פעמים לימוד של ו' (=6) סדרים, הם ת"ר (=600 x 6 = 100), וצריך הוא לצרף ללימודו את ה"אחד", הוא הקב"ה יחידו של עולם, כדי שתהיה לו סיעתא דשמיא לגלות מתוך לימוד את ת"ר הסדרים שנשתכחו.

וזהו מה שכתוב "זאת חקת התורה, אשר צוה ה'". "צוה" גמטריה 101, שצריך לעסוק בתורה מאה ואחד פעמים: מאה פעמים כדי להשיג את החלקים החסרים מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה בתורה שבעל-פה, אולם כדי להצליח בכך צריך לצרף את ה"אחד" הוא הקב"ה, לעסוק בתורה לשמה בלתי לה' אחד יחיד ומיוחד. "ויגרם משה את ידו, ויך את הסלע במטהו פעמים" (כי יא')

הצדיק רבי ישראל מרוז'ין, נכח פעם בשעה שאחד מבניו גלה פעסו כלפי חסיד מובהק של בית רוז'ין. וכשראה הבן, שאביו הצדיק מחריש על מעשהו, חזר והביע רוגזו בשנית כלפי אותו חסיד, אך הפעם עשה זאת ביתר שאת ובקול ענות גבורה.

התערב ר' ישראל, ואמר לבנו: מצינו אצל משה רבנו, עליו השלום, שהכה את הסלע פעמים, בפתוב: "ויך את הסלע במטהו פעמים" – ודבר זה נחשב לו לחטא גדול, ונגזר עליו שלא להיכנס עם בני עמו לארץ היעודה. מכאן נמצאנו למדים, שפעם אחת אפשר לו, לאדם, לצאת מגדרו ולהתרגז על הזולת. אבל אם הוא מביע את רוגזו פעמים רצופות, סימן שהוא פעסו, והפעס היא מידה מגונה מאד.

ועוד אמר ר' ישראל באותו מעמד: חז"ל אמרו במסכת ברכות (ו', ע"א): הקדוש ברוך הוא כועס בכל יום. וכמה זעמו? – רגע, שנקמר (תהילים ל', ו'): "כי רגע באפוי". מאמר זה מלמדנו, שאין אדם רשאי לכעוס על הזולת יותר מרגע אחד, כמשך פעסו של הקדוש ברוך הוא...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנָן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרֻשֵׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹן לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטָה הַשְּׁבֵת: 19:21**

עַרְשׂוֹת ק"ט תְּמוּזָה תִשְׁעָה (22.6.18) **inei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבֵּל הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הַוָּדָעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הַזְמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר... וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל"

עַל הַפְּתוּב, "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה", אֹמֵר "כִּסּא הַרְחֲמִים", שְׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת שֵׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהֶם גַּם תִּיִּים, גַּם קְדוּשָׁה וְגַם תּוֹרָה, וְזֶהוּ "חֻקַּת" – רֵאשִׁי תִיבוֹת תִּיִּים קְדוּשָׁה תּוֹרָה.

וּמִבָּאָר "כִּסּא הַרְחֲמִים" וְאֹמֵר: א. תִּיִּים, זֶהוּ שְׁכָתוּב בְּגִמְרָא (עִירוּבִין נד'): "אָמַר לוֹ שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה... 'כִּי תִיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם, וְלִכְלֹ בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא' (מִשְׁלֵי ד'). אֵל תִּקְרִי 'לְמוֹצְאֵיהֶם', אֶלָּא 'לְמוֹצְאֵיהֶם – בְּפֹה", שְׁדַבְּרֵי תּוֹרָה מוֹסִיפִים תִּיִּים, וְדַבְּרִים בְּטָלִים מִפְּסִידִים תִּיִּים.

ב. קְדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "כִּי עִם קְדוּשָׁה אֵתָה לֵה' אֱלֹהֶיךָ בְּךָ בָּחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים".

ג. וְתּוֹרָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים י"ח): "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ".

וּמוֹסִיף "כִּסּא הַרְחֲמִים" וְאֹמֵר, שְׁבִכְתוּב "אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר", נִרְמָזוּ הַמְלָאךָ מִיכָאֵל. שְׁכָן, "אֲשֶׁר" – אוֹתִיּוֹת "רֵאשׁ", וְ"צִוָּה" (=101) גִּמְטְרִיָּה מִיכָאֵל (=101) – רְמָזוֹ לְמָה שְׁאָמְרוּ חוֹז"ל, שְׁמִיכָאֵל הוּא רֵאשׁ וְשֶׁר שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁאָנוּ אוֹמְרִים (בְּתַפְּיִלַּת יוֹם הַכִּיפּוּרִים, בְּשַׁעַת הַנְּעִילָה): "מִיכָאֵל שֶׁר יִשְׂרָאֵל. אֱלִיהוּ וְגַבְרִיאֵל. בְּשָׂרוֹ נָא הַגָּאֵלָה...".

וְעוֹד, "צִוָּה" (=101) בְּגִמְטְרִיָּה זַגְנוּגָא"ל, מְלָאךָ שְׁמִלְמַד תּוֹרָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִם אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה 101 פְּעָמִים, הֵיא מִתְקַיֶּמֶת בִּידוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חוֹז"ל (תְּהִלִּים ט'): "...אֵינוֹ דוֹמָה (אָדָם) (אֲשֶׁר) שׁוֹנָה (=לוֹמֵד) פְּרָקוֹ (=תְּלִמּוּדוֹ) מֵאָה פְּעָמִים, לְשׁוֹנָה פְּרָקוֹ מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים". וְעַל-כֵּן כְּתוּב בְּגִמְרָא (פְּסָחִים נ'): "אֲשֶׁרִי מִי שְׁבָא לְכָאן (=לְעוֹלָם הַבָּא) וְתְלִמּוּדוֹ בִּידוֹ". "לְכָאן" בְּגִמְטְרִיָּה 101 – דְּהֵינּוּ, שְׁמִיגִיעַ לְאַחַר פְּטִירְתוֹ לְעוֹלָם הָעֵלְיוֹן עִם תְּלִמּוּדוֹ בִּידוֹ, וְלִמַּד תּוֹרָה לְשֵׁם שְׁמִים 101 פְּעָמִים, כְּנֶגֶד מִיכָאֵל (=101). וְעוֹד, "בִּידוֹ" גִּמְטְרִיָּה כ"ב – אֵלוֹ כַּב' אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה.

וְלִכְנָן כְּתוּב (וַיִּקְרָא ו', לו'): "זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאת וְלִאֲשָׁם וְלִמְלוֹאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים" – רֵאשִׁי תִיבוֹת גִּמְטְרִיָּה 101, שְׁאִם הָאָדָם לוֹמֵד אֵת כָּל הַתּוֹרָה "אֲשֶׁר צִוָּה" (=101) ה'" מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים, גִּזְרָה הֵיא מִפְּיוֹ יִתְבַּרְךָ, שְׁאֵינוֹ שׁוֹכַח תּוֹרָתוֹ – לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁבִשְׁעַת פְּטִירְתוֹ, כְּאֲשֶׁר שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ בְּקָבָר, "קְבַעַת עֵתִים לְתוֹרָה?", יוֹדֵעַ לְהַשִּׁיב כָּל מָה שְׁלִמַּד לְשָׁמָּה, וְהַמְלָאךָ מִיכָאֵל מְזַכְּרוֹ, וְאֹמְרִים לוֹ: אֲשֶׁרִי יוֹלְדָתוֹ, וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁגַדְלָתוֹ, וְהוּא בְּרָא מְזֻכָּה אֲבָא (=הַבֵּן מְזֻכָּה אֵת אָבִיו (סְנֵהֲרִין קד')), וְקוֹשְׁרִים לְאָבִיו וְלֵאמֹר עֲטָרוֹת בְּרֵאשָׁם, עַל שְׁגַדְלוֹ בֵּן צְדִיק וְחָסִיד וְתְלִמִּיד חֶכֶם. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל". "אֵין בָּהּ מוֹם" – רֵאשִׁי תִיבוֹת "בְּמֵא": "בְּרָא מְזֻכָּה אֲבָא". "אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל" – "עַל" (=100) זֶה גִּמְטְרִיָּה ס"מ, הוּא הַיְצֵר הַרְעָה, שֶׁהוּא לֹא הֵלֶךְ אַחַר עֲצַת יְצֵרוֹ, שְׁאֵז לֹא עָלָה עָלָיו "עַל" (=ס"מ), שְׁאֵין מוֹם וְדוֹפִי בְּתוֹרָתוֹ. וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁנֶאֱמַר בְּפִסּוּק זֶה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים "אֲשֶׁר" (= "אֲשֶׁר צִוָּה ה'... אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל") כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה "אֲשֶׁרִי" – אֲשֶׁרִי אָבִיו, אֲשֶׁרִי אָמוֹ וְאֲשֶׁרִי הוּא. אֲבָל, אִם עָלָה עָלָיו "עַל" (=ס"מ), הוּא יְצֵר הַרְעָה, אֵז בְּמִקּוֹם שְׁאָבִיו וְאָמוֹ יְבָרְכוּ אוֹתוֹ עַל שֶׁהוּא בְּרָא מְזֻכָּה אֲבָא", הֵנָּה הוּא "בְּרָא מְקַלֵּל אֲבָא" – שֶׁהֵם מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּחִיָּהֶם וּבְמוֹתָם, לֹא עָלִינוּ. וַיִּרְם מִשָּׁה אֵת יָדוֹ וַיִּךְ אֵת הַסֶּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים"

עַל הַפְּתוּב, "וַיִּרְם מִשָּׁה אֵת יָדוֹ וַיִּךְ אֵת הַסֶּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים", אֹמֵר תִּיקוּנֵי הַזֶּהר, שְׁמָה שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְמִשָּׁה, "וְדַבְּרָתֶם אֶל הַסֶּלַע לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִימִיו", מְלַבֵּד הַפִּירוּשׁ הַפְּשׁוּט לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל מִים לְשִׁתוֹת, נִתְכַּוֵּן גַּם הַקַּב"ה בְּפּוֹעֵל דְּמִיוֹנִי לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע שֶׁל תּוֹרָה, שְׁנִמְשָׁלָה לְמִים, כְּמִבּוֹאָר בְּגִמְרָא: "וַאֲיִן מִים, אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנֶאֱמַר: 'הוּי כָּל צְמֵא לְכוּ לְמִים'".

וּמִבָּאָר תִּיקוּנֵי הַזֶּהר, כִּי "סֶלַע" – אוֹתִיּוֹת "עַל ס" (=60) – רוֹמְזוֹ עַל ס' (=60) מְסַכְּתוֹת שְׁבִתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה, שְׁתַּכְּלִיתָה לְבַרֵּר אֵת כָּל הַסְּפָקוֹת שְׁבִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב. וְלִכְנָן, כְּאֲשֶׁר אָמַר הַקַּב"ה לְמִשָּׁה, "וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִים מִן

הסלע", התכונן שְׁמֹשֶׁה יוציא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע רַב שֶׁל מַיִם מֵהַתּוֹרָה שְׁבַע־פֶּה, שֶׁהִיא בְּבַחֲנֵת סֵלַע (עַל ס'), כְּדִי שִׁיתְּבַרְרוּ לָהֶם כָּל הַהִלְכוֹת וְהַבְּרוּרִים שֶׁבַתּוֹרָה שְׁבַע־פֶּה.

וְלַכֵּן, אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע, הָיָה מוּצִיא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע רַב שֶׁל תּוֹרָה בְּגִילוּי גְדוּל, עַד שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹמְ סִפְקוֹת וּמַחְלֻקוֹת בַּתּוֹרָה שְׁבַע־פֶּה, כְּפִי שֶׁהַתְּנַבֵּא הַנְּבִיא, שֶׁכַּךְ יִהְיֶה לְעֵתִיד לְבוֹא (יְרֵמְיָהוּ ל"א, ל"ג): "וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רַעְהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר דַּעוּ אֶת ה' כִּי כוֹלֵם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטַנְם וְעַד גְּדוּלֵם נֶאֱמַר ה' כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם וְלַחַטָּאתֵם לֹא אֲזַכֵּר עוֹד". אוֹלָם, עַל-יְדֵי שֶׁהִכָּה מֹשֶׁה עַל הַסֵּלַע, גָּרַם שִׁיּוֹצֵאוּ רַק מְעַט מַיִם שֶׁל תּוֹרָה, וּכְתוּצָאָה מִכַּךְ נִתְרַבּוּ הַסִּפְקוֹת וְהַמַּחְלֻקוֹת שֶׁל חֻכְמֵי הַתּוֹרָה שְׁבַע־פֶּה.

וּכְפִי דְבָרֵי תִיּוֹנֵי הַזֹּהַר (תִּיקוּן כ"א, מ"ד, מְתוּרָגִם): "וְזֶה הַסֵּלַע נֶאֱמַר בּוֹ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶלָּא טִיפוֹת טִיפוֹת שֶׁל מֵי הַתּוֹרָה... וּמִשׁוֹם כֵּךְ וַיִּדָּן אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעַמִּים, שׁוּזָה גָרַם שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶלָּא טִיפוֹת טִיפוֹת (שֶׁל דְּבָרֵי תּוֹרָה), קָצַת שֵׁם וְקָצַת שֵׁם, וְכַמָּה מַחְלֻקוֹת (בֵּין חֻכְמֵי הַתּוֹרָה)... וּמֵי גָרַם לְכָל זֶה? הַמּוֹרִים (=אֵלוֹ שֶׁהוֹרוּ הִלְכָה בְּפָנָי רַבִּם, מֹשֶׁה), שֶׁהָרִי נֶאֱמַר: 'כָּל הַמּוֹרָה הִלְכָה בְּפָנָי רַבּוֹ חֵיב מִיתָה... וּבַגְּלִיל וַיִּדָּן אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעַמִּים'. שֶׁאִם לֹא הִכָּה בּוֹ, לֹא הָיוּ טוֹרְחִים יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאַמּוֹרָאִים בַּתּוֹרָה שְׁבַע־פֶּה, שֶׁהִיא (בְּבַחֲנֵת) סֵלַע... וְהָיָה מִתְקִים בְּיִשְׂרָאֵל, 'כִּי כוֹלֵם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטַנְם וְעַד גְּדוּלֵם, וְהָיָה מוּצִיא מַיִם (שְׁפַע שֶׁל תּוֹרָה בְּרוּרִים), בְּלִי קוּשִׁיא וּמַחְלֻקוֹת... וְהָיָה שׁוֹרָה בְּפִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה שְׁבַע־פֶּה, שֶׁהִיא סֵלַע - אוֹתוֹת "עַל ס" (=60) - שֶׁהֵן שֵׁשׁ מַסְכְּתוֹת". (עַל-פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לַהֲרַה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְלַקְחוּ לִטְמָא מַעַפְר שְׂרַפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִיַּם חַיִּים אֶל כְּלִי" (יִט', י"ז)

אוֹמְרִים חו"ל בְּגַמְרָא (ראשׁ הַשָּׁנָה כ"א), שׁ"בְּקָשׁ קִהְלַת (=שְׁלֹמָה הַמֶּלֶךְ) לְהִיּוֹת כְּמֹשֶׁה. יְצִאתָ בַת-קוֹל וְאַמְרָה לוֹ: 'וְכָתוּב יִשָּׁר דְּבָרֵי אֱמֶת...'. וְלִכְאוּרָה לֹא מוּבְנִים דְּבָרֵי בַת הַקּוֹל. שֶׁכֵּן, וְכִי מָה הַכּוֹנֶה שֶׁל "וְכָתוּב יִשָּׁר דְּבָרֵי אֱמֶת"?

הַגַּה"ק הַחִיד"א זִיע"א כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "פֶּתַח עֵינַיִם" (בְּשֵׁם רַבְּנֵי אֲשֶׁכְּנֹז), שֶׁכָּאֵן רָמְזוּ חו"ל עַל הַמּוּבָא בַּמְדַּרְשׁ (קִהְלַת י"ז): "אֱמַר שְׁלֹמָה: עַל כָּל אֱלֹהִים (=מִצּוֹת הַתּוֹרָה) עָמְדַתִּי, וּפְרָשָׁה שֶׁל פְּרָה אֲדוּמָה חִקְרַתִּי וְשִׂאֲלַתִּי וּפִשְׁפִּשְׁתִּי, וְהִנֵּה יְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי...". דְּהִינוּ, לֹא הִצְלַחְתִּי לְדַעַת טַעַם מִצּוֹת פְּרָה אֲדוּמָה. וְהַסְבִּיר הַחִיד"א, שֶׁשְׁלֹמָה הַמֶּלֶךְ חָשַׁב כִּי בְּפִסּוּק "וְלַקְחוּ לִטְמָא מַעַפְר שְׂרַפַת הַחַטָּאת" נִרְמְזוּ בְּרָאשֵׁי תִיבוֹת שְׁמוֹ "שְׁלֹמָה". דְּהִינוּ, רָמְזוּ שֶׁעֲתִיד שְׁלֹמָה לְדַעַת אֶת טַעַם פְּרָה אֲדוּמָה. יְצִאָה בַת קוֹל וְאַמְרָה לְשְׁלֹמָה הַמֶּלֶךְ: "וְכָתוּב יִשָּׁר דְּבָרֵי אֱמֶת" - אֲכֹן שְׁלֹמָה הִטְבַּת לְרֵאוֹת אֶת רָאשֵׁי הַתִּיבוֹת, אֲבָל אֵל תִּקְרָא אוֹתָם שֶׁלֹּא כַסְדֵר, אֶלָּא בִּישׁוּר (=לְפִי הַסְדֵר), וְאִז תַּמְצָא שֶׁמִּתְקַבֵּל בְּרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת הַשֵּׁם "לְמֹשֶׁה" - "וְלַקְחוּ לִטְמָא מַעַפְר שְׂרַפַת הַחַטָּאת" - כְּדִי לֹמַר, שֶׁהַקְּב"ה גָּלָה אֶת טַעְמָה שֶׁל מִצְוָה זוֹ רַק לְמֹשֶׁה. וְזֹאת כּוֹנֶנֶת הַכְּתוּב, "וְכָתוּב יִשָּׁר דְּבָרֵי אֱמֶת", שֶׁתִּקְרָא בִּישׁוּר, כִּי זוֹ הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּךְ אֱמַר שְׁלֹמָה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "אֲמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי" - שֶׁהַאוֹתוֹת רְחוּקוֹת מִלְרַמְזוֹ אֶת שְׁמִי, מִכִּיּוֹן שֶׁאִינֶן לְפִי הַסְדֵר. "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוֹת בְּאֵהָל"

הַגְּאוּן רַבִּי אַרְיֵה לֵיב גִּינְזְבוּרְג, בַּעַל "שְׂאֲגַת אַרְיֵה", נִהְגָּ לְעֵרוֹךְ פֶּעַם בְּפֶעַם יְמֵי "גְלוּת", כְּדִי לַקִּים אֶת דְּבָרֵי חו"ל בְּמַסְכַּת בְּרָכוֹת (ס"ג, ע"ב): "אֵין דְּבָרֵי תּוֹרָה מִתְקִימִין - אֶלָּא בְּמֵי שְׁמִיטָה עֲצָמוֹ עָלֶיהָ, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר: 'זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוֹת בְּאֵהָל...'. וְכַךְ הָיָה נוֹדֵד מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, כְּשֶׁהוּא לְבוֹשׁ חִלּוּק בַּד מְרוּפֵט וְחִגּוּר חָבֵל עֶבֶה. כִּיּוֹן שֶׁהַקְּפִיד רַבִּי אַרְיֵה לֵיב שֶׁלֹּא לְאַכּוֹל דְּבַר מִשְׁלַ אַחֲרִים, נָטַל עֲמוֹ לְדַרְךְ תַּרְמִיל מֵלֵא גְרִיסִים, וְכֹן כָּף וְקַדְרָה, שָׁבָה הָיָה מְבַשֵּׁל אֶת מְזוֹנוֹ הַדָּל.

פֶּעַם נְדָמָן רַבִּי אַרְיֵה לֵיב לְעִיר הַרְסָלוּי, שֶׁבְּדָרוֹם מְזָרְחַ אֲשֶׁכְּנֹז, וּבְקָשׁ לְהַתְאַרֵם בְּבִיתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁעִיָה מְרִלִין, שִׁיּוֹצֵא לוֹ שֵׁם שֶׁל גְּאוּן מוֹפְלָג. כְּמָה מְבַנֵּי הַמְּקוֹם הִצְבִּיעוּ עַל בֵּית מְפוֹאֵר אַחַד, וְאַמְרוּ לוֹ: כָּאֵן גֵּר הָאִישׁ שִׂאֲתָה מְבַקֵּשׁ. נִכְנָס רַבִּי אַרְיֵה לֵיב אֶל הַבַּיִת, כְּשֶׁתְּרַמִּילוּ הַמְּאוּבָק עַל שִׁכְמוֹ, וּבְלֹא גִינוּגִי נִימוּסִין, פָּנָה אֶל בַּעֲלַת הַבַּיִת, וְאַמַר לָהּ בְּקוֹל נִמְרָץ: הֵיא לָךְ גְרִיסִים וְקַדְרָה. בְּשִׁלִּי לִי מֵהֶם דִּיסָה! הָאִשָּׁה הַסְתַּכְּלָה בְּמַבּוּכַת-מָה בְּאוֹרַח הַתְּמַהוּנִי, שֶׁהָיָה לְבוֹשׁ כְּאַרְחִי-פְּרָחִי, וְנִרְאָה מְפָחִיד בְּמִרְאֵהוּ וּבַהֲלִיכוֹתָיו, וּמִיד נִכְנָסָה לְחַדְרוֹ שֶׁל בַּעֲלָהּ, וְסָחָה לוֹ עַל הַהֶלֶךְ הַמְּשׁוּנָה. הַבֵּן רַבִּי יִשְׁעִיָה, שֶׁאִין זֶה אַחַד מִן הַמַּחְזִירִים עַל הַפְּתָחִים, וְהוֹרָה לְאִשְׁתּוֹ שֶׁתִּתְקִין לְאוֹרַח כָּל מָה שְׁבִקְשׁ. פֶּעַבּוֹר זָמֶן-מָה, יְצָא רַבִּי יִשְׁעִיָה בַּעֲצָמוֹ, וְהַכְּנִיסוֹ לְחַדֵּר תַּלְמוּדוֹ הַהַדּוּר. בְּדֶרֶךְ מִפְּתַח הַבַּיִת לְחַדְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁעִיָה, עָבַר בַּעַל "שְׂאֲגַת אַרְיֵה" עַל פְּתָחֵי חֲדָרִים רַבִּים, הַמְּרוּהָטִים בְּטוֹב-טַעַם, וּבְהֶם כָּלִים מְכֻלִּים נָאִים, שֶׁרַבִּי אַרְיֵה לֵיב לֹא רָאָה מִיָּמָיו. בֵּין כֹּה וְכֹה הִחֲלוּ שְׁנֵי הַגְּאוּנִים לְהִסִּיחַ בְּדְבָרֵי תּוֹרָה. וּבַעַל "שְׂאֲגַת אַרְיֵה" הֵעֲלָה כְּמָה קוּשִׁיוֹת חְרִיפוֹת, כְּדִי לְמַדְנּוּתוֹ, שֶׁהָיָה לְשֵׁם דְּבַר. אוֹלָם, מְאָרְחוֹ רַבִּי יִשְׁעִיָה, שֶׁהָיָה גַם הוּא חָרִיף וּבְקִי בַש"ס וּבְפוֹסְקִים, גָּלָה כְּשֶׁר פֶּלְפוּל מוֹפְלָא, וְעוֹרָר הַתְּפַעֲלוֹת בְּסִבְרוֹתָיו הַיִּשְׂרוֹת וְתִירוּצָיו הַמוֹפְלָאִים אֲצַל הַגְּאוּן רַבִּי אַרְיֵה לֵיב. כְּשֶׁקָם רַבִּי אַרְיֵה לֵיב בַּגְּמַר הַשְּׂיָחָה, אֱמַר לְמִאָרְחוֹ הַדְּגוּל: דְּבַר אַחַד תְּמוּנָה בְּעֵינַי - הַנֶּךְ חֵי בְרַחְבוֹת יְתָרָה שְׁפָזְאָת, וּבְכָל זֹאת לֹא נִשְׁתַּכָּחָה מִמֶּךָ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לִכְן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשְּׁבֶת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּז תִּשְׁע"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבֵּל הָעֵלוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הוֹדְעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הוֹמְנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִכְן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֹּהֶל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם"

עַל הַפְּתוּב, "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִישֵׁנִי", מְפָרֵשׁ רַש"י, שֶׁהַקֹּב"ה אָמַר לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהֲרֹן, "שְׂאִילוֹ דְבַרְתֶּם אֶל הַסֹּלַע וְהוֹצִיא (מִים) הֵייתִי מְקוּדֵשׁ לְעֵינֵי הָעֵדָה. וְ(הִיוּ) אוֹמְרִים, מַה סֹּלַע זֶה, שְׂאִינוֹ מְדַבֵּר, וְאִינוֹ שׁוֹמֵעַ, וְאִינוֹ צָרִיךְ לְפָרְנֶסָה, מְקִיִּים דְּבוּרוֹ שֶׁל מְקוֹם – קָל וְחוֹמֵר אָנוּ (שְׁצָרִיכִים לְקַיֵּם אֶת דְּבַר ה'). לִכְן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֹּהֶל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה, שְׂאֵמַר הַפְּתוּב עַל מֹשֶׁה "יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי". וְהָרִי, הַקֹּב"ה בְּעֶצְמוֹ הָעִיד עַל מֹשֶׁה (יב, ז): "לֹא כֵן עֲבַדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נְאֻמָּן הוּא. פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא בַחֲדַת וְתַמְנַת ה' יִבִּיט". וּבְשַׁעֲת פְּטִירָתוֹ אוֹמֵר הַתּוֹרָה (דְּבָרִים לד, י'): "וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כַּמֹּשֶׁה אֲשֶׁר יָדַעוּ ה' פְּנִיִם אֶל פְּנִיִם". וְאִיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁמֹּשֶׁה לֹא מֵלֵא אַחַר צִיּוּי שֶׁל הַקֹּב"ה, וְהִפָּה עַל הַסֹּלַע בְּמְקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו?

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עוֹד דְּבַר. שְׁכֵן, מֵאַחַר וְהַקֹּב"ה לֹא רָצָה שֶׁמֹּשֶׁה יִכֶּה אֶת הַסֹּלַע, אֲלֵא יְדַבֵּר אֵלָיו, מַה רָאָה הַקֹּב"ה לֹמַר לְמֹשֶׁה, "קַח אֶת הַמַּטֵּה וְהַקֹּהֶל אֶת הָעֵדָה אֲתָה וְאֶהֱרֹן"? לְשֵׁם מַה צְוִהוּ ה' לְקַחַת אֶת הַמַּטֵּה אִם לֹא רָצָה שִׁישְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ?

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי רַש"י, הַמְּפָרֵשׁ אֶת סֵדֵר הַשְּׁתַלְשּׁלוֹת מְקַרָּה "מִי מְרִיבָה" בְּצוּרָה מְדַהֲמָה: הַגְּהָ, בְּתַחֲלִילָה אָמַר הַקֹּב"ה לְמֹשֶׁה "וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֹּלַע" – שֶׁיְדַבְּרוּ אֶל "הַסֹּלַע", בְּ–ה' הִידִיעָה, וְהַכּוֹנֵה הִיא לְבִאָרָה שֶׁל מְרִים, הוּא הַסֹּלַע הַיְדוּעַ שֶׁהִלֵּךְ עִם יִשְׂרָאֵל בְּכָל מְסַעֲיָהֶם, וְנָתַן לָהֶם מַיִם. אֲלֵא שַׁעֲתָה, לְאַחַר שֶׁמְרִים הִנְבִּיאָה מִתָּה, נִסְתַּלְקוּ הַמַּיִם, וְנִשְׁאַר רַק הַסֹּלַע (כְּפִי שְׁפָתוֹב לְפָנֵי–כֵן: "וְתַמַּת שֵׁם מְרִים... וְלֹא הָיָה מַיִם לְעֵדָה").

וְהַגְּהָ, כְּאֲשֶׁר הִקְהִילוֹ מֹשֶׁה רַבְּנוֹ וְאֶהֱרֹן אֶת הַקֹּהֶל אֶל מוֹל הַסֹּלַע, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶת הַקֹּהֶל אֶל פְּנֵי הַסֹּלַע", בְּקִשּׁוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו כְּפִי שֶׁנִּצְטָו, כְּדִי שִׁיוֹצִיא לָהֶם מַיִם. אֲלֵא שְׂאוֹתוֹ הַסֹּלַע (=בְּאָרָה שֶׁל מְרִים) נִסְתַּלַּק וְהִלֵּךְ וַיֵּשֶׁב לוֹ בֵּין שְׂאֵר הַסֹּלְעִים. וְהַתַּחֲלִילוֹ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן לְחַפֵּשׁ אַחֲרָיו. וְהַגְּהָ, כְּאֲשֶׁר רָאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁמֹּשֶׁה וְאֶהֱרֹן מְחַפְּשִׁים דוֹקָא אֶת הַסֹּלַע שֶׁהָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, לְהוֹצִיא לָהֶם מַיִם, אֲמָרוּ לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהֲרֹן, מַה לָּכֶם לְחַפֵּשׁ דוֹקָא אֶת הַסֹּלַע הַזֶּה/בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, הוֹצִיאוּ לָנוּ מַיִם מֵאִיזָה סֹלַע שֶׁרַק יִהְיֶה. וְעַל–כֵּן אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה "שְׁמַעוּ נָא הַמְרִים", וּפָרֵשׁ רַש"י: "שׁוֹטִים הַמְּוֹרִים אֶת מוֹרִיהֶם" (=דְּהִינּוּ, שׁוֹטָה הוּא מִי שְׁמוֹרָה/אוֹמֵר לְמוֹרָה/לְרַבּוֹ מַה לְעִשׂוֹת). "הַמֵּן הַסֹּלַע הַזֶּה נוֹצִיא לָכֶם מַיִם" – הָרִי לֹא נִצְטָוִינוּ עֲלֵינוּ, אֲלֵא רַק עַל בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וְאִיךְ "נוֹצִיא לָכֶם מַיִם" מְסֹלַע אַחֲרָי?

וְהַגְּהָ, בְּתוֹךְ כֵּךְ רָאוּ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן סֹלַע אַחַד, וְחָשְׁבוּ בְּטַעוֹת שֶׁהוּא בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וְדַבְּרוּ אֵלָיו שִׁיתֵן מַיִם כְּפִי שֶׁנִּצְטָו. אוּלַּם, אוֹתוֹ סֹלַע לֹא נָתַן מַיִם, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים. וְכֵאֲשֶׁר רָאוּ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן שֶׁהַסֹּלַע לֹא נָתַן מַיִם כְּאֲשֶׁר דַּבְּרוּ אֵלָיו, חָשְׁבוּ בְּלִבָּם שֶׁמֵּא צָרִיךְ לְהַכּוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁצוּהַ הַקֹּב"ה בְּרַפְּיָדִים, שֵׁם נִאָּמַר לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת יז, ו): "וְהִפִּיתָ בְּצוּר וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעָם".

וְאִכֵּן כֵּךְ עָשָׂה מֹשֶׁה, וּבֵא לְהַכּוֹת עַל הַסֹּלַע, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ". אֲלֵא שְׂבִאוֹתוֹ רָגַע נִזְדַּמֵּן לוֹ הַסֹּלַע שֶׁהָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וַיִּךְ אֶת הַסֹּלַע בְּמַטְהוֹ, וְאוּלַם הַסֹּלַע לֹא הוֹצִיא מַיִם, אֲלֵא רַק טִיפִּין טִיפִּין, מִשׁוּם שֶׁהַקֹּב"ה צְוֶה שֶׁיְדַבְּרוּ אֵלָיו, וְלֹא שֶׁיְכּוּהוּ. וְכֵאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה כֵּךְ, שְׂאִין הַסֹּלַע נֹתֵן מַיִם, הִכָּה אֶת הַסֹּלַע בְּשִׁנִּית, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּךְ אֶת הַסֹּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים וַיִּצְאוּ מִים רַבִּים וְתַשֵּׁת הָעֵדָה וּבְעִירָם".

וְעַל–כֵּן אָמַר ה' לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהֲרֹן: "יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל". פִּיּוֹן, שְׂאִילוֹ דְבַרְתֶּם אֶל הַסֹּלַע וְהָיָה מוֹצִיא מַיִם הֵייתִי מְקוּדֵשׁ לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים, מַה סֹּלַע זֶה, שְׂאִינוֹ מְדַבֵּר וְשׁוֹמֵעַ, וְאִינוֹ צָרִיךְ לְפָרְנֶסָה, מְקִיִּים דְּבוּרוֹ שֶׁל הַקֹּב"ה – אָנוּ, לֹא קָל וְחוֹמֵר שְׁצָרִיכִים לְשְׁמוּעַ בְּקוֹל ה'? וְלִכְן אָמַר לָהֶם הַקֹּב"ה:

"לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ". עד כאן ביאור מי המריבה לפי רש"י הקדוש.

והנה, כאשר נתבונן בדברי רש"י, אי-אפשר שלא להשתאות בפליאה עצומה. שהרי, לפי דבריו, משה ואהרן נכשלו באונס גמור. שהרי, מתחילה כן דברו משה ואהרן אל הסלע, אשר חשבו שהוא בארה של מרים, וכאשר לא הוציא מים בדיבור, חשבו שצריך להכותו, כפי שעשו ברפידים.

זאת ועוד: כאשר הרים משה את ידו כדי להכות את הסלע, נזדמן לשם בדרך גס הסלע שהיה בארה של מרים, והוא קבל את ההכאה של משה רבנו. ומאחר והוציא מים טיפין טיפין (שכן הסלע ידע שמשה נצטוו לדבר אליו, ולא להכותו), לכן הכה משה על הסלע פעם שניה, עד שנתן הסלע מים בשפע. נמצא לפי זה, שמשה ואהרן היו שוגגים, ונכשלו כן באונס גדול.

כדי להבין כל זאת, נקדים להביא מה שכתב ה"מגלה עמוקות" (אופן כ), שמשה רבנו רצה להיכנס לארץ ישראל כדי לבנות את בית המקדש. והשיב לו הקב"ה, שאינו יכול לבנות את בית המקדש. והטעם הוא על-פי מה שאמרו חז"ל (סוטה ט): "דרש רבי חנינא בר פפא: מאי דכתיב (תהלים לג) 'רננו צדיקים בה', לישרים נאנה תהלה? אל תקרי, 'נאנה תהלה', אלא, 'נוה תהלה', זה דוד ומשה, שלא שלטו **שונאיהם** במעשה ידיהם (=של משה ודוד). דוד, דכתיב, (איכה ב, ט) 'טבעו בארץ שעריה'. (ופרש רש"י, שהשערים של בית המקדש, מעשי ידי דוד המלך, לא נהרסו בחרבן, אלא "טבעו" – דהינו נגנזו לעתיד לבוא, וכפי דבריו של רש"י: "...רבותינו אמרו: (השערים) מעשי דוד היו, לפיכך לא שלטו בהם **אויבים**")."

(ואילו) משה, דאמר מר: משנבנה מקדש ראשון, נגנזו אהל מועד, קרסיו, קרשיו, בריחיו, ועמודיו, ואדניו. היכא=(והיכן נגנזו)? אמר רב חסדא, אמר אבימי: תחת מחלות של היכל".

נמצא לפי זה, שאם משה רבנו היה בונה את בית המקדש, לא היו **האויבים** יכולים להחריב אותו, שהרי לא שלטו **האויבים** במעשי ידיו. וידוע שבחרבן בית המקדש שפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים של בית המקדש, ולא על ישראל. ועל-כך הקב"ה אמר למשה (בפרשת "ואתחנן") "רב לך". דהינו, המדרגה שלך היא גבוהה מאד, ואי-אפשר **לשונאים** לשלוט במעשי ידיך – לכן לא תוכל לעבור את הירדן הזה, כדי לבנות את בית המקדש, כדי שהקב"ה ישפוך את חמתו על בית המקדש ולא על ישראל חלילה.

אולם, צריך לדעת, שאם משה ואהרן היו מדברים אל הסלע **ומקדשים** שם שמים, היו גורמים בכך לשלימות ישראל, והיו זוכים ישראל לגאולה השלימה. ואז היה משה יכול להיכנס לארץ ולבנות את בית המקדש, שהיה קים לנצח, וממילא לא היה צריך הקב"ה להחריבו כדי לשפוך את חמתו על העצים והאבנים. וכפי דברי החיד"א: "ועמק הדברים הוא, שאם היו משה ואהרן עושים קידוש ה' הגדול, באמצעות שהיתה העדה גם כן כלה שלימה, וצדיקים היו מחליטים אמונת ה' בלבם שלימה, והיה נגרש (=נחסר) מהם **חלק הרע**, והיה כח בהם להעמיד אמונתם לדורי דורות, ומעתה היו משה ואהרן נכנסים לארץ, והיה משה בונה (את) בית המקדש, ואין חשש להשליכת חמתו (של הקב"ה) על ישראל כשהיו **חוטאים**".

והנה, כאשר נתבונן בכל האמור, נשכיל להבין שמשה רבנו מצד עצמו היה שלם בתכלית השלימות, בלי שום פגם, כמו שהעיד עליו הכתוב "בכל ביתי נאמן הוא". וכן גם אהרן הכהן, שהיה שקול כמשה (כפי שפרש רש"י על הכתוב (שמות ו, כו): "'הוא אהרן ומשה... הם המדברים אל פרעה... הוא משה ואהרן'. יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן. לומר לך, ששקולין כאחד"). ולכן, מצדם בודאי שהיו משלימים את הוצאת המים מן הסלע בתכלית השלימות.

אולם, ידוע מה ששנינו במשנה (ברכות לד): "המתפלל וטעה, **סימן רע** לו. ואם שלית צבור הוא, **סימן רע** לשולחיו, מפני ששלוחו של אדם כמותו".

נמצא לפי זה, כי הצלחת שליח הציבור תלויה בציבור עצמו, אם הם ראויים לכך. וכך גם משה ואהרן, השליחים הנאמנים, הצלחתם תלויה רק בישראל, שהם שולחיהם. וזאת, כפי שמביא תיקוני הזהר (כא, מד): "'ויך את הסלע במטהו פעמים... ומי גורם (ל)זה? המורים.. (שכן), כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה, ומשום זה... ובגללם (=בגלל ישראל) ויך את הסלע במטהו פעמים".

ומעתה יומתק לנו להבין מה שאמר הקב"ה למשה: "קח את המטה... אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע... והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה". ושאלנו, לשם מה צוה הקב"ה לקחת את המטה? והרי משה צריך לדבר אל הסלע, ולא להכותו...

אך לפי האמור יש לומר, שפאן רמז לו הקב"ה כבר מראש שיצמוד הוא במצב של בחירה לכאן ולכאן. דהינו, אם ישראל יהיו ראויים לגאולה השלימה, כי אז יצליחו השליחים (=משה ואהרן) למלא את שליחותם בהצלחה, וידברו אל הסלע, וזה יתן מימיו.

אולם, אם ישראל לא יהיו ראויים לגאולה השלימה, כי אז השליחים, משה ואהרן, יכשלו בשליחותם, ומשה יצטרך למטה, כדי להכות את הסלע, כדי להשקות את ישראל.

וכפי דברי ה"פנים יפות": "וידבר ה' אל משה... קח את המטה... אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע". יש להבין, מה היה צורך במטה, כיון שאמר 'ודברתם' ולפי פשוטו יש לומר... ולפי שברפידים לא היתה אמונתם חזקה כל-כך... הוצרך להיות הנס קצת בדרך הטבע להכות על הצור (כמו שכתוב: 'והפית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם'). אבל עתה, בהיותם בקדש, לא היה צריך כל-כך להכות, אלא בדיבור... ולפי שהכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים, אמר לו ה' יתברך (למשה), שיקח את המטה עמו, ואם... לא יהיו ראויים לעשות הנס על-ידי הדיבור, אז יכה אותו במטה, כדרך שעשה ברפידים. לכן שאל משה בדרך שאלה: 'המן הסלע הזה נוציא לכם מים?' ואם יאמרו שמאמינים בבטחון בה', אז ידבר לסלע. וכיון שלא השיבו לו דבר על שאלתו, הבין משה שאינם מאמינים, ולכן הכה בסלע". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וישלח משה מלאכים מקדש..."

שמונה שנים תמימות עברו מאז שרחמים נשא את גילה לאשה, והם עדין לא זכו להיפקד בפרי בטן. בני הזוג עברו טיפולים רפואיים, ונסו כל מה שאפשר, אבל לא נושעו. ידידו של רחמים המליץ לו לנסוע לנהריה, לרבי דוד אבוהצירא שליט"א, נכדו של הבבא-סאלי זצוק"ל.

רחמים, שהתגורר ביישוב בדרום הארץ, הסתייג תחילה מהנסיעה הארוכה, וגם נרתע מהתור הצפוי לו, ודחה את תחצעה. אבל, כאשר צער העקריות גבר, החליט לנסוע בכל זאת צפונה, שכן, ממילא אין לו מה להפסיד... למרות מצבו הפלפלי הקשה, חשב לעצמו שלא יוכל להגיע לצדיק הנודע בידיים ריקות, ולכן גיס מחבריו הלומדים פכולל שלש מאות שקלים, כדי לתת לרב כפדיון נפש. בבאר שבע עלה על הרפכת לתל אביב, ושם עלה על הרפכת לנהריה. נופי הצפון הירוקים שחלפו ביעף נטעו בו תקוה לשינוי מזלו. הוא ירד בתחנת הרפכת בנהריה, והחל לצעוד לעבר השכונות הקרובות. כאשר ראה מישהו, שאל אותו: "סליחה, איפה נמצא רבי דוד אבוהצירא?". "אין לי מושג", אמר האיש, והמשיך לדרך במהירות. רחמים נגש לאדם נוסף שעבר ברחוב, ושאל אותו היכן נמצא רבי דוד. הלה משך בכתפיו. רחמים התפלא, איך יתכן שתושבי נהריה לא יודעים היכן הצדיק הנודע! הוא התקדם בהליכתו, נגש לשבעה אנשים נוספים בזה אחר זה, ולתדהמתו אף אחד מהם לא שמע על רבי דוד ועל בית מדרשו. "רבנו של עולם", מלמל רחמים בשרון-לב, "הנה נסעתי לאורך כל הארץ כמעט, שלמתי לא מעט כסף, והפסדתי יום עבודה שלם. כל הלומדים פכולל אצלנו מכירים את רבי דוד, וכאן בנהריה לא שמעו עליו..."

הוא החליט לשאול רק אנשים דתיים. אז הגיע לרחוב שומם. עבר מולו אדם מבוגר למדי, שחבש כובע קסקט לראשו, ונראה ממוצא רוסי. מאחר שהאיש היה יחידי ברחוב, החליט לפנות אליו בכל זאת. "תסלח לי", אמר רחמים, "האם ידוע לך איפה נמצא רבי דוד אבוהצירא?". "אתה רוצה את הצדיק?", חיד האיש, וחשף שן זהב מנצנצת. רחמים שמח שסוף סוף מישוהו שמע על רבי דוד. האיש המוזר מעט הגביר את חיוכו, ואמר במבטא רוסי: "אם אתה רוצה את הצדיק, תביא לי מאה שקלים!". רחמים נדהם מדרישתו החצופה של האיש. "מה פתאום שאתן לך מאה שקלים?! האם הסעת אותי במונית, או נתת לי איזה שירות?! ממתי בני אדם משלמים על עגות תשובה לשאלה רגילה ברחוב?!", וחשב בלבו שאולי מדובר באדם לא נורמלי. האיש נותר בשלו: "אם אתה רוצה צדיק, תשלם מאה שקלים...". רחמים לא ידע מה לעשות. הוא מסתובב בעיר כבר זמן מה, אף אחד לא שמע על רבי דוד, אין נפש חיה ברחוב, ועוד מעט תהיה שקיעה. ואז עלה בדעתו, שאין לו מה להפסיד. יש לו 300 שקלים כפדיון לצדיק. הוא יפריש מהם 100 שקלים לאותו אדם משונה, ויתן לרבי דוד את השאר. גם מאתים שקלים הם סכום נכבד. העיקר שכבר יגיע ליעדו. הוא שלף מכיס חולצתו שטר של 100 שקלים, ונתן לאיש. הלה לקח את הכסף, הצביע על הבית הסמוך, ואמר: "כאן נמצא הצדיק!". שמחה וזעם שמשו בנפשו של רחמים בערבוביה. הוא שמח שסוף סוף הגיע לבית מדרשו של רבי דוד, ומאידך זעם על-כך שהאיש לקח ממנו 100 שקלים רק כדי להניף את זרועו, להורות באצבעו ולומר שלש מלים... הוא רצה לצעוק על האיש, אבל הלה התרחק ונגעלם מטוח ראיתו כהרף עין.

רחמים נכנס לתוך בית מדרשו של רבי דוד אבוהצירא, וראה שעומדים להתפלל שם מנחה וערבית. הוא הצטרף לתפילות, ולאחר מכן המתין פשעתים עד שהגיע תורו להיכנס לחדרו של רבי דוד. הוא התישב מול הצדיק מאיר הפנים, הוציא את מאתים השקלים שנותרו לו והניחם על השלחן. רבי דוד אבוהצירא חיד ואמר: "מדוע הבאת לי מאתים שקלים, ואילו לאלהו הנביא רק מאה?". האיש נסה לעפל את דברי רבי דוד שהמשיך בדבריו: "אל תדאג, אליהו הנביא כבר ברח איתכם". לאחר מכן החזיר לרחמים את מאתים השקלים, והוסיף: "שמור את הכסף עבור הטיפול בתינוק שיולד לכם". כעבור חודשים נפקדה גילה, וכעבור תשעה ירחים ילדה בן זכר בשעה טובה ומוצלחת.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּפִיִּסַת הַשְּׁבֶת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּז תשע"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"פִּי הָאָרֶץ, פִּי הַבְּאֵר, פִּי הָאֶתוֹן" (על-פִּי "אֹרְחָה שֶׁל תוֹרָה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

שָׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ה', ו'): "עֲשֶׂרָה דְבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרְב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוּ הֵן: פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתוֹן...". דְּהִינוּ, שְׁלֹשָׁה בְרִיאוֹת נִפְלְאוֹת שֶׁל פְּתִיחַת פִּיּוֹת בְּרָא הַקַּב"ה בְּעֶרְב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: "פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתוֹן".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוּן, נִרְאָה שְׁשֻׁלְשָׁה אֵלוּ ("פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתוֹן") נִזְכָּרִים בְּשֻׁלֵשׁ פְּרָשִׁיּוֹת סְמוּכוֹת: "פִּי הָאָרֶץ" בְּפִרְשַׁת קֶרַח, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתַּבְלַע אֶתְּךָ וְאֶת בְּתִיחָם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח". "פִּי הַבְּאֵר" בְּפִרְשַׁתנוּ, פְּרִשְׁת "חֻקַּת", כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "אִזּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, עָלֶי בָּאָר עֲנֵנוּ לָהּ" (וּפְרַשׁ רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיָה מִבְּרִטְנוּרָה, שֶׁהַבְּאֵר עֲצָמָה פְּתַחָה אֶת פִּיהָ וְאָמְרָה שִׁירָה, וְיִשְׂרָאֵל "עֲנֵנוּ לָהּ" בְּשִׁירָה). "וְפִי הָאֶתוֹן" בְּפִרְשַׁת "בְּלֶק" (הַפְּרָשָׁה הַבְּאֵה), כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעֵם מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֵמֶק עֲנָנוּ זֶה שֶׁל שְׁלֹשׁ הַפִּיּוֹת - "פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתוֹן". שָׁכֵן, מְדוּעַ בְּרָא הַקַּב"ה אֶת אֵלוּ?

הַגַּה"ק בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" מְבִיא בְּסִפְרוֹ "דְּבָרִים נִחְמָדִים" דְּבָר נִפְלָא, בְּשֵׁם חוֹתְנֵנוּ (הַמְּקוּבָל הָאֱלֹקִי רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א), וְכֵן הוּא כּוֹתֵב: "פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר (וְפִי הָאֶתוֹן, שְׁלֹשֶׁת מְסוּדְרֵי בְּגִי פְּרָשִׁיּוֹת בְּתוֹרָה כְּסִדְר. 'פִּי הָאָרֶץ' בְּפִרְשַׁת 'קֶרַח', 'פִּי הַבְּאֵר' בְּפִרְשַׁת 'חֻקַּת', וְפִי הָאֶתוֹן' בְּפִרְשַׁת 'בְּלֶק'. וְשִׁמְעֵתִי מִכְּבוֹד חוֹתְנֵי הַקְּדוֹשׁ מֵהַר"ה (=רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ) זְצַלְה"ה מְזִידִיטְשׁוֹב, שֶׁמָּה שֵׁיב בְּקַבְּלַת הַקְּדָמוּנִים (סְגוּלָה) לְהַעֲבִיר מִחֻשְׁבָּה זָרָה בְּנֵעַת) (הַתְּפִלָּה, (הוּא) לוֹמֵר 'פִּי פִּי פִּי', עַל (הַ)פִּיּוֹת הַנִּיל ('פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתוֹן)...". (ה"מָגֵן אֲבָרְהָם" מוֹסִיף (אוֹי"ח סִימָן צ"ח, ס"ק א'): "שְׁכָדִי) לְבַטֵּל מִחֻשְׁבָּה רָעָה בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, יֹאמֶר גִּי פְּעָמִים 'פִּי פִּי פִּי', וְאַחַר יְרוּק גִּי פְּעָמִים, וְלֹא יְרוּק לְגַמְרֵי...").

כְּדִי לְהִבִּין עֲנָנוּ זֶה בְּיַתֵּר שְׁאֵת, נִקְדָּים לְהַבִּיא מָה שֶׁכְּתוּב הַמְּקוּבָל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג מְזֻלוֹשִׁיץ זִיע"א, בְּסִפְר "אֶהְלִי שֵׁם" (קֶרַח "פִּי הָאָרֶץ", שֵׁם הוּא מְבִיא אֶת דְּבָרֵי הַ"אֹר לְשָׁמַיִם"): "מִי שְׁרוּצָה לְתַקֵּן מִחֻשְׁבוֹתָיו, שִׁיְהִיו קְדוֹשִׁים, אֵינְתָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוֹשִׁים שִׁיזְכּוֹר תְּמִיד וַיְהִי מוֹרְגָל בְּפִיו, הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב".

וְהִנֵּה, מְקַרָא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָה נְט', כ"א): "וַדְּבַרִי אֲשֶׁר שָׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זָרַע זָרַע זָרַע אָמַר ה', מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם". וַיֵּשׁ לוֹמֵר, כִּי פְּסוּק זֶה מְכוּן כְּנֶגֶד גִּי הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים. הִנֵּה, "מִפִּיךָ" זֶה אֲבָרְהָם אָבִינוּ. "וּמִפִּי זָרַע", זֶה יִצְחָק אָבִינוּ, זָרַעוּ שֶׁל אֲבָרְהָם. "וּמִפִּי זָרַע זָרַע", זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהִיָה זָרַע זָרַעוּ שֶׁל אֲבָרְהָם אָבִינוּ (נְכָדוּ).

וְעַתָּה, בֹּא וְרֵא, כִּי גִי הַפִּיּוֹת שֶׁהַבְּאֵר, "פִּי הָאָרֶץ, פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתוֹן", רְמוּזוֹת בְּפְּסוּק זֶה: "לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זָרַע זָרַע וּמִפִּי זָרַע זָרַע". וּמְכָאן מְבוֹאֵר הֵיטֵב מְדוּעַ אֲמִירַת גִּי פְּעָמִים "פִּי" מְסוּגְלַת לְבַטֵּל מִחֻשְׁבוֹת זְרוֹת, שֶׁהִרִי הֵם מְכוּנִים כְּנֶגֶד הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים.

בְּדָרְךָ זוֹ מְבִיאַר הַמְּקוּבָל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג מְזֻלוֹשִׁיץ זִיע"א מָה שֶׁמְבוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזֶּהָר (הַקְּדָמָה ט"ז): "לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ אֵינוֹן תְּלַת אֲבֵהוּ דְאֵינוֹן קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ". דְּהִינוּ, כְּאֲשֶׁר מְשֻׁלְשִׁים לְהַקַּב"ה, וְאוֹמְרִים 'קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ', שְׁלֹשׁ קְדוֹשׁוֹת אֵלוּ הֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים - אֲבָרְהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁמַטְעֵם זֶה, בְּשִׁמּוֹת שְׁלֹשׁ הַפְּרָשִׁיּוֹת "קֶרַח" "חֻקַּת" וְ"בְּלֶק" (בְּהוֹן נִזְכָּרִים שְׁלֹשֶׁת הַפִּיּוֹת), יֵשׁ בְּכָל אַחַת מֵהֶן אֶת הָאוֹת ק', הַרְמוּזַת לְקְדוֹשׁ. וּמְכָאן, שְׁשֻׁלֵשׁ פְּעָמִים הָאוֹת ק' בְּפְּרָשִׁיּוֹת אֵלוּ, רוֹמְזוֹת לְ"קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ", הַמְּכוּנִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים.

וּמוֹסִיף הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן וְאוֹמֵר: הִנֵּה, שָׁנִינוּ בְּגַמְרָא בְּמַסְכַּת בְּרָכוֹת (כ"ו, ע"ב): "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר: תְּפִלוֹת... אָבוֹת תִּיקְנוּם (=שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת הַיּוֹם נִקְבְּעוּ עַל-יְדֵי הָאָבוֹת, כְּמַפּוֹרֵט לְהֵלֶן). אֲבָרְהָם תִּיקְנוּ תְּפִלַּת שְׁחָרִית, יִצְחָק תִּיקְנוּ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. יַעֲקֹב תִּיקְנוּ תְּפִלַּת עֶרְבִית. (חז"ל הַקְּדוֹשִׁים דוֹרְשִׁים בְּעֲנָנוּ זֶה, וְאוֹמְרִים, שֶׁהָאוֹת הַשְּׁנִיָה בְּשִׁמּוֹת שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת מְרְמוּזַת עַל הַתְּפִלָּה הַמְּיוֹחֶסֶת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם: הִנֵּה, הָאוֹת הַשְּׁנִיָה בְּשֵׁם "אֲבָרְהָם" הִיא ב' - רוֹמְזַת לְתְּפִלַּת בְּקָר. הָאוֹת הַשְּׁנִיָה בְּשֵׁם "יִצְחָק" הִיא צ' - רוֹמְזַת לְתְּפִלַּת צְהָרִיִים, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָה בְּשֵׁם "יַעֲקֹב" הִיא ע' - רוֹמְזַת לְתְּפִלַּת עֶרֶב).

וְלָכוּ, כְּאֲשֶׁר אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלֵּל שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת אֵלוּ (=שְׁחָרִית, מִנְחָה וְעֶרְבִית), הִרִי הוּא מִתְּקַשֵּׁר וּמִתְחַבֵּר עִם גִּי הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁתְּקַנּוּ אֵלוּ הַתְּפִלוֹת. אוֹלָם, כְּבָר אָמַר הַחֶכֶם מְכָל אָדָם (קַהֲלַת ז', י"ד): "גַּם אֶת זֶה

לעמית זה עשה האלהים". דהינו, כנגד הקדושה מתנגדת קליפת **הטומאה**. ולכן, בעת התפילה מתעורר³⁰ גי קליפות של **טומאה**, כנגד גי האבות הקדושים, כדי לנתק את איש ישראל מהקשר הנפלא עם האבות הקדושים, ומכניסין באדם מחשבות זרות, כדי להפריעו בכונת התפילה.

ועל-כן, כאמור, העצה שקבלנו מרבנותינו הקדושים היא לומר "**פי פי פי**". ולפי מה שהבנו לעיל, יש לכוון באמירה זו, שרצוננו להתקשר ולהתחבר בקדושת האבות הקדושים, שרמוזים בפסוק שבו יש גי פיות: "וידברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרע זרעך ואמר ה', מעתה ועד עולם". ועל-ידי כך יתבטלו המחשבות הזרות מצד **הקליפות**, המבקשות לנתק אותנו מהאבות הקדושים.

ונראה לבאר עוד ביאור, על הסגולה שהבאנו מספר "הגן": "שפדי) לבטל מחשבה רעה בשעת התפילה, יאמר גי פעמים **פי פי פי**, ואחר ירוק גי פעמים". וזאת על-פי מה ששינינו במשנה (אבות ד', כא): "רבי אלעזר הקפר אומר: **הקנאה והתאווה והכבוד** מוציאין את האדם מן העולם".

והנה, בספר "פרי לצדיק" להגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א ("וינרא") מבואר, כי האבות הקדושים הכניעו בגדל קדושתם את גי הקליפות הנ"ל - **הקנאה והתאווה והכבוד**. הא כיצד?

אברהם אבינו, שעבד את ה' במידת **החסד**, שהיא אהבה, בטל את כל תאוות עניני העולם הזה, והכניסם בקדושה לאהוב את ה' ומצותיו. **יצחק** אבינו, שעבד את ה' במידת **הגבורה**, בטל את כל הקנאות והפעס שפאות ממידת הגבורה, והכניסם בקדושה לקנא קנאת ה' צבאות. ואילו **יעקב** אבינו, שמידתו **תפארת**, בטל את כל ההתפארות של הכבוד המדומה בעניני העולם הזה - כפי שאמר (בראשית לב, י): "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך" - והכניסם בקדושה לפעול רק למען כבוד ה' ותורתו.

ומעתה מבואר היטב, מדוע גי פעמים "פי", מסוגלים לבטל מחשבות זרות. שכן, גי פיות אלו מכונים כנגד גי האבות הקדושים (הרמוזים בפסוק: "לא ימושו מפיך ומפי זרע זרעך"). והרי, האבות הקדושים הכניעו בגדל קדושתם את גי הקליפות: **הקנאה והתאווה והכבוד**. על-כן סגולה זו לומר "**פי פי פי**" מסוגלת ביותר, להעביר מחשבה והרהורים זרים. וזהו גם הענין שצריך לירוק גי פעמים. שכן, זהו מן פועל דמיוני, כי צריך שימאס האדם בהם (= **הקנאה בתאוה ובכבוד**) ויוציא מתוכו את גי קליפות הללו, המוציאים את האדם מן העולם. על-פי זה יש לומר, כי גי הפיות - "**פי הארץ פי הבאר פי האתון**" - מכונים כנגד גי הקליפות - **הקנאה והתאווה והכבוד**. וכל אחד מ-גי פיות אלו צועק בקול גדול (כדי שישמע אותו מקצה העולם ועד קצהו), שצריך להתרחק מ-גי המידות הללו, שמוציאות את האדם מן העולם. ונתמת שם מרים ותקבר שם. ולא היה מים לעדה..."

על הכתוב, "ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה...", אומרים המפרשים, שכאן יש רמז למנהג ישראל, שמובא בשלחן ערוך, שבשעה שנופטר אדם פלוני בשכונה, שופכים את כל המים השאובים בשכונה. וכפי שכתוב (יורה דעה שלט, ה'): "מנהג לשפוד כל המים שאובים בשכונת המת". ומובא בש"ך ובט"ז שני טעמים למנהג זה. טעם ראשון הוא, **שמלאך המות** מפיל במים טיפת דם מהמות, מחרבו. והטעם השני הוא, כדי שידעו הכל שיש מקרה מות בשכונתם, ובכך ימנעו מן האנשים להיות "מוציאי דיבה" (= שלא יצטרכו להוציא מפייהם את הבשורה הקשה, שאיש פלוני מת). וזהו שכתוב בפרשה: "ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה..." שכן, כאשר מתה מרים שפכו כלם את המים, ולכן נאמר: "ולא היה מים לעדה..."

בענין זה מספר התשב"ץ בתשובותיו (סימן תמב'): "פעם אחת נפטר מת בבנין אחד, ושתי אהד (מן הדיירים) מן המים שהיו בשעת פטירת המת. וכשראה החכם (זאת), גער בו... (אולם) לאחר שעה קלה יצאה נשמתו של אותו (אחד) ששתי. ושאלו לחכם (מדוע אותו אחד מת?)... ואמר (להם): אני ראיתי את **מלאך המות** ששפסף את ספינו במים שהיו באותו בית, (לאחר פטירת המת (הראשון))."

אולם צריך לדעת, שכאשר צדיק נפטר מן העולם "במיתת נשיקה" (= לא על-ידי **מלאך המות**), אין צורך לשפוד את המים. שהרי, אין שם את **מלאך המות** המקנח את ספינו במים. וזהו שאמר דוד המלך (תהילים לב, ו): "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו". דהינו, שצריך כל חסיד וחסיד להתפלל "לעת מצא" ("לעת מצא" - זו מיתתה". ברכות ח), שכאשר יגיע יום פטירתו, תהיה זאת מיתת נשיקה, ללא **מלאך המות**, שאז "לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", שאז לא יהיה צורך לשפוד את המים בשכונת המת, שזה "שטף מים רבים", כיון שכאמור במיתת נשיקה אין **מלאך המות**, רחמנא לצלן. "עולם חסד יבנה"

רבה של קוסובה, הגאון רבי אבא סוויאטיצקי זצ"ל (גיסו של ה"חזון איש") היה נוהג בימים של התרף הקר, לפסוע מוקדם בבקר בסמטאותיה של קוסובה, הרקים מאדם, והיה סוקר ובוחן את כל גגות העץ של כל בית יהודי בעיר. וכל זאת, כדי לברר "ענין כמוס"... ומהו אותו "ענין כמוס"? ובכן, לכל גג וגג בעיר יש ארוכה משלו. ובית שארובתו לא מעלה עשן מתוכה, סימן שלא הוסק התנור שם. ומכאן - שבעל הבית הוא עני מרוד, ואין ידו משגת לקנות עצים, כדי להפיג בהם את הקור מזירתו. וברור הוא, שבני הבית רועדים וסובלים שם מקור. ומי ידאג להם אם לא רב העיר? על-כן, בערב, עם פרוס החשכה, היה נוטל רבה של קוסובה קרדום, ונכנס למחסן העצים שבחצר ביתו. והיה חוטב ובוקע כמה גזעים יבשים, קושרם לחבילה אחת, ובאישון לילה, עת שהכל נמו להם שנת ישרים, היה הרב צועד חרש לעבר הבית הקר, ושם היה מניח את צרור העצים על מפתן הדלת, ושם בעקבותיו באין רואים...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּפִיִּי הַשְּׁבֵת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּזַ תִּשְׁע"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנּוֹן"

עַל הַפְּתוּב (כ"א י"ד): "עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנּוֹן", מִפְּרֵשׁ רש"י: "עַל כֵּן יֹאמֶר – עַל חֲנִיָּה זוֹ וְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהּ, יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַת ה' – כְּשֶׁמְסַפְּרִים נִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ, יִסְפְּרוּ אֶת וְהַב... וְאִשָּׁד הַנְּחָלִים... שֶׁנִּשְׁפָּךְ שָׁם דָּם הָאֲמֹרִיִּים, שֶׁהָיוּ נִחְבָּאִים שָׁם".

וּכְפִי שְׂמוּבָא בְּמִדְרָשׁ עַל הַנֶּס שֶׁנַּעֲשָׂה לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחַל אֲרִנּוֹן (מִדְרָשׁ רַבָּה י"ט כ"ה): "אִזְ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת: עַלִי בְּאֵר עֲנּוּ לָהּ". אָמְרוּ חז"ל: עַל מָה אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל שִׁירָה?

כִּיּוֹן שְׂבָאוּ יִשְׂרָאֵל לְנַחַל אֲרִנּוֹן בְּרוּחַ שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים, כְּנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם בְּיָם-סוּף. וְאִילוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ שָׁם? נַחַל אֲרִנּוֹן עוֹבֵר בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּבוּהִים, הַסְּמוּכִים וְקָרוּבִים זֶה לָזֶה כָּל-כֶּף, עַד שֶׁאָדָם הָעוֹמֵד עַל פְּסֻגַת הָהָר, יְכוּל לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּנֶקֶל. אֲבָל, כְּשֶׁאָדָם מִבְּקֶשׁ לַעֲבוֹר מִשָּׁם, צָרִיךְ לְלַכֵּת מֵהַלָּךְ שְׁבַע מִלִּין בְּנַחַל, שֶׁהַדָּרֵךְ יוֹרֵד לְתוֹךְ הַנַּחַל, וְעוֹלָה.

כִּיּוֹן שִׁידְעוּ זֹאת הָאֲמֹרִיִּים, שִׁישְׂרָאֵל יַעֲבְרוּ בְּתוֹךְ הַנַּחַל, נִתְכַּנְּסוּ כָּלָם, מִסֵּפֶר עֲצוּם וְרַב, וּמִקְצָתָם הִסְתַּתְּרוּ בְּתוֹךְ צִמְחַת הַנַּחַל, וּמִקְצָתָם בְּמַעְרוֹת שְׂבָהָר (הָהָר בְּמַעְלָה הַנַּחַל הִיָּה מִשְׁפַּע בְּמַעְרוֹת, וְאִילוּ הָהָר שֶׁכִּנְגְדוּ הִיָּה עֲשׂוּי כָּלוּ סְלָעִים בּוֹלְטִים וְחִדִּים), וְאָמְרוּ אוֹתָם רָשָׁעִים: "כְּשִׁיּוֹרְדִים יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַנַּחַל, נִצָּא כָּלָנוּ (מִלְּפָנִים אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּמַעְרוֹת, וּמֵאֲחוֹר אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּצִמְחָה) וְנִהְרָגִם בְּחִצִּים וּבְאֲבָנֵי בְּלִיִּסְטְרָאוֹת.

וְהִנֵּה כְּשֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְאוֹתוֹ מְקוֹם, רָמְזוּ הַקַּב"ה לְאוֹתוֹ הָרַב עַל הַסְּלָעִים הַבּוֹלְטִים כְּמִין קַרְנֵים חֲדוֹת, שִׁיתְקַרְב אֶל הָהָר שֶׁהָיוּ בּוֹ הַמַּעְרוֹת, וְנִכְנְסוּ אוֹתָן קַרְנֵים לְתוֹךְ אוֹתָן מַעְרוֹת, עַד שֶׁמַּעְכוּ וְהִרְגוּ אֶת אוֹתָם אֲמֹרִיִּים שֶׁהִסְתַּתְּרוּ שָׁם.

כִּיּוֹן שְׁלֹא יִדְעוּ יִשְׂרָאֵל עַל-כֶּף, אָמַר הַקַּב"ה: "הֲרִינִי מוֹדִיעַ לְבְנֵי, כִּמָּה אוֹכְלוֹסִים אֲבִדְתִּי מִפְּנֵיהֶם". מָה עָשָׂה? רָמְזוּ לְבָאָר-מִים שֶׁתֵּרַד וְתִכְנַס לְמַעְרוֹת וְתִשְׁטַפֵּן. יִרְדָּה אוֹתָהּ בְּאֵר לְתוֹךְ הַמַּעְרוֹת, וְהוֹצִיאָה מִשָּׁם אֵיבְרֵי הָאֲמֹרִיִּים, גְּלָגוּלוֹת, זְרוּעוֹת וְרִגְלִים לְאִין מִסֵּפֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדִי שְׂבָאוֹתָהּ הַשְּׁעָה יִדְעוּ אֶת גּוֹדֵל הַנֶּס שֶׁעָשָׂה לָהֶם ה', וְאֶת הַנִּקְמָה שֶׁעָשָׂה בְּשׁוֹנְאֵיהֶם, וְעַל-כֶּף אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: "עַלִי בְּאֵר עֲנּוּ לָהּ".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, אִיזוֹ זְכוּת עֲמֵדָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם נֶס כָּל-כֶּף גְּדוֹל? שֶׁהָרִי אִין הַקַּב"ה עוֹשֶׂה נִסִּים לְחִינָם!

נִקְדִים לְהַבִּיא אֶת תְּמִיּהַת הַמְּפָרְשִׁים עַל הַפְּתוּב "עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַת ה'". שׂוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים: וְכִי הֵיכָן הוּא סֵפֶר זֶה שֶׁל מַלְחַמַת ה'?

עוֹנִים עַל כֶּף חז"ל וְאוֹמְרִים, הַכּוֹנֵה "בְּסֵפֶר מַלְחַמַת ה'" הִיא לְמַלְחַמַתָּה שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּמִשְׁלֵי (ט', ה'): "לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחֲמֵי" – דְּהִינּוּ שֶׁתִּלְחַמוּ וְתִפְלְפוּ "בְּלַחֲמֵי" (=בְּתוֹרָתִי). וְכְפִי שְׂמוּבָא בְּמִדְרָשׁ "שׁוֹחֵר טוֹב", עַל הַפְּתוּב בְּתֵהִילִים (ל"ה, א'): "לְדוֹד רִיבָה ה' אֶת יְרִיבֵי... לְכֶךָ אָמַר דּוֹד, רִיבָה ה' אֶת יְרִיבֵי".

(שׂוֹאֲלֵת הַגְּמָרָא): "יְכוּל עֲבַד... בְּשֵׁר וְדָם לֹמֵר לְבַעֲלֵי, רִיבָה אֲדוֹנֵי אוֹיְבֵי, וְצָא וְהִלַּחֵם עָלֶיךָ?" (וּמִתְרַצֵּת הַגְּמָרָא)...הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְדוֹד, עֲסֵק בְּתוֹרָה, וְאֲנִי לֹחֵם אֶת מַלְחַמָּתְךָ. וְכֵן מִשָּׁה אוֹמֵר: 'עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַת ה' – אִם עֲסַקְתָּם בְּתוֹרָה שֶׁנִּכְתְּבָה בְּסֵפֶר, אֲנִי נִלְחָם עִלְיְכֶם. לְכֶךָ אָמַר דּוֹד "רִיבָה ה' אֶת יְרִיבֵי".

אִם כֶּךָ, מְבוֹאֵר מִכָּאן, שֶׁהַפְּסוּק "עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַת ה'" מְכוּן עַל אֵלוּ הָעוֹסְקִים בְּמַלְחַמַתָּה שֶׁל תּוֹרָה, דְּהִינּוּ שֶׁמְפַלְפְּלִים בְּקוֹשִׁיוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׂאֵז מְבַטִּיחַ לָהֶם הַקַּב"ה מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה: אִם אַתֶּם נִלְחַמְתֶּם בְּמַלְחַמַתָּה שֶׁל תּוֹרָה וּמְפַלְפְּלִים בָּהּ, אֲנִי נִלְחָם לָכֶם עִם אוֹיְבֵיכֶם, וְאִין אַתֶּם צָרִיכִים לְצִאֵת לְמַלְחָמָה.

דְּהִינּוּ שֶׁמְפַלְפְּלִים בְּקוֹשִׁיוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׂאֵז מְבַטִּיחַ לָהֶם הַקַּב"ה מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה: אִם אַתֶּם נִלְחַמְתֶּם דְּהִינּוּ שֶׁמְפַלְפְּלִים בְּקוֹשִׁיוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׂאֵז מְבַטִּיחַ לָהֶם הַקַּב"ה מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה: אִם אַתֶּם נִלְחַמְתֶּם בְּמַלְחַמַתָּה

של **תורה** ומפּלפלים בה, אני נלחם לָכֶם עם אויביכם, ואין אתם צריכים לצאת למלחמה. לפי זה מובן איך זכו ישראל לָנֶס כל-כך גדול, שלא היו צריכים להילחם כלל. שכן, על-ידי שישׂראל מפּלפלים ונלחמים בספר ה' – **בתורה** הקדושה – הוא יתברך נלחם עבורם נגד האמוריים וקרוב את ההרים כדי למחוץ את ויש להוסיף בזה רעיון נכבד, על-פי מה שמצינו בגמרא, כי כח הפלפול **שבתורה** הוא בבחינת "עוקר הרים", כמבואר בגמרא (סנהדרין כד): "הרואה את ריש לקיש (הלומד) בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה... (וכן) הרואה את רבי מאיר בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה".

לפי זה מבואר בדרך פלא: ישראל זכו שנעשה להם נס, ונעקר הָהָר ממקומו ונתחברו שני ההרים למחוץ את האמוריים, בזכות שעסקו ישראל במלחמתה של **תורה** ונלחמו ופלפלו בתורה, שאז כאמור נעקרו ההרים ונתחברו יחד זה בזה, כדי לטחון את האמוריים שהתחבאו בתוך ההר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו אליך פרה **אדמה** תמימה"

כתוב בשל"ה הקדוש: אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל האדם לטהר את עצמו. וזאת, על-ידי שילמד תורה בהתמדה. והוא לומד ומלמד, על מנת לשמור, לעשות ולקיים – שרק אז התורה הקדושה **מטהרת** את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, אמן בן יהי רצון.

אגב, בהקדמה לספר "פסקי תשובה", כתב המחבר הגה"ק רבי אברהם פיטרקובסקי זיע"א, אב בית-דין לודו', שספר לו רב גדול אחד, כי בהיותו אברך, והיה סמוך לשלחן חותנו, לא היה שם באותה העיר מקוה טהרה שיוכל לטבול בו. הלך והודיע צערו להרה"ק בעל ה"אבני נזר" מסוכטשוב זיע"א. בשמוע ה"אבני נזר" את דבריו, קם ממקומו והסתובב בחדרו אנה ואנה, תפוס במחשבותיו, עד שנעמד על מקומו, ולחש לו: "מורי וחמי, הרה"ק מקוצק זיע"א היה אומר, כי דף גמרא **מטהר** כמו מקוה...!".
"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו, טמא הוא" (יט' טו')

על פסוק זה היה אומר הצדיק רבי מנחם מנדל מקוצק: הפה הוא הכלי היקר והמובחר ביותר, שהעניק לנו הבורא בחסדו הגדול, ובו מותר האדם מן הבהמה (=יתרון האדם על הבהמה).

משום כך מחויב כל אחד ואחד מאיתנו להשתמש בכלי יקר זה במלוא הנהירות. רמז לכך מצינו בפסוק: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל (=מכסה מהודק) עליו" – המשתמש בפיו בלא סיבה והבחנה, ופותח את הפה בכל עת לדברים של הבל ושטות – "**טמא** הוא" – מטמא על-ידי כך את כל איברי גופו, ופוגם בפחות נפשו – כי אין תקנה של ממש לדיבור מיותר ומזיק. וכבר הורה לנו התנא רבן שמעון בן גמליאל: "כל ימי גדלתי בין חכמים, ולא מצאתי לגוף טוב (יותר) משתיקה, וכל המרבה דברים, מביא (בא לידי) חטא" (אבות א' יד').

על בן יאמרו המושלים בואו חשבון" ("בואו חשבון" – בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה...)

הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א מספר בספרו "מלכים אומנין", על מעשה באשה אחת, שהיתה מקשה ללדת, והיתה בסכנה גדולה. בעלה התניח בבכי לפני ה"חפץ חיים" זצ"ל, ובקש שיעורר רחמים וחסד לפני כסא הכבוד. אמר ה"חפץ חיים" לרבנים שישבו לפניו: "רבתי, צריך שמישהו שיש לו זכות של שבת, שיאציל וישפיע מזכות זו לטובת היולדת". מיד אמר הבעל: "רבי, אני מקבל עלי לעשות מעשה גדולות ונצורות למען השבת". השיב לו הסבא קדישא (=ה"חפץ חיים"): "כעת לא מועיל לקבל קבלה לעתיד! כעת צריך זכות על מעשה שכבר נעשה".

נענה אחד הרבנים, ואמר: "השפעת פעם על בעל חנות, שסיגרנה בשבת, ובזכות זה תושע האשה, ותלד במהרה ובנקל". אמר לו ה"חפץ חיים": "אכן, זכות זו יכולה לעזור ליולדת". וכך היה, והאשה ילדה בשלום. מסים הרב זלברשטיין ואומר, שההסבר לכך הוא, ש"מלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיעא (=מלכות הארץ היא כמו מלכות שמים). דהינו, כשהאדם חיב ממון למלכות, והשופטים שלחו שוטרים להוציא חיבו לפועל, לא יועיל לו כעת אם יאמר להם שהוא מתחייב לשלם. אלא, צריך הוא לתת להם כסף במזומן. וכך הדבר גם בעניננו: כדי להציל את אותה אשה, היה צריך "כסף מזומן" (=זכויות). אשרי האדם הצובר זכויות (שבת, גמילות חסדים וכו') – שכן, אלה יעמדו לזכותו בכל עת ובכל שעה, אמן.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים "ראשי תיבות **"ישראל"** **פְּנִיטַת הַשְּׁבֵת: 19:21**

ערש"ק ט' תמוז תשע"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן"

שְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אבות ה', ו'): "עֲשׂוּרָה דְּבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרְבַּ שְׁבֵת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוּ הֵן: פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן...". דְּהֵינּוּ, שְׁלֹשָׁה בְּרִיאוֹת נִפְלְאוֹת שֶׁל פְּתִיחַת פִּיּוֹת בְּרָא הַקֹּב"ה בְּעֶרְבַּ שְׁבֵת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנוּ, נִרְאָה שְׁשֻׁלְשָׁה אֵלוּ ("פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן") נִזְכָּרִים בְּשֵׁלֶשׁ פְּרָשִׁיּוֹת סְמוּכוֹת: "פִּי הָאָרֶץ" בַּפְּרָשַׁת קֶרַח, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֶתְּם וְאֶת בְּתִיָּהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח". "פִּי הַבְּאֵר" בַּפְּרָשַׁתנוּ, פְּרָשַׁת "חֻקַּת", כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "אִזְ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, עָלַי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ" (וּפְרָשׁ רִבְנוּ עוֹבְדֵיָה מִבְּרִטְנוֹרָה, שֶׁהַבְּאֵר עֲצָמָה פְּתַחָה אֶת פִּיהָ וְאָמְרָה שִׁירָה, וַיִּשְׂרָאֵל "עֲנוּ לָהּ" בְּשִׁירָה). "וּפִי הָאֶתוֹן" בַּפְּרָשַׁת "בְּלֶק" (הַפְּרָשָׁה הַבְּאֵה), כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעֵם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִפִּיתִנִי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים". וְצָרִיכִים אֲנוּ לְהִבִּין עִמָּךְ עֲנִין זֶה שֶׁל שְׁלֹשׁ הַפִּיּוֹת – "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן". שָׁכֵן, מְדוּעַ בְּרָא הַקֹּב"ה אֶת אֵלוּ?

הַגַּה"ק בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" מֵבִיא בְּסִפְרוֹ "דְּבָרִים נִחְמָדִים" דְּבַר נִפְלֵא, בְּשֵׁם חוֹתְנוֹ (הַמְּקוֹבֵל הָאֱלֹקִי רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א), וְכֵן הוּא כּוֹתֵב: "פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר (וּפִי הָאֶתוֹן, שֶׁלִּשְׁתֵּן מְסוּדְרִין בְּ-ג' פְּרָשִׁיּוֹת בַּתּוֹרָה כְּסֻדְרָה. 'פִּי הָאָרֶץ' בַּפְּרָשַׁת 'קֶרַח', 'פִּי הַבְּאֵר' בַּפְּרָשַׁת 'חֻקַּת', 'וּפִי הָאֶתוֹן' בַּפְּרָשַׁת 'בְּלֶק'. וְשִׁמְעֵתִי מִכְּבוֹד חוֹתְנִי הַקֹּדֶשׁ מֵהַר"ה (=רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ) וְצִלְהָהּ מְזִידִיטְשׁוֹב, שְׁמָה שִׁישׁ בְּקַבְּלַת הַקְּדוּמוֹנִים (סְגוּלָה) לְהַעֲבִיר **מַחְשְׁבָה זָרָה** בְּ(עַת) הַתְּפִילָה, (הוּא) לּוֹמֵר 'פִּי פִּי פִּי', עַל (ה)פִּיּוֹת הַנ"ל ('פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתוֹן)...". וְהִנֵּה, סְגוּלָה זֹאת לּוֹמֵר "פִּי פִּי פִּי", שֶׁהִיא כְּאֲמוֹר סְגוּלָה לְהַעֲבִיר אֶת הַמַּחְשְׁבָה הַזָּרָה בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה, מֵבִיא גַם הַ"מְגִן אַבְרָהָם" (או"ח סִימָן צח', ס"ק א'): "הַמְתַּפְּלֵל, צָרִיךְ שִׁיכּוֹן בְּלִבּוֹ פִּירוּשׁ הַמְּלוֹת (=הַמְּלִים) שְׁמוּצִיא בְּשַׁפְּתָיו, וַיַּחֲשׁוּב כְּאֵילוּ **שְׁכִינָה** כְּנִגְדוֹ, וַיִּסֵּר כָּל הַמַּחְשְׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת אוֹתוֹ, עַד שֶׁתִּשְׁאַר מַחְשְׁבָתוֹ וּפְנִתוֹ וְזָפָה בַּתְּפִילָתוֹ... (ו)כְּתוּב בְּסִפְרֵי הַגֵּן' (סוּף יוֹם שְׁנִי), (שְׁפָדִי) לְבַטֵּל **מַחְשְׁבָה רְעָה** בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה, יֹאמֵר ג' פְּעָמִים 'פִּי פִּי פִּי', וְאַחֵר יִרְוֹק ג' פְּעָמִים, וְלֹא יִרְוֹק לְגַמְרֵי...".

כְּדִי לְהִבִּין עֲנִין זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת, נִקְדָּים לְהִבִּיא מֶה שְׁכָתֵב הַמְּקוֹבֵל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג מְזִלוּשִׁיץ זִיע"א, בְּסִפְרֵי "אַהֲלֵי שֵׁם" (קֶרַח "פִּי הָאָרֶץ", שֵׁם הוּא מֵבִיא אֶת דְּבָרֵי הַ"אוֹר לְשָׁמַיִם"): "מִי שְׁרוּצָה לְתַקֵּן מַחְשְׁבוֹתָיו, שִׁיְהִיו קְדוּשִׁים, אֵינֶה בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים שִׁיזְכוּר תְּמִיד וַיְהִי מוֹרְגָל בְּפִיו, הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב". וְהִנֵּה, מְקַרָּא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָה נט', כא'): "וְדַבְּרִי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וּמִפִּי זֶרַע וּמִפִּי זֶרַע אֲמַר ה', מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם". וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, כִּי פְּסוּק זֶה מְכוּן כְּנִגְדַּ ג' הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים. הִנֵּה, "מִפִּיךָ" זֶה אַבְרָהָם אַבְיָנוּ. "וּמִפִּי זֶרַעךָ", זֶה יִצְחָק אַבְיָנוּ, זֶרַעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. "וּמִפִּי זֶרַע זֶרַעךָ", זֶה יַעֲקֹב אַבְיָנוּ, שֶׁהִיָּה זֶרַע זֶרַעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבְיָנוּ (נִכְדוֹ).

וְעַתָּה, בֹּא וְרֹאֵה, כִּי ג' הַפִּיּוֹת שֶׁהִבְאֵנוּ, "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר וּפִי הָאֶתוֹן", רְמוּזוֹת בְּפְסוּק זֶה: "לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַעךָ וּמִפִּי זֶרַע זֶרַעךָ". וּמִכָּאֵן מְבוֹאֵר הֵיטֵב מְדוּעַ אֲמִירַת ג' פְּעָמִים "פִּי" מְסוּגְלָת לְבַטֵּל מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵרִי הֵם מְכוּנִים כְּנִגְדַּ הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

בְּדָרְךָ זֶה מְבֹאֵר הַמְּקוֹבֵל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג מְזִלוּשִׁיץ זִיע"א מֶה שְׁמְבוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהַר (הַקְּדוּמָה טז'): "לִךְ יִשְׁלְשׁוּ אֵינּוֹן תֵּלֵת אַבְהֵן דְּאֵינּוֹן קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ. דְּהֵינּוּ, כְּאֲשֶׁר מְשַׁלְשִׁים לְהַקֹּב"ה, וְאוֹמְרִים 'קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ', שְׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת אֵלוּ הֵן כְּנִגְדַּ שְׁלֹשַׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים – אַבְרָהָם, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב.

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁמַטְעֵם זֶה, בְּשִׁמּוֹת שְׁלֹשׁ הַפְּרָשִׁיּוֹת "קֶרַח" "חֻקַּת" וְ"בְּלֶק" (בְּהֵן נִזְכָּרִים שְׁלֹשַׁת הַפִּיּוֹת), יֵשׁ בְּכָל אַחַת מֵהֵן אֶת הָאוֹת ק', הַרְוּמוֹת לְקְדוּשׁ. וּמִכָּאֵן, שְׁשֻׁלְשׁ פְּעָמִים הָאוֹת ק' בַּפְּרָשִׁיּוֹת אֵלוּ, רְמוּזוֹת לְ"קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ".

קדוש", המְכַוְנִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

וְעַתָּה, בֵּא וְרֵאֵה דְבַר פְּלֵא. אֲבֵרְהֶם אֲבִינוּ, שֶׁהוּא רֹאשׁ לְשְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים נִרְמָז בְּפִרְשַׁת קֶרַח, בְּרֹאשׁ הַתִּיבָה (קֶרַח). וְאִילוּ יִצְחָק אֲבִינוּ, שֶׁהִיָּה הַשְּׁנִי לְאֲבוֹת, נִרְמָז בְּאוֹת הַשְּׁנִיָּה שֶׁל פִּרְשַׁת חֶקֶת. וְאִילוּ יִצְקָב אֲבִינוּ, שֶׁהִיָּה הַשְּׁלִישִׁי לְאֲבוֹת, נִרְמָז בְּאוֹת הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל פִּרְשַׁת בֶּלֶק.

הָרִי לָנוּ, שֶׁ-ג' הַפְּיוֹת (פִּי הָאֶרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתוֹן), הַנִּזְכָּרוֹת בְּשֵׁלשׁ הַפִּרְשׁוֹת הַנ"ל, "קֶרַח" "חֶקֶת" ו"בֶּלֶק", מְכַוְנֹת כְּנֶגֶד הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, אֲבֵרְהֶם, יִצְחָק וְיִצְקָב, וְעַל-כֵּן הֵן מְסוּגָלוֹת לְבִטּוֹל מַחְשְׁבוֹת זְרוֹת. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"זֹאת חֶקֶת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאֹמֵר... " (יט' ב')

רש"י, בְּפִירוּשׁוֹ, עוֹמֵד עַל הַבִּיטוּי הַמְּיוּחָד, "זֹאת חֶקֶת הַתּוֹרָה", הַמוּבָא בְּפִתְחַ מְצוֹת פְּרָה אֲדוּמָה, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: "לְפִי שֶׁהֲשִׁטָּן וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִינִין (=מְקַנְיִטִים, מְרַגְזִים בְּדִבְרֵים) אֶת יִשְׂרָאֵל, לּוֹמְרִים: מַה הַמְצוּוֹה הַזֹּאת (פְּרָה אֲדוּמָה) וּמַה טַעַם יֵשׁ בָּהּ? לְפִיכָךְ כָּתַב בַּהּ חֶקֶה (=קָבַע ה' מְצוּוֹה זֶה כְּחֶקֶה): גִּזְרָה הִיא מִלְפָּנַי, וְאִין לָךְ רְשׁוֹת לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ".

נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה, מְדוּעַ כּוֹפֵל רש"י אֶת הַשְּׁאֵלָה הַמְקַנְיִטָה שֶׁבְּפִי הַשְּׁטָן וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם – "מַה הַמְצוּוֹה הַזֹּאת"? וְאַחֲרֶי-כֵן "וּמַה טַעַם יֵשׁ בָּהּ"? וְאָף בְּתִשׁוּבַת רש"י לְשְׁאֵלַת הַשְּׁטָן וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם, אָנוּ מוֹצְאִים כְּפֹל דְּבָרִים: "גִּזְרָה הִיא מִלְפָּנַי", וְאַחֲרֶי-כֵן "וְאִין לָךְ רְשׁוֹת לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ".

מִשִּׁיב עַל-כֵּן הַצְּדִיק רַבִּי מֵאִיר'ל מְפָרֵשׁ מִשְׁלֵן בְּדֶרֶךְ הַבְּאֵה: הַשְּׁטָן הַמְשַׁחִית, הוּא הַיִּצָּר הַרָע, נִטְפֵּל פְּעַמִּים לְכָל מִי שֶׁמִּבְקֵשׁ לַעֲשׂוֹת מְצוּוֹה: א) לְפָנַי עֲשִׂית הַמְצוּוֹה. ב) לְאַחַר שֶׁהַמְצוּוֹה כָּבֵר וְנִעְשְׂתָה. כ) כְּשֶׁבֵּא יְהוּדֵי לְקִים מְצוּוֹה, נִטְפֵּל אֵלָיו הַיִּצָּר, וְאוֹמֵר לוֹ: "מַה הַמְצוּוֹה הַזֹּאת"? מַה עֶרְפָּה שֶׁל מְצוּוֹה זֶה? הָרִי יֵשׁ מְצוּוֹת גְּדוּלוֹת וְחֲשׁוּבוֹת מְמַנָּה. עַל שְׁאֵלָה זֹאת שֶׁל הַיִּצָּר נִיתְּנָת תְּשׁוּבָה פְּסָקִית שֶׁל רש"י: "גִּזְרָה הִיא מִלְפָּנַי" – זֶה צוֹ הַבוֹרָא – וְלָכֵן אֲנִי מִבְקֵשׁ לְקִים מְצוּוֹה זֶה דוֹקָא.

וְעַל הַשְּׁאֵלָה שֶׁהַיִּצָּר הַרָע מִטִּיחַ לְאַחַר עֲשִׂית הַמְצוּוֹה: "וּמַה טַעַם יֵשׁ בָּהּ"? נִיתְּנָת הַתְּשׁוּבָה הַחוֹתְכַת: "וְאִין לָךְ רְשׁוֹת לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ" – שְׁלֵא יִכְנָסוּ לְלִבְךָ הַרְהוּרֵי גְאוּה אַחֲרֵי עֲשִׂית הַמְצוּוֹה, שֶׁהָרִי לְכָךְ נוֹצְרֵת. כִּיֹּצֵא בְּכָךְ מְפָרְשִׁים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּתַפִּילַת "הַשְּׁכִיבֵנו" שֶׁבְּעֶרְבִית, אֶת הַפְּסוּק: "וְהִסֵּר הַשְּׁטָן מִלְפָּנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ" – סִלַּק מֵאַתְּנוּ, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֶת הַשְּׁטָן הַמְדִיחַ "מִלְפָּנֵינוּ" – לְפָנַי עֲשִׂית הַמְצוּוֹה, "וּמֵאַחֲרֵינוּ" – וְלְאַחַר עֲשִׂיתָהּ!

"וּנְצַעַק אֶל ה' וְיִשְׁמַע קוֹלֵנוּ"

פַּעַם פְּרָצָה מַחְלוֹקֶת קֶשֶׁה בְּעִיר בְּרִיסק בֵּין גְּבָאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹל, מִי יִהְיֶה הַחֲזוֹן שֶׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים. חֶלְקָם רָצוּ לְבַחֵר בְּשִׁמְשׁ הָרֵאשִׁי כְּבַעַל תַּפִּילָה לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים. שְׁכֵן, שֶׁמֶשׁ זֶה הָיָה יוֹדֵעַ לְשִׁיר, מְטוֹפֵל בְּבָנִים, וְאָף יִרְאַתוֹ הִיתָה קוֹדֶמֶת לְחֻמְתּוֹ. וְחֶלְקָם חָפְצוּ דוֹקָא בְּחֲזוֹן צַעִיר, שֶׁשְׁמוֹ הַיְבָרְמון, שְׁנָלוּ אֵלָיו אַרְבָּעָה מְשׁוֹרְרִים, וְהָיוּ מְפָלְאִים עַד מְאֹד בִּיצִירוֹתֵיהֶם הַמְדַּהִימוֹת. וְלְבָסוֹף, לְאַחַר מַחְלוֹקֶת חֲרִיפָה נֶצַח הֶצֶד שֶׁתָּמַךְ בְּחֲזוֹן וּבְאַרְבָּעַת מְלִיּוֹ הַנִּגְנִים.

בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת, שֶׁהִיתָה שַׁבָּת "שׁוּבָה", הַיּוֹזְמֵן הַמְּגִיד מְבָרִיסק", רַבִּי אֶלְיָקִים גַּעְצִיל לוֹיטָאן זצ"ל, לְשֵׁאת אֶת דְּבָרָיו. וּמְגִיד פֶּתַח הַמְּגִיד בְּמִשְׁלַל, וְאָמַר: בְּעִיר אַחַת רַבּוּ בִּינֵיהֶם שְׁנֵי סוֹחֲרִים (רְאוּבוֹן וְשִׁמְעוֹן). לְאַחַר דִּין וּדְבָרִים, הִטִּיחַ רְאוּבוֹן עֲלֵבוֹן קֶשֶׁה בְּיוֹתֵר בְּשִׁמְעוֹן, וְהָיָה הַרוֹגֵן שְׂרוּי בִּינֵיהֶם זָמַן רַב.

וְהֵנָּה, הִגִּיעוּ יְמֵי עֶרְבַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְשִׁמְעוֹן צָפָה, שֶׁמְעַלְבִּיבוּ (=רְאוּבוֹן) יְבוֹא לְפִיס אוֹתוֹ. אוֹלָם, רְאוּבוֹן לֹא הִגִּיעַ. עֲשִׂרֵת יְמֵי הַתְּשׁוּבָה גַם הֵם חָלְפוּ בִיעָף, וְעַדִּין לֹא נָכַר זָכַר לְפַעְמֵי רַגְלָיו שֶׁל רְאוּבוֹן. וְהֵנָּה, הִגִּיעָה גַם עַת הַסְּעוּדָה הַמְּפָסְקֶת, וְשִׁמְעוֹן לְבַשׁ כְּבֵר אֶת הַקִּיטָל (=מַעִיל) הַמְּיּוּחָד לְיוֹם הַקְּדוּשׁ, הוּא יוֹם הַכִּיפּוּרִים. לְפַתֵּחַ, הוֹפִיעַ לוֹ רְאוּבוֹן, בְּלוּיָת כְּמַה נְעָרִים, כְּשֶׁהוּא מְנַצֵּחַ עֲלֵיהֶם בְּהוֹרָאת אֶצְבָּע, וּפּוֹצֵחַ בְּרִינָה: "רַבִּי שְׁמַעוֹן! שְׁמַעוֹן! שְׁמַעוֹן!!" וְהַנְּעָרִים חוֹזְרִים אַחֲרָיו בְּקוֹל זָמֵר: "שְׁמַעוֹן! שְׁמַעוֹן! שְׁמַעוֹן! סֶלַח לִי, סֶלַח לִי, סֶלַח לִי, סֶלַח וּמַחֵל לִי לִי לִי!!" (הַנְּעָרִים אָמְרוּ אֶת בְּקֶשֶׁת הַמַּחִילָה...)

אָמַר לוֹ שְׁמַעוֹן לְרְאוּבוֹן בְּחֵרֵי-אֶף: "כָּל הַשָּׁנָה לֹא בָאתָ כָּלָל לְפִיסֵנִי, וְעַכְשָׁיו הוֹפַעַת לְשָׁטוֹת בֵּי!! צֵא מִכָּאן תִּיכַף וּמִיָּד. אִין סְלִיחָה, אִין מַחִילָה וְאִין כְּפָרָה!!"

"וְהַנְּמַשֵּׁל רַבּוֹתִי" - אָמַר לָהֶם הַמְּגִיד: רַבּוֹן הָעוֹלָמִים עוֹמֵד כָּל הַשָּׁנָה, וּמְצַפֶּה לְבָנָיו שֶׁיְבוֹאוּ לְפִיסוֹ. רֹאשׁ חֲדָשׁ אֶלּוּל הִגִּיעַ, וְעַדִּין אִין אִישׁ בָּא. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַדִּין אִין אֶת הַדְּבִיקוֹת הַדְּרוּשָׁה לְכָךְ. וְהֵנָּה, מִגִּיעַ הַיּוֹם הַקְּדוּשׁ, יוֹם הַכִּיפּוּרִים, לִיל כָּל נְדָרִי, וְאַתֶּם מְעַמִּידִים חֲזוֹן עִם מְשׁוֹרְרִים, וְהַחֲזוֹן פּוֹצֵחַ פִּי בְרִינָה: "אֶלֶק סְלִיחוֹת, סֶלַח לָנוּ מִחַל לָנוּ... וְנַעֲרֵנוּ חוֹזְרִים אַחֲרָיו, אֶלֶק סְלִיחוֹת חוֹת-חוֹת-חוֹת. סֶלַח לָנוּ! וְעוֹנָה לוֹ אַחַד הַמְּשׁוֹרְרִים: לְ-נו-נו-נו. מִחַל לָנוּ! וְהֵם אַחֲרָיו: לְ-נו-נו-נו.

וְאִנִּי אוֹמֵר לָכֶם יְהוּדִים יְקָרִים: הַזֹּאת סְלִיחָה הִיא! צְרִיךְ לַעֲמוֹד וְלוֹמֵר, פְּשוֹט בְּלֵב שְׁבוּר, אֶלֶק סְלִיחוֹת! - אוֹי סֶלַח לָנוּ, אוֹי מִחַל לָנוּ, אוֹי כְּפָר לָנוּ עַל כָּל עוֹנוֹתֵינוּ - זוֹהִי בְּקֶשֶׁת סְלִיחָה אֲמִיתִית.

שַׁבָּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּז תשע"ח (22.6.18) **anei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " (יט' ב')

הגאון הקדוש החיד"א זצ"ל, בספרו "נחל קדומים", אומר, כי בפסוק זה – "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " – יש רמז למא שמאמריו חז"ל (חגיגה ט'): "...אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו(=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחת פעמים". שכן, אומר החיד"א הקדוש, "צוה" הוא בגימטריה 101, וכונת התורה היא לרמוז לנו ש"חקת התורה" היא: "אשר צוה ה' לאמר" – כלומר, ללמוד/לאמר את התורה הקדושה בפה 101 פעמים, כמנין "צוה".

רמז זה מתקשר היטב לדברי רש"י, המביא בשם ר' משה הדרשן, שמצות פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, וכפי דבריו הקדושים: "משל לבן שפחה, שטנף פלטיין (=שלכלך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנח את הצואה (=תנקה את הלכלוך). כך תבוא הפרה (=מצות פרה אדומה), ותכפר על העגל" (=על חטא העגל של ישראל).

והנה, ידוע שבגלל חטא העגל שבר משה רבנו את הלוחות, כפי שכתוב (שמות לב' יט'): "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת, ויחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר אתם תחת החר". ועל זה אמרו חז"ל, על-ידי שבירת הלוחות, ירדה שכחת התורה לעולם, כמו ששינינו (עפ"י עירובין נד'): אלמלא לא נשתברו הלוחות הראשונים, לא הייתה משתכחת תורה מישראל.

נמצא, אפוא, שעל-ידי חטא העגל, גרמו ישראל לשכחת התורה. אם כך, צריכים ישראל לעשות פעולה כדי שלא תשתכח התורה מהם, ועל-כן אומרת התורה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " – כלומר, כדי לתקן ענין זה, שהתורה לא תשתכח מהם, הם צריכים ללמוד אותה מאה ואחת פעמים, כמנין צוה.

ומוסיף על-כך האר"י הקדוש, ואומר, כי מאה הוא בגימטריה ס"מ – שמו של היצר הרע, שר השכחה. אבל מאה ואחד הוא בגימטריה "מיכאל", שמכניע את ה-ס"מ, ומבטל את שכחת התורה.

עתה מבואר היטב, מדוע דוקא כאן, במצות פרה אדומה, הנהיר הקב"ה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " – שכפי שאמרנו: "צוה" הוא בגימטריה מאה ואחד – שצריך ללמוד ולחזור על תלמוד התורה מאה ואחת פעמים, כיון שכאמור מצות פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, ובגלל חטא העגל שבר משה את הלוחות, וירדה שכחת התורה לעולם. אם כך, כמו שישראל צריכים כפרה על מעשה העגל, כך הם גם צריכים לעשות סגולה, וללמוד מאה ואחת פעמים את תלמודם, כדי לבטל את שכחת התורה, שירדה לעולם בגלל חטאם. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו אליך פרה אדמה תמימה..." (יט' ב')

במסכת קידושין (לא, עא) מספרת הגמרא על נכרי אחד מאשקלון (שמו היה דמא בן גתינא), שדקדק מאד במצות כבוד אב.

פעם בקשו חכמים לקנות ממנו אבנים טובות לאפוד של הכהן הגדול, והמפתח לארון התכשיטים היה מונח תחת מראשותיו של אביו, שהיה ישן. הבן, שלא רצה להעיר את אביו משנתו, ותר על המכירה הפדאית, ובכך הפסיד ממון רב.

בשנה הבאה גמלו לו על-כך משמים, ונולדה בעדרו פרה אדומה. כשנכנסו אצלו חכמי ישראל כדי לקנות את הפרה, אמר להם אותו נכרי: יודע אני, שאם אבקש מכם כל ממון שבעולם בשביל הפרה האדומה שלי – אתם תתנו לי. אבל איני מבקש מכם, אלא את הממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא.

תהה על-כך הצדיק רבי יצחק מגור, בעל "חידושי הרי"ם": מדוע זכה אותו נכרי מאשקלון דוקא בפרה אדומה כגמול על מצות כבוד אב? וכי חסרות דרכים לפני ה' לתברך כדי לגמול לו?

אלא – אומר בעל "חידושי הרי"ם" – כשהפסיד הנכרי מאשקלון ממון רב בגלל מצות כבוד אב, התעורר בבית דין של מעלה קטרוג גדול על עם ישראל: היאך יתכן, שאומות העולם מדקדקים במצות כבוד אב יותר מבני ישראל, שקבלו את התורה בסיני?

לכן העניק הבורא יתברך לאותו נכרי **פְּרָה אֲדוּמָה**, כגמול על שדקדק כל-כך בכבוד אביו. ובכך גלה הקב"ה, שמעלת בני ישראל גדולה במידה רבה ממעלת הנכרים. שכן, אותו נכרי מאשקלון הוציא ממון רב על מצות כבוד אב, שטעמה מובן לכל אדם בדרך הטבע. ואילו ישראל מוכנים לפזר סכום גדול יותר לקיום מצות **פְּרָה אֲדוּמָה**, שטעמה לא נתפרש בתורה, ואינו מובן על-פי השכל וההגיון.

"וידבר העם (לשון הרע) באלקים ובמשה... וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים" (כא' ה-ו)

כאשר נדיק בלשון הכתוב בתורה נראה, שיש כאן דיוק נפלא. שהרי יש כאן שני סוגי זוחלי עפר: **נחשים ושרפים**. וצריכים אנו להבין, מדוע העניש ה' יתברך את העם גם **בנחשים** וגם **בשרפים**?

אומר על-כך ה"פנים יפות": עם ישראל פגמו בכבודו של הקב"ה, וגם בכבודו של משה, כמו שכתוב: "וידבר העם (לשון הרע) באלקים ובמשה". וכידוע, הקב"ה מדקדק בכבודם של צדיקים יותר מאשר בכבודו. ולכן, כנגד מה שפגמו העם בכבודו של הקב"ה, הביא עליהם רק את **הנחשים**. אולם כנגד מה שפגמו בכבודו של משה רבנו, שהיה בבחינת **מלאך ושרף**, הביא עליהם את **השרפים**, שהם יותר קשים מ**נחשים**.

ואם כך, נשאלת השאלה: מדוע כשהתפלל משה בעד העם, צוה אותו ה' יתברך לעשות רק **שרף**, ולא **נחש**? כמו שכתוב "ויאמר ה' אל משה עשה לך **שרף**"... ומדוע שנה משה מציווי ה' יתברך, ועשה **נחש** ולא **שרף**, כמו שכתוב: "ויעש משה **נחש נחשת**"?

אומר על כך ה"פנים יפות" – כשבאו ישראל אל משה, כדי שיסיר מהם את **הנחשים השרפים**, ידעו הם שמשה רבנו ימחל להם על שפגמו בכבודו, שהרי משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ובודאי אותם **שרפים** שבאו על שפגמו בכבודו של משה יעלמו – ולכן בקשו ממנו שיסיר מהם רק את **הנחש**, כמו שכתוב: "התפלל אל ה' ויסר מעלינו את **הנחש**" – אותם **נחשים** שבאו על שפגמו העם בכבוד ה' יתברך.

אולם הקב"ה, שרצה להדגיש את כבודו של משה, צוה את משה לעשות **שרף דוקא**, כמו שכתוב: "ויאמר ה' אל משה עשה לך **שרף**" – אותו שרף שבא על שפגמו העם בכבודו של משה, שהיה כאמור בבחינת **מלאך ושרף**.

אך משה, בגדל ענותנותו, מחל על כבודו, ורצה להדגיש רק את כבודו של הקב"ה, ולכן עשה **נחש**: "ויעש משה **נחש**"... – עשה **נחש**, שבא בעקבות הפגם שפגמו העם בכבודו של הקב"ה – כדי להדגיש את כבודו של ה' יתברך. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פיינחס פרידמן)

"וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו"

מעשה בשוחט אחד, שלקה לא עלינו במידת הקמצנות, וסרב להכניס לביתו עניים אורחים, שנוקקו ללינת לילה, בתירוצים שונים ומשונים. וכיון שאותו שוחט היה מחסידי רבי ישראל מרוזין, פנו ראשי הקהילה אל רבם, בבקשה שישפיע על השוחט לשנות את אורחותיו הפגומים, ולקיים בעין יפה מצות הכנסת אורחים. זמן אליו הצדיק מרוזין את השוחט הקמצן, ודבר איתו באריכות על מצות הכנסת אורחים, שעליה אמרו חז"ל, שהיא גדולה "מהקבלת פני השכינה" (שבת קכז, צא). בתום דברי הכבושין, הוסיף ואמר לו הצדיק בקול נמרץ: מי שנולד במזל "מאדים" יכול להיות שוחט או חלילה רוצח. ואשרי מי שנופל בחלקו להיות שוחט. אולם, כל אימת שאדם מישראל עוסק במלאכת השחיטה, עליו לכוון את מעשהו לשם מצוה ולא לשם אכזריות. משום כך, נהגו השוחטים מאז ומעולם להפליג במצות הכנסת אורחים, כדי להשריש בלבותיהם את מידת הרחמנות, ולבטל את מידת האכזריות המקננת בקרבם. יוצא מזה, שאם אתה מוצא שו"ב (=שוחט ובודק) שאינו מכניס אורחים – יש חשש בקרבו וזהמה של רוצח, ויש להרחיקו מיד ממלאכת השחיטה. ורמז לכך מצינו בפרשת "חקת", בפסוק (כ', כא'): "וימאן **אדום** נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו" – אם שוחט, שנולד במזל "**מאדים**", "וימאן (=מסרב)... נתן את ישראל עבר בגבלו" – מסרב להתיר לבן ישראל, לדרוך על סף ביתו, או "ויט ישראל מעליו" – צריכים לנדותו מקהל ישראל ולסלקו ממשכורתו...

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רְחִימִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּפִיֶּיֶת הַשְּׁבֵת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּזַ תִּשְׁעֵ"ח (22.6.18) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוּן"

עַל הַפְּתוּב (כ"א יד'): "עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוּן", מִפְּרֵשׁ רש"י: "עַל כֵּן יֹאמֶר – עַל חֲנִיָּה זוֹ וְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהּ, יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה' – כְּשֶׁמִּסְפָּרִים נִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ, יִסְפְּרוּ אֶת וְהַב... וְאֶשֶׁד הַנְּחָלִים... שֶׁנִּשְׁפָּךְ שֵׁם דָּם הָאֲמוּרִיִּים, שֶׁהָיוּ נִחְבָּאִים שֵׁם".

וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרַשׁ עַל הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּנִחְלֵי אֲרִנוּן (מִדְרַשׁ רַבָּה י"ט כ"ה): "אִזְ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת: עַלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ". אָמְרוּ חו"ל: עַל מָה אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל שִׁירָה? כִּיּוֹן שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לְנִחְלֵי אֲרִנוּן בְּרוּחַ שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים, כְּנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם בַּיָּם-סוּף. וְאֵילוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ שָׁם? נִחְלֵי אֲרִנוּן עוֹבְרֵי בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּבוּהִים, הַסְּמוּכִים וְקָרוּבִים זֶה לָזֶה כָּל-כָּף, עַד שֶׁאָדָם הַעוֹמֵד עַל פְּסַגַּת הָהָר, יְכוּל לְדַבֵּר עִם חֵבְרוֹ בְּנִקְלָא. אָבֵל, כְּשֶׁאָדָם מִבְּקֵשׁ לְעֵבֹר מִשָּׁם, צָרִיךְ לְלַכֵּת מִהַלֵּךְ שֶׁבְּעָה מִיַּלִּין בְּנִחְלֵי, שֶׁהַדֶּרֶךְ יוֹרֵדֵת לְתוֹךְ הַנְּחָל, וְעוֹלָה.

כִּיּוֹן שֶׁיִּדְעוּ זֹאת הָאֲמוּרִיִּים, שִׁישְׂרָאֵל יַעֲבְרוּ בְּתוֹךְ הַנְּחָל, נִתְכַּנְּסוּ כָּלָם, מִסֵּפֶר עֲצוּם וְרַב, וּמִקְצָתָם הִסְתַּתְּרוּ בְּתוֹךְ צִמְחֵי הַנְּחָל, וּמִקְצָתָם בְּמַעְרוֹת שֶׁבְּהָר (הָהָר בְּמַעְלֵה הַנְּחָל הָיָה מְשֻׁפָּע בְּמַעְרוֹת, וְאֵילוּ הָהָר שֶׁכִּנְגְדוּ הָיָה עֲשׂוּי כָּלוּ סִלְעִים בּוֹלְטִים וְחֲדִים), וְאָמְרוּ אוֹתָם רְשָׁעִים: "כְּשִׁיּוֹרְדִים יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַנְּחָל, נִצָּא כָּלָנוּ (מִלְּפָנִים אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּמַעְרוֹת, וּמֵאֲחוֹר אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּצִמְחֵיהָ) וְנִהְרָגִים בְּחֲצִים וּבְאֲבָנֵי בְּלִיסְטֵרָאוֹת.

וְהִנֵּה כְּשֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְאוֹתוֹ מְקוֹם, רָמְזוּ הַקַּב"ה לְאוֹתוֹ הָרָב עַל הַסִּלְעִים הַבּוֹלְטִים כְּמִין קַרְנֵי חֲדוֹת, שִׁיתְקַרְבּוּ אֶל הָהָר שֶׁהָיוּ בּוֹ הַמַּעְרוֹת, וְנִכְנְסוּ אוֹתָן קַרְנֵי לְתוֹךְ אוֹתָן מַעְרוֹת, עַד שֶׁמָּעַכוּ וְהִרְגוּ אֶת אוֹתָם אֲמוּרִיִּים שֶׁהִסְתַּתְּרוּ שָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁלֹּא יִדְעוּ יִשְׂרָאֵל עַל-כָּף, אָמַר הַקַּב"ה: "הֲרִינִי מוֹדִיעַ לְבְנֵי, כְּמָה אוֹכְלוֹסִים אֲבִדְתִי מִפְּנֵיהֶם". מָה עָשָׂה? רָמְזוּ לְבָאָר-מַיִם שֶׁתֵּרַד וְתִכְנַס לְמַעְרוֹת וְתִשְׁטָפֵן. יִרְדָּה אוֹתָהּ בְּאֵר לְתוֹךְ הַמַּעְרוֹת, וְהוֹצִיאָה מִשָּׁם אֵיבְרֵי הָאֲמוּרִיִּים, גְּלָגוּלוֹת, זְרוּעוֹת וְרַגְלִים לְאֵין מִסֵּפֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדִי שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה יִדְעוּ אֶת גּוֹדֵל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה לָהֶם ה', וְאֶת הַנִּקְמָה שֶׁעָשָׂה בְּשׁוֹנְאֵיהֶם, וְעַל-כָּף אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: "עַלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ".

"וַיִּדְבַר הָעָם (לְשׁוֹן הָרַע) בְּאֵלְקִים וּבַמֶּשֶׁה... וַיִּשְׁלַח ה' בְּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים" (כ"א ה'-ו')

עַל הַפְּתוּב: "וַיִּשְׁלַח ה' בְּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים", שׁוֹאֵלִים חו"ל (בְּמִדְבַר רַבָּה י"ט כ"ב): מָה רָאָה ה' יִתְבַּרְךָ לְהִיפָּרַע מִהָעָם דּוֹקָא עַל-יְדֵי הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים? וּמְשִׁיבִים חו"ל, שֶׁעוֹנֵשׁ זֶה הוּא מִיָּדָה כְּנִגְדֵי מִיָּדָה: לְפִי שֶׁהַנְּחָשׁ הוּא שֶׁפֶתַח תְּחִלָּה בְּלִשׁוֹן הָרַע (בְּחֶטָא עִץ הַדַּעַת), וְעַל-כֵּן נִתְקַלַּל – הִנֵּה הָעָם, שֶׁלֹּא לְמַדּוּ מִמֶּנּוּ, וּבְכָל זֹאת דְּבָרוֹ לְשׁוֹן הָרַע – אָמַר הַקַּב"ה: יְבוֹא הַנְּחָשׁ, שֶׁהִתְחִיל בְּלִשׁוֹן הָרַע, וַיִּפְרַע מִמִּסְפָּר לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר (קֹהֶלֶת י' ח'): "וּפְרִץ גִּדְרֵי יִשְׁכְּנוּ נִחָשׁ".

וְעוֹד בְּעֵינֵינוּ זֶה אוֹמְרִים חו"ל: הִנֵּה, עוֹנֵשׁוּ שֶׁל הַנְּחָשׁ, שֶׁפֶתָהּ אֶת חֲנִיָּה לְאֹכֹל מִעֵץ הַדַּעַת, הָיָה "וַיַּעֲפֹר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ", וּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (יומא ע"ה): "הַקַּב"ה (ה' קָלַל אֶת הַנְּחָשׁ, (שֶׁתְּמִיד מְזוֹנְוֹתָיו יִהְיוּ מְצוּיִים, וְכִשְׁהוּא) עוֹלָה לְגַג – מְזוֹנְוֹתָיו עֲמוּ, יוֹרֵד לְקֶרֶקַע – מְזוֹנְוֹתָיו עֲמוּ".

וַיֵּשׁ עוֹד לְהוֹסִיף אֶת הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (בְּרֻכּוֹת נו'): "הֲרוּאָה נִחָשׁ בְּחֹלוֹם – פְּרָנְסָתוֹ מְזוֹמְנָת לוֹ", וּפְרֵשׁ שֵׁם רש"י זצ"ל: "כְּנִחָשׁ (=כְּמוֹ הַנְּחָשׁ) שֶׁ(ה)עָפָר (הוּא) לְחֲמוֹ, וּמְצוּי לוֹ בְּכָל מְקוֹם".

הַקְּשָׁה עַל-כָּף הַחִידוּשֵׁי הַר"ם: הָרִי אֵין זֶה עוֹנֵשׁ כָּלָל וְכָלָל! אֵלֶּה, אֲדַרְבֵּהּ, זֶהוּ שְׂכַר לְנִחָשׁ, שֶׁהָרִי מְזוֹנְוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ בְּשֻׁפָּע בְּכָל מְקוֹם!

וְתִרְץ חִידוּשֵׁי הַר"ם אֶת קוּשְׁתוֹ, שְׂאֲכֵן זֶהוּ עוֹנֵשׁ לְנִחָשׁ: כִּיּוֹן שֶׁמְזוֹנְוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ בְּשֻׁפָּע, הָרִי הוּא רְחוֹק מֵה' יִתְבַּרְךָ, וְאֵין הוּא צָרִיךְ לְשִׂאת אֶת עֵינָיו לְשָׁמַיִם, כְּדֶרֶךְ הַבְּרוּאִים, הַמְּחַפְּשִׁים לָהֶם אֶת מְזוֹנְוֹתֵיהֶם, עַל-יְדֵי כָּף

שהם נושאים את עיניהם לשמים, ומבקשים את מזונם מאת ה' יתברך, בבחינת: "הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם". כיון שאין הקב"ה רוצה לשמוע בכלל את קולו של **הנחש**, וכאילו הוא יתברך אומר **לנחש**: קח לך את מזונותיך לכל החיים, והסתלק מנגד עיני, לבל אראך, ולבל אשמע את קולך.

יסוד זה מצינו גם בגמרא (יומא עה): שאלו תלמידיו של רבי שמעון בר יוחאי: מפני מה לא ירד להם, לישראל, מן פעם אחת בשנה? אמר להם רבי שמעון, לתלמידיו: משל למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, ופסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקבל האב את פני בנו, אלא פעם אחת בשנה. (ורצה אביו לראות את בנו יום יום, ולכן) עמד אביו ופסק את מזונותיו בכל יום ויום, והיה הבן מקבל את פני אביו כל יום.

כך גם בני ישראל: כשהיה **המן** יורד כל יום מחדש, היו דואגים לילדיהם שמא לא ירד המן למחר, וילדיהם ירעבו ללחם, ואולי אף ימותו ברעב! נמצא שבגלל ירידת **המן** יום ביומו, היו כל ישראל מכוונים את לבם לאביהם שבשמים ומתפללים אליו כדי שיירד **המן** למחר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פניחס פרידמן)

"וירם משה את ידו ויך את הסלע..." (כ' יא')

העיר על-כך הצדיק רבי מנחם מורקה: במעשה זה של משה רבנו, שלכאורה יש בו חטא כלפי שמים, מתגלה הרוצה הנאמן של ישראל, שבכל צעד בחיים חושב רק על טובת בני עמו.

ובשעה שנצטוו משה לדבר אל הסלע כדי להוציא ממנו **מים**, התעורר בלבו החשש שבמעשה זה יעורר חלילה קטרוג על בני ישראל: איך סלע דומם זה – שאין לו אוננים לשמוע, פה לדבר ולב להבין – מקים בשלמות את מצות ה'. ואילו ישראל, שזכו לגילוי השכינה ולקבלת תורה בסיני, אינם מקימים תמיד את המצות המוטלות עליהם. וכדי למנוע **קטרוג** זה על בני עמו, החליט משה שלא לדבר אל הסלע, כי אם להפנות במטהו ולהציל בכך את בני ישראל מענש בידי שמים...

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כ' כט')

במות משה כתוב: "ויבכו בני ישראל את משה". לעומת זאת, על אהרן כתוב: "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל". ומפני מה לאהרן בכו כל ישראל, ובמשה לא בכו, אלא מקצתם? אלא, משה היה דין, שפידוע, אינו יכול לזכות את שני בעלי הדין. לכן, החלק ה"חייב" בעם לא בכה על **מות** משה. אבל אהרן לא היה דין, אלא היה מטיל שלום בין אדם לחברו, ועליו נאמר: "בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעון" (מלאכי ב, ו). כשהיה רואה אהרן שני בני אדם השונאים זה את זה, היה הולך לאחד מהם, ואומר לו: בני, ראה! חברך מטרף את לבו (=מתבלבל מרוב צער), ותולש שערותיו וצועק: 'אוי לי! איך אשא עיני אל חברי? מתביש אני ממנו, שאני הוא **שחטאתי** לו!' וכך היה יושב אצלו, עד שמסיר קנאה וסנאה מלבו. אחר היה הולך לחברו ומספר לו אותו הדבר שספר לראשון. וכשנפגשו שני שונאים אלה, היו מתחבקים ומנשקים זה לזה באהבה רבה. לפיכך נאמר: "ויבכו את אהרן... כל בית ישראל".

"וידבר העם באלקים ובמשה"

פעם הגיע הרה"ק רבי משה מקוברין לעירה אחת, ששם הכינו אנשי המקום סעודה לכבודו. והנה, כאשר אמר רבי משה מקוברין דברי תורה על שלחנו, עמד חסיד אחד בקצה השלחן, והחל לדבר עם חברו. מיד הסה (=השתיק) אותו חברו, ואמר לו: "הס! כלום דרך-דרך היא לשוחח בעת שהרבי אומר דברי תורה על השלחן?"

מיד שתק אותו חסיד, אך בלבו פנימה החל מהרהר על הרה"ק רבי משה מקוברין: "כלום רבי שלי הוא זה, שאעמוד מחריש (=שותק) מפניו?" והנה לפתע שומע הוא את הרבי אומר בתוך דבריו: "מהרהר אחר רבו – כמהרהר אחר השכינה..." הנוכחים לא הבינו למי רומז הרב, אולם הוא עצמו הרהר בלבו: "והלא נאמר 'מהרהר אחר רבו...!' והרי הוא לא הרב שלי, הכלום (=האם) אלי מכוונים דבריו?"

ושוב תוך כדי כך שומע הוא את הרבי אומר בשנית: "מהרהר אחר רבו – פלומר מהרהר שהרב הוא לא רבו – למרות זאת, נחשב כמהרהר אחר השכינה". עתה היו הדברים ברורים למי הרבי רומז, אולם אותו חסיד המשיך בהרהוריו: "הן אמנם יתכן שכונתו של הרבי היא אלי, אך אולי יש פאן עוד אדם שמהרהר כמוני, ושדבריו של הרבי מכוונים דוקא אליו?" תוך כדי הרהורו זה, שומע הוא את הרה"ק רבי משה מקוברין אומר בשלישית: "מהרהר אחר רבו – פלומר מהרהר הוא שהרבי מתפונן בדבריו לאדם אחר, ולא אליו עצמו – כאילו מהרהר אחר השכינה..."